

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 237

Poznań, środa dnia 24 maja 1933

Rok XXVIII

Poznań, 23 maja.

Niemcy przywrócone do łask

Nie ulega wątpliwości, że rokowania w sprawie paktu czterech, o ile nie są już zakończone, to przynajmniej weszły w fazę końcową. Również wydaje się, że konferencja rozbrojeniowa zmierza ku zakończeniu swoich prac przez powzięcie decyzji, zbliżonych bardzo do angielskiego projektu rozbrojenowego.

Tekst paktu czterech nie jest jeszcze znany. Prasa francuska zapewnia, że wszelkie żądła, skierowane przeciw Polsce i Małej Entencie, będą z niego usunięte. Podobno nawet określenie „rewizja traktatów” nie znajdzie się w tekście ostatecznym. Jednym z celów porozumienia ma być nietylko zastosowanie art. 19 paktu Ligi, mówiącego o rewizji traktatów, co zbadanie procedury, związanej z tym artykułem.

Te uspokajające doniesienia nie zmieniają istoty rzeczy, ani naszego zasadniczego stosunku do „paktu czterech”. Z interesami Polski nie da się pogodzić utworzenie „dyrektoriatu europejskiego”, złożonego z czterech mocarstw, a z pominięciem innych. Pogodzić się również nie możemy z nową próbą dzielenia państw europejskich na wielkie i małe, na mocarstwa i na państwa o „ograniczonych interesach”.

Polska zawsze walczyła z taką segregacją, będąc zresztą pod tym względem w zgodzie z duchem paktu Ligi Narodów, stojącym na gruncie równości państw, jak i z wszystkimi innymi narodami europejskimi. Co prawda, Liga Narodów również podzieliła państwa na te, które mają stałe miejsca w Radzie Ligi Narodów i na te, które do Rady muszą być wybierane, lecz sama zasada równości była w Genewie respektowana.

Próbowano tę zasadę wielokrotnie przełamać. Polska walczyła np. o swój udział w rokowaniach w Locarno, starała się o miejsce stałe w Radzie Ligi Narodów. Oba te postulaty nasze uwzględniono w sposób niewystarczający, lecz jednak całkowicie ich nie odrzucono. Dziś do dyrektora rządu europejskiego nie zostaliśmy wogóle wprowadzeni. Trudno uznać to za sukces naszego „mocarstwowego” stanowiska.

Tembardziej, że „pakt czterech” w łączności z przygotowującą się konwencją rozbrojeniową, opierającą się na zasadzie równości zbrojeń, oznacza ostateczne przywrócenie Niemcom ich przedwojennej pozycji na kontynencie. Niemcy stają się znowu mocarstwem kierowniczym w Europie i to w Europie nowej, zmienionej terytorjalnie, posiadającej nowe mocarstwa, rządzącej się nowym duchem. Faktu tego nie da się zakryć najbardziej łagodnym i niewinnym tekstem „paktu czterech”.

Niemcy doczekały się tego sukcesu pod nacjonalistycznymi rządami Hitlera. Jest to fakt zastanawiający z rozmaitych powodów. Jeszcze niedawno wrzało w Europie przeciw Rzeszy,

Mocarstwa mają znów same decydować?

„Narada pięciu” w Genewie pod przewodnictwem Hendersona — Znosi się na dalsze decydowanie wszystkich ważniejszych zagadnień na „ścisłych konferencjach” - Odroczenie posiedzenia Rady Ligi

Genewa, 23. 5. (Tel. wł.) Pod przewodnictwem Hendersona odbyło się dziś posiedzenie przedstawicieli pięciu mocarstw, na którym omawiano całokształt prac konferencji rozbrojeniowej i osiągniętych dotąd wyników.

Mocarstwa doszły do porozumienia w sprawie dalszej procedury konferencji. Delegat francuski starał się przeformułować stanowisko swego rządu, aby najpierw obradować nad pierwszym punktem angielskiego planu, dotyczącym sprawy bezpieczeństwa, podczas gdy strona przeciwna żądała debat nad materiałem wojennym i stanem uzbrojenia, oraz wojska.

Osiągnięty kompromis polega na tem, że w komisji głównej rozpocznie się ogólna dyskusja nad materiałem wojennym i uzbrojeniem, a w komisji politycznej podejmie się równocześnie rozprawę nad kwestją bezpieczeństwa. Prace te mają być przyspieszone, aby komisja główna mogła jak najszybciej opracować cały materiał.

W miarodajnych kołach amerykańskich wyraźnie podkreśla się fakt, że podstawowe punkty rozbrojeniowe będą szczegółowo rozpatrywane podczas

ścisłych wspólnych konferencji porozumiewawczych mocarstw zainteresowanych.

Genewa, 23. 5. (Tel. wł.) Zaraz po naradach pięciu mocarstw w sprawie rozbrojenia odbyło się tajne posie-

dzienie biura prezydium konferencji, na którym uchwalono powyższy kompromisowy wniosek.

W związku z tem odroczone posiedzenie Rady Ligi Narodów wyznaczone pierwotnie na dziś przed południem.

O elektryfikację warszawskiego węzła kolejowego

Warszawa, 23. 5. (Tel. wł.) Oprócz przedstawicieli angielskiego koncernu ubezpieczeniowego „Prudential”, którzy zainteresowali się zagadnieniem elektryfikacji warszawskiego węzła kolejowego zgłosiła się grupa francuska, mianowicie „Electro Entreprise”.

Zwróciła się ona do zainteresowanych czynników polskich z prośbą podjęcia rozmów na temat ulokowania w inwestycjach dotyczących wę-

zła warszawskiego 10 milj. zł wzmian za nabycie we Francji części materiałów niezbędnych do przeprowadzenia robót i uruchomienia komunikacji elektrycznej.

Nowością w tej propozycji jest to, że grupa francuska wyraża gotowość zabezpieczenia pożyczki na wywozie produktów polskich do Francji jak węgla, drzewa, płodów rolniczych i hodowlanych. (w)

Walka o „Niemcy z pod znaku honoru i wolności”

Przemówienie kanclerza z okazji manewrów morskich w Kilonji

Berlin, 23. 5. (PAT.) Masto Kilonja stało pod znakiem wizyty kancler-

za Hitlera i członków rządu Rzeszy. Przybyli oni samolotem na rewję niemieckiej marynarki wojennej.

W porcie skoncentrowano wszystkie jednostki floty wojennej z pancernikiem „Deutschland”, które odbywają dwudniowe manewry. Cwiczeniom przyglądał się kanclerz z pokładu okrętu „Schleswig-Holstein”.

W przemówieniu swem do żołnierzy oświadczył, że nowe Niemcy nie zagrażają światu i pragną pokoju, gdyż potrzebują go, chcąc dać pracę milionom bezrobotnych. Pokój uzyskać mogą tylko narody, posiadające poczucie honoru i wolności. W tym też duchu rewolucja narodowa proklamuje walkę o wolność i równouprawnienie Niemiec w świecie.

„Rząd Rzeszy — oświadczył Hitler — przybył do Kilonji, aby powitać flotę niemiecką. Wizyta ta zarazem posiada dalsze znaczenie: chociaż wielkie jest nasze pragnienie pokoju, to jednak równie silnie Rzesza zdecydowana jest odzyskać dla narodu niemieckiego równość prawa i jego wolność. Trwając przy tej decyzji, ślubujemy narodowi niemieckiemu tak długo prowadzić przekazaną naszymu pokoleniu w spuściznę walkę, aż znów powstaną Niemcy z pod znaku honoru i wolności.”

Żydowskie umizgi

Warszawa, 23. 5. (Tel. wł.) Bawi tu sekretarz polityczny światowej organizacji Żydów zachowawców „Aguda”, H. A. Goodman, członek związku żydowskich gmin w Anglii. Był on przyjęty przez wicemin. Szembeka i sen. Lubomirskiego, którym podziękował za opiekę rządu polskiego nad Żydami w Niemczech.

Goodman zabiega o uzyskanie aprobaty rządu na wyszkolenie grupy młodych Żydów niemieckich w liczbie do stu w rolniczych fermach żydowskich w Polsce, skąd mogliby udać się następnie do Palestyny. Ponadto „Aguda” chciałaby zyskać poparcie rządu dla osiedlania na roli we Francji południowej kilkudziesięciu Żydów obywateli polskich, którzy przebywają obecnie w innych krajach

Mussolini o aktualnych zagadnieniach chwili

Rzym, 23. 5. (PAT.) Wielka rada faszystowska wznowiła dyskusję nad sprawozdaniem min. finansów Junga.

Obrady zakończyło przemówienie Mussoliniego, który odczytał ekspozycję o sytuacji międzynarodowej, ze szczególnem uwzględnieniem wypadków i zagadnień aktualnych. Duce omówił sprawy, związane z konferencją rozbrojeniową, ze światową konferencją gospodarczą w Londynie i „pakt czterech mocarstw”, który będzie miał w jego przekonaniu za zadanie zapewnienie na dłuższy okres czasu pokoju eu-

ropejskiego.

Mussolini wypowiedział pogląd, że ogólna atmosfera Europy ulegnie znacznej poprawie po orędziu Roosevelta i Hitlera. Następnie zakomunikował szczegóły rokowań, jakie toczyły się w Rzymie w sprawie „paktu czterech”.

Rada zakończyła posiedzenie przyjmując uchwałę w sprawie konferencji londyńskiej, potwierdzając wytyczne, ustalone podczas poprzednich rozmów rzymskich.

Bolesna tragedia Kazimierza Przerwy Tetmajera

Warszawa, 23. 5. (Tel. wł.) Po dłuższej chorobie zmarł w hotelu Saskim, gdzie zamieszkiwał, Kazimierz Stanisław Tetmajer, 31-letni syn świętego poety.

Ojciec, który czuwał przy łóżku chorego, przyszedł do niego w niedzielę wieczorem. Kiedy w poniedziałek rano i w południe nikt się nie odezwał, po południu zastukał służący, aby pokój posprzątać. Tetmajer otworzył drzwi a służący, spostrzegłszy, że cho-

ry nie daje żadnych znaków życia, zawiadomił dyrektora hotelu. Sprawdzeni lekarze stwierdzili zgon, czemu jednak stary Tetmajer nie chciał wierzyć i sam telefonował do szeregu lekarzy, którzy skonstatowali, że śmierć nastąpiła w ubiegłej nocy.

Ojciec nie wierzy temu i ciągle czuwa przy łóżu syna. Stan rozstroju nerwowego znakomitego poety pod wpływem bolesnego ciosu budzi poważne obawy. (w)

Jeszcze niedawno grożono jej tu i tam wojną przewencyjną. Mówiono przecież i pisano, że Hitler, mając przeciw sobie Żydów i masonów, załamie się wraz z całą Rzeszą. Ludzie „rozważni” i „doświadczeni” twierdzili, że przeciw Żydom rządzić nie można, że rządy Hitlera będą dowodem, jak cennym i niezastąpionym sojusznikiem jest żydostwo.

Tymczasem mimo całej agitacji żydowskiej, Niemcy właśnie teraz wracają do zaszczytów i honorów. Wystar-

czyło, że Hitler zmienił ton w przemawianiu, pozostawiając cele swoje w stanie nienaruszonym, by Rzesza powróciła znowu do łask i przywilejów. Zawarcie paktu czterech jest nowym dowodem, że opowieści o rzekomo niezwykłej potędze żydostwa, której nikt nie może bezkarnie się opierać, należą do legend i że naród, walcząc z Żydami i zdobywając przez to pełną niezależność, może zyskać tylko na sile, autorytecie i znaczeniu w świecie.

„Wielkoniemieckie” żądania

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Berlin, 22 maja.

W ostatniej korespondencji wspomnieliśmy o zeszytach, wydawanych przez partię hitlerowską (Verlag Eher w Monachjum) i pisanych przez jej wybitnych i miarodajnych członków. Zeszyty te zawierają programowe żądania niemieckie i mają dwa zadania: 1) sformułowanie dokładne tych żądań, 2) uświadomienie ich szerszej masie członków i wogóle rozagitowanie masy w określonym kierunku. Są one świeżej daty.

Dla przykładu omówimy tu jeden z tych zeszytów pod tytułem „Korytarz polski, czy niemiecki kraj wiślany”, napisany przez jednego z wybitnych przywódców partii, dr. von Leersa.

„Mamy tu wyłożyć — pisze autor — historyczne, etnograficzne i narodowo-prawne („völkerrechtlich”) prawo Niemiec do straży nad Wisłą. Człowiek w szeregu („der Mann in Reih und Glied”) ma wiedzieć, o co chodzi, gdy Wielkie Niemcy odbierać będą z powrotem swoją odwieczną ziemię osiedleńczą.”

A więc odbierać z powrotem. W jaki sposób, o tem również jest wyraźna mowa. „Dzisiejsza Polska — pisze von Leers na innem miejscu — będzie walczyła pazurami i zębami o każdy kawałek zrabowanej ziemi. Kto raz był pod obcem panowaniem (aha! — przyp. koresp.), ten odrzuci każde cofanie się, będzie się bił o każdą piędź.”

Autor zwraca się przeciwko mniemaniu, jakoby Polska była „ein Konjunkturstaat”, i uważa też za bezsens wszelkie pomysły o niemiecko - polskiej kampanii przeciwko Rosji, a także ewentualne propozycje „zamiany Litwy na Pomorze” i tym podobne historie. Program jego — to program odebrania Polsce ziem zachodnich bez żadnych zamaskowań.

Nie ludzi się on, jakim sposobem należy tego spróbować: „Wiemy — pisze — że decyzja na wschodzie, decyzja w sprawie ojczyzny, przestrzeni i przyszłości naszego narodu zapadnie tylko krwią i żelazem, mamy odwagę spojrzeć temu rozwojowi w oczy. Albo my staniemy mocno nad Wisłą, albo żołnierska twarda i fanatyczna Polska stanie kiedyś nad Odrą.”

Dowodzi on zresztą, że Pomorze obejmuje nie tylko tak zwany „korytarz”, ale również powiaty nadnoteckie i stanowi z niemi jedną całość („Weichselland”), i ten cały kraj ma na myśli. Nie ogranicza się jednak do niego. Pomorze jest tylko jedną kulą „hanli”. „Gdy się jedną kulę weźmie, instrument jest nie do użycia. W ten sposób przy korytarzu wisi zarazem zagadnienie Górnośląskie.”

Stąd wniosek prosty, że wszystkie te kraje muszą Niemcy odebrać. Bo i co do Poznania autor zastrzega sobie wszystkie prawa.

Program rewindykacji terytorjalnych wyłożony tu jest z naprawdę „uroczą” otwartością, nie tylko co do rzeczy samej, ale również co do sposobu uskuteczenia go. Trzeba to specjalnie podkreślić wobec ostatniej mowy kanclerza, która miała na oku rozmaite cele taktyczne — poczciwi stają się one już widoczne — w obecnej grze politycznej na terenie międzynarodowym. Tymczasem von Leers zdradza najwidoczniej, że myśli się o odebraniu Polsce ziem zachodnich ręką zbrojną.

Nie zamierzamy polemizować z autorem na temat „naukowego” uzasadnienia pretensyj niemieckich. Znaleźć tam można rzeczy niebываłe. W siódmym stuleciu przed Chrystusem ludność niemiecka sięgała — czytamy — aż po Ukrainę. Potem dopiero napłynęli Słowianie. W bardzo interesujący sposób opisuje autor zdobywanie ziem polskich przez Niemcy. O uświadamieniu się Krzyżaków pisze, że ponieważ król polski (Kazimierz Wielki) „oszuwał Zakon przy uspokajaniu kraju, a ludność też wolała sprawiedliwych niemieckich rycerzy, niż gwałtowników Polaków” (dosłownie), więc wielki mistrz Henryk von Plotzke „wyrzucił poprostu polskiego namiestnika z kraju”.

Trochę dalej dowiadujemy się, że ludność kaszubska „była szczęśliwa, gdy sprawiedliwa ręka Zakonu uratowała ją przed zdławieniem w poddaństwo, które stało się losem nieszczęśliwego włościactwa w Polsce”.

„Sprawiedliwa ręka!” Skąd się jednak wogóle wzięli Polacy na Pomorzu? I na to jest odpowiedź. Nie było ich tam. „Dzisiejsza ludność polska na Pomorzu — czytamy — pochodzi cała („restlos”) z tego czasu (autor ma na myśli okres pokoju toruńskiego z roku

1466 — przyp. koresp.), siedzi bezprawnie w kraju, z którego po roku 1466 wygnana i wymordowała ludność niemiecka.”

Czytając to, człowiek jako tako normalny przeciera oczy. Więc czysto niemiecką ludność Pomorza Polacy wymordowali po roku 1466? Przytoczymy jeszcze jeden tylko przykład z licznych innych — trudno jest poprostu babrać się w tym steku kłamstw i oszczerstw tak potwornych, że trzeba by dwa razy przeczytać, ażeby się naprawdę przekonać, że autor rzeczywiście je głosi, nie zauważając czasem nawet, że sam sobie przeczy miejscami. O rozbiorach Polski wyraża się w następujący sposób:

„W roku 1772, kiedy zupełnie zdegenerowane, wskutek swojego chaosu oraz krwawych katowskich rządów rodzin magnackich i ich zwolenników, dawno „przedojrzale” („überfällige”) państwo polskie wreszcie zostało podzielone przy pełnym oburzeniu wrzasku wszystkich „humanitarnych” moralnych filozofów, a pochwałe wszystkich poważnych mężów stanu, wzięli Fryderyk Wielki, „stary Fritz”, te nieszcześliwe terytoria, Prusy Zachodnie i terytorium nadnoteckie, do swoich biednych, czystych, uczciwych Prus z powrotem. Zadnego strażu nie odważyła się oddać polska banda morderców (dosłownie: „das polnische Mordgesindel”) na wchodzące wojska fryderycjańskie. Niemczyzna zato, zdławiona, zbiedniała, ścigana, widziała w wielkim królu wybawcę”.

Odpowiedzialność ministra Miedzińskiego

Druzgocące przemówienie prokuratora w procesie inż. Ruszczeńskiego

Jak już pokrótce donosiliśmy, wczoraj rozpoczął przemówienie prokurator Grabowski, oskarżając przez dwaście godzin inż. Ruszczeńskiego.

Rozpoczął prokurator swoje przemówienie od stwierdzenia, że najwyższym ekspertem w każdej sprawie są sędziowie, poczem podkreślił jednoznaczność i znaczenie pracy ekspertów. Prokurator stwierdza, że ekspertyza była oparta na „cyfrach, zasadach, przepisach i logice”.

„OD KAŻDYCH PIĘCIU MILJONÓW KRADZIONO MILJON”

Przypatrując się działalności Ruszczeńskiego, odnosi się wrażenie, że gdyby pracował w Oceanem, to niewątpliwie byłby tam ceniony za swój rozmach, za amerykańskie tempo pracy i szeroki gest. My w biednej Polsce nie odnosimy takiego wrażenia. Nie jest to jednak zasadnicze zagadnienie w sprawie. Stanowi je fakt wydania miast miliona 600.000 zł — pięciu milionów złotych i miast 5 — piętnastu.

Zdarzają się w budownictwie różne rzeczy, zdarza się przekraczanie budżetów, łamanie przepisów, omijanie instrukcji i patrzylibyśmy na to zupełnie inaczej, gdybyśmy mieli do czynienia z człowiekiem uczciwym.

Sprawa ta obraca się jednak w zupełnie innych płaszczyznach. Każdy kto się z nią zetknie, odnosi wrażenie, że schodzi do jakichś potwornych infernów, nieprawdopodobnych i niewiarogodnych poprostu. Nie stanowi przedmiotu sprawy nawet to, że w Gdyni budowano za drogo, że wydano zamiast 10 milionów 20, gdyż zasadniczą kwestją jest to, co się stało z 2.228.782 zł. Kwotę tę otrzymał Ruszczeński i on ją wydatkował dla firmy „Machajski i Mikulski”. Chodzi również o te 3 miliony złotych, asygnowanych na „Budownictwo i Przemysł”, chodzi słowem o rzucenie w błoto pięciu milionów złotych z pieniędzy skarbowych, państwowych. Nie ma żadnej przesady w tem określeniu: „rzuceno w błoto”, gdyż mówiąc ściśle, należy użyć zwrotu, że zapełniono cudze i własne kieszenie pieniędzmi, skradzionymi ze skarbu państwa. Brano poprostu pełną garścią. Od każdego pięciu milionów — miljon.

BANDA ZŁODZIEI

Nas interesuje mniej na co i co wzięto, interesuje nas sposób „brania”. Wzięła banda złodziei i to jest odpowiednie określenie dla tego procesu. Tu nie było żadnego przekraczania przepisów, instrukcji, okólników, tu miała miejsce zwykła, ordynarna kradzież. Kradzież pospolita grosza publicznego przez towarzystwo zgrane,

oczywiście, kto przygotowuje nastroj na powtórzenie rozbiorów, ten właśnie tak będzie pisał, chociaż co prawda nie każdy gentleman chciałby się babrać taką robotą i dawać pod nią swoje nazwisko. Przecież von Leers zupełnie dosłownie zdobywa się na takie zdanie, że na Pomorzu „ludność polska siedzi jedynie jako potomstwo armii morderców przeciwko Zakonowi Niemieckiemu („Mordheere gegen den Deutschen Orden”), jako potomstwo Polaków, którzy napłynęli pod polskim panowaniem gwałtu, zwłaszcza w XVI, XVII i XVIII stuleciu do kraju, którzy bezprawnie opanowali ziemię wygnanych Niemców w niemieckim kraju wiślanym.”

Słusznie, niema co mówić! I to pisze jeden z bardzo znanych i wpływowych dygnitarzy partii hitlerowskiej. Jest tych zeszytów więcej i polecamy je u wadze naszych odpowiednich czynników. Warto, żeby się z niemi szerszy świat zapoznał. Niektóre są dopiero w przygotowaniu. Przecież „człowiek w szeregu ma wiedzieć, o co chodzi, gdy Wielkie Niemcy odbierać będą z powrotem swoją odwieczną ziemię osiedleńczą.”

No, my też będziemy wiedzieli. I już dzisiaj powinniśmy wiedzieć, jak to autor z cudowną otwartością pisze, że bez „uzbrojenia w polityczną siłę (machtpolitische Rüstung) najlepsze prawo jest bez wartości”. Stąd — powiada autor — Niemcy powinni sobie stworzyć możliwość jego urzeczywistnienia.

Za taką szczerotę powinniśmy mu być właśnie dzisiaj wdzięczni.

JERZY DROBNIK.

chowca, ale pomylił się horendalnie. Każdy może się pomylić, ale nie wolno się mylić przez lat szereg. Mylą się nawet ludzie dzisiaj, gdyż nawet obecnie ludzie bliscy Ruszczeńskiemu ulegają złudzeniom i powiadają: „może przekroczył budżet, może wydał za dużo, a może i nie”. Za te omyłki odpowiada moralnie w dużej mierze min. Miedziński.

Do dziś dnia ciągle się zapomina, że tu chodzi o ordynarną kradzież. O tej prostej prawdzie nie można zapominać.

Tak korzystając z reminiscencji min. Miedzińskiego i jego niefachowości, wdął się Ruszczeński w szranki służby państwowej. Urzędnik to poprostu niespotykany. Otacza go aureola osobistego wyboru ministra, do jego dyspozycji olbrzymia pensja, nieprawnie podniesiona do poziomu 3000 zł. Dano mu tak poważne wynagrodzenie w celu uniknięcia pokus, i tu złośliwy los zawiódł min. Miedzińskiego, gdyż Ruszczeński uznaje tylko jedną formę pracy, pracy odcinania kuponów od pieniędzy przechodzących przez jego ręce. Przecież nie było budowy, przy którejby Ruszczeński nie zastosował tego drygu dyskontowego.

KOMU PODLEGAŁ RUSZCZEŃSKI?

Pozycja służbowa Ruszczeńskiego również przedstawia się nader szczególnie. Powinien on podlegać wydziałowi wekslowemu, a właściwie jego naczelnikowi Pajerowi, ale kiedy na salę przyszedł ci wysocy dostojnicy pocztowi, to żaden z nich nie chciał przyznać się do władzy nad Ruszczeńskim. Pan wiceminister Dobrowolski, mówi: „to nie ja — to Frączkowski”, a ten: „to nie ja — to Pajer”. I kiedy wreszcie przyszedł p. Pajer, to powiedział: „Zasadniczo p. Ruszczeński podlegał mi, ale to była zależność czysto nominalna, bo przecież ten człowiek miał w każdej porze wolny wstęp do ministra. Jakże mogłem go kontrolować”.

Jak więc widać, to ten skromny radca w VI stopniu służbowym mógł robić co zechciał, on wszak udzielał odpraw Najwyższej Izbie Kontroli w imieniu ministra, on bronił go w Sejmie, on układał dla siebie przepisy, on je zmieniał i reformował. (Dość dziwnie zabrzmiał w ustach prokuratora ustęp: „N. I. K. — tej instytucji, której początek dopiero teraz doceniam”).

SAMODZIELNY WICEMINISTER

Po przyjrzeniu się całej działalności Ruszczeńskiego zastanawiam się, czy nie przyrównać go do samodzielnego wiceministra. Jest to tem słuszniejsze, że on sam tak rozumiał swoje stanowisko. Można powiedzieć, że nadzorował go komitet budowlany. Widzieliśmy tu na sali tych poczciwych staruszków z komitetu budowy, te groteskowe postacie, wycięte z powieści Dickensowskich. Zresztą sam Ruszczeński powiedział, że nie on podlegał komitetowi, ale komitet jemu.

Obowiązki swe wykonywał Ruszczeński również w sposób osobliwy: zrywanie umów, fałszowanie przetargów, umów oraz pisanie do władzy nadzorczej — wszystkiego tego, co mu ślina przyniosła na język.

Przy tej sposobności prokurator poświęca dłuższą uwagę osobom wicemin. Dobrowolskiego i dyr. Frączkowskiego, stwierdzając, że o ile nie zdołali oni skontrolować Ruszczeńskiego to jest to w pewnym stopniu ich wina i za to muszą ponosić odpowiedzialność. Prokurator przypomina kupno samochodu przez Ruszczeńskiego, o czym dowiedział się wiceminister dopiero po 2 miesiącach od sfofera i przy tej okazji cytuje przepisy, z których wynika, że kupno samochodu dla ministerstwa wymaga zatwierdzenia przez Radę Ministrów.

Dalszy ciąg przemówienia prokuratora Grabowskiego podamy w wydaniu porannem.

T. C. L. a oświata ludu dokona cudu. Przy imieninach, zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegrafów T. C. L.

Związek Młodych Narodowców w Poznaniu

Kurs kandydacki dla nowych członków Z. M. N. na terenie m. Poznania rozpoczyna się

we wtorek, dnia 23 maja o godzinie 8-ej wieczorem

w sali Stronictwa Narodowego, św. Marcin 65.

Zgłoszenia przyjmuje sekretariat w godzinach od 12 do 13,30 i 20 do 21 codziennie. Sekretariat: św. Marcin 65, podwórce prawo I. piętro

Próby ratowania konferencji rozbrojeniowej

Norman Davis objaśnia tezy, zawarte w orędziu prezydenta Roosevelta

Genewa, 23. 5. (PAT.) Delegat St. Zjedn. Norman Davis wygłosił na posiedzeniu komisji głównej konferencji rozbrojeniowej doniosłe przemówienie, w którym dokładnie objaśnił tezy, zawarte w orędziu prezydenta Roosevelta.

PRZYCZYNY INICJATYWY

Davis oświadczył, że inicjatywa prezydenta podyktowana była palącą koniecznością szybszego rozwiązania szeregu zagadnień. Konferencja rozbrojeniowa doszła do punktu, w którym konieczne jest podjęcie ostatecznych postanowień. Trzeba wreszcie zdecydować, czy narody świata mają zamiar przystąpić do stopniowego rozbrojenia, czy też chcą powrócić do przedwojennego systemu nieograniczonych zbrojeń.

KWESTJA ROZBROJENIA

Davis stwierdził dalej, że nie było przewidziane, iż mocarstwa centralne będą na stałe poddane wyjątkowym ograniczeniom w dziedzinie zbrojeń. Zawsze, twierdził, istniały odpowiednie zobowiązania innych sygnatarzów traktatów stopniowej zmiany systemu ich zbrojeń do poziomu ściśle odpowiadającego wymaganiom rozbrojeniowym. Jeśli nie wstąpi się na tę drogę trzeba będzie stwierdzić, że polityka, zapoczątkowana w r. 1919 została porzucona i że powracamy do wyścigu zbrojeń. W takim razie traktaty pokojowe, opracowywane począwszy od r. 1919, zostałyby obalone. Świat będzie szedł ku nowej wojnie.

St. Zjedn. przyznają, że dla nich redukcja zbrojeń jest sprawą prostszą, niż dla wielu spośród państw europejskich. Ze swej strony są one gotowe przyczynić się do przewyciężenia trudności, na jakie natrafia kwestja redukcji zbrojeń. Celem końcowym winna być redukcja mniejszej do poziomu ustalonego przez traktaty pokojowe t. j. do rozmiarów sił policyjnych wewnątrz kraju. Pierwszym prawdziwym krokiem do tego celu jest, zdaniem Davisa, projekt MacDonalda, który Ameryka gotowa jest poprzeć.

STANOWISKO AMERYKI

Jeśli nastąpi redukcja zbrojeń, St. Zjedn. gotowe są pomóc także w tej

Delegat amerykański nie godzi się na propozycje Paul Boncoura

Genewa, 23. 5. (PAT.) W dyskusji po przemówieniu Normana Davisa jako pierwszy zabrał głos przedstawiciel Wielkiej Brytanji, min. Simon.

OŚWIADCZENIE MIN. SIMONA

Stwierdził on, że po deklaracji Davisa, przemówieniu Hitlera i wycofaniu przez delegację niemiecką poprawki, burzącej cały projekt angielski, obecnie perspektywy są lepsze. Zdaniem brytyjskiego ministra należy szybko przestudjować pozostałe kwestje, ujęte w projekcie brytyjskim, omawiając artykuł po artykule.

PROPOZYCJA FRANCJI

Podchwytując zresztą te sugestje Paul Boncour wyraził opinię, że istotnie należy przestudjować projekt konwencji zaczynając od pierwszej części, dotyczącej bezpieczeństwa.

sprawie przez organizację pokoju. — Rządy po wzajemnej konsultacji mogą orzec, że jakieś państwo winne jest naruszenia pokoju, że pogwałciło zobowiązania międzynarodowe. Rządy mogą wówczas wydać postanowienia przeciwko napastnikowi. Jeśli Stany Zjedn. uznają wyrok na winowajcę, wtedy powstrzymają się od wszelkiej akcji, która mogłaby sparaliżować zbiorowy wysiłek narodów dla przywrócenia pokoju.

KONTROLA I OKREŚLENIE NAPASTNIKA

Davis oświadczył dalej, że St. Zjedn. są zwolennikami istotnej, automatycznej i stałej kontroli wykonywania zobowiązań rozbrojeniowych. Uprawnienia stałej komisji rozbrojeniowej w dziedzinie kontroli winny być rozszerzone. Następnie przypomniał propozycje Roosevelta o zobowiązaniu państw do niewysyłania wojsk poza granice terytorjum narodowego.

„Z czasem, oświadczył mówca, dojdziemy być może do wniosku, że napastnikiem jest to państwo, którego siły zbrojne, gwałcąc traktaty wkraczają na obce terytorjum. Będzie to najdoskonalsze określenie napastnika”.

DWIE PRZESZKODY

Davis uważa, że rozbrojenie napotyka na dwie główne przeszkody; obawę przed zwiększeniem zbrojeń jednych oraz niechęć zmniejszenia zbrojeń innych. Jeśli w obecnym decydującym momencie jakieś mocarstwo odmawia dania konkretnych dowodów swoich zamiarów pokojowych i uporczywie dąży do zwiększenia zbrojeń, nawet wówczas, gdy inne powzięły doraźne oraz istotne zarządzenia rozbrojeniowe, wówczas na to państwo spada największa część odpowiedzialności za niepowodzenie konferencji z wszystkimi jego konsekwencjami.

NIEMIECKIE DEKLARACJE

Zdaniem Davisa przemówienie Hitlera i deklaracja Nadolnego, w której przyjęto projekt brytyjski jako podstawę, zmieniają sytuację w tym stopniu, że można podjąć na nowo badanie planu brytyjskiego w nadziei osiągnięcia wyniku.

„Dyskusję nad tą kwestją, mówił Boucour, odroczone do chwili sprecyzowania stanowiska Stanów Zjedn. Obecnie wiadomo co Ameryka gotowa jest uczynić w dziedzinie bezpieczeństwa, wobec czego można powrócić do tej sprawy, przy czem narody europejskie będą mogły ustosunkować się do kwestji wzajemnej pomocy.”

Pogląd ten poparli przewodniczący Henderson i delegat Hiszpanji.

Zdawało się, że propozycja min. francuskiego, wznowienia dyskusji nad pierwszą częścią zostanie przyjęta, gdy niespodziewanie zaprotestował Norman Davis, którego zdaniem debata nad tą częścią jest obecnie zbyt techniczna. Zażądał on, by prezydjum zebrało się dla omówienia części drugiej, dotyczącej zbrojeń. Zgodnie z tem życzeniem prezydjum zostało zwołane.

Oświadczenie min. Becka

Warszawa, 23. 5. (Tel. wł.) Min. Beck złożył wobec korespondenta warszawskiego „United Press“ oświadczenie, które ogłaszają „Nowiny Codzienne”.

„Pakt czterech“ — mówił p. Beck — chciałby stworzyć nowy system organizacji stosunków międzynarodowych w Europie. Należy jednak z pełnią odpowiedzialności zdawać sobie dobrze sprawę z tego, że bardzo łatwo burzy się stare, choćby niedoskonałe metody, na tym terenie istniejące, bez osiągnięcia nowych i praktycznych sukcesów. Zamierzony „pakt czterech mocarstw“ stoi moim zdaniem w całej pełni przed tem niebezpieczeństwem.” (w)

Przepowiednia pogody na środę: W ciągu dnia wzrost zachmurzenia, chłodniej, przelotne wiatry północno-wschodnie, skłonność do opadów.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 23. 5. 1933 r. **Warunki: Handel hurtowy parzytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:**

Standardy: 1. żyto poznańskie 700 g/l.	
2. żyto pomorskie 695 g/l 3. pszenica poznańska i pomorska 721 g/l. 4. owies poznański i pomorski 445 g/l.	
Ceny transakcyjne	
Zyto 535 tonn par. Poznań	18,00
Ceny orientacyjne	
Zyto	17,75 — 18,00
Usposobienie spokojne.	
Pszonica	34,50 — 35,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 681—691 g/l.	14,25 — 15,00
Jęczmień 643—662 g/l.	13,75 — 14,25
Usposobienie spokojne.	
Owies	11,75 — 12,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	26,00 — 27,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	53,75 — 55,75
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	9,75 — 10,50
Otręby pszenne	9,00 — 10,00
Otręby pszenne (grube)	10,25 — 11,25
Gorzyczka	48,00 — 54,00
Wyka latowa	11,50 — 12,50
Peluszka	11,00 — 12,00
Groch Victoria	24,00 — 26,00
Łubin niebieski	6,00 — 7,00
Łubin żółty	8,00 — 9,00
Ogólne usposobienie spokojne.	
Transakcje na odmiennych warunkach:	
żyta 195 tonn, pszenicy 120 tonn.	

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, 23. 5. 1933 r.

Spędzono: wołów 91, buhajów 365 krów 614, świń 2100, cieląt 805, owiec 140, razem 4115 zwierząt.

(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi)

Placono za 100 kg żywej wagi za:

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczone nieoprzęgane	60 — 64
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	54 — 58
Mięsiste tuczone starsze	44 — 48
Miernie odżywione	38 — 40
Buhaje:	
Wytuczone pełnomięsiste	58 — 60
Tuczne mięsiste	48 — 52
Nietuczone dobrze odżywione starsze	40 — 42
Miernie odżywione	36 — 38
Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	60 — 66
Tuczne mięsiste	52 — 56
Nietuczone dobrze odżywione	34 — 40
Miernie odżywione	24 — 30
Jałowice:	
Wytuczone pełnomięsiste	60 — 64
Tuczne mięsiste	52 — 56
Nietuczone dobrze odżywione	44 — 48
Miernie odżywione	38 — 40
Młodzież:	
Dobrze odżywione	38 — 40
Miernie odżywione	34 — 36
Cielęta:	
Najprzejdniejsza cielęta wytuczone	68 — 76
Tuczne cielęta	58 — 62
Dobrze odżywione	50 — 56
Miernie odżywione	44 — 48
OWCE:	
Wytuczone pełnomięsiste jagięta i młodsze skopy	62 — 66
Tuczne starsze skopy i maciorki	52 — 56
Dobrze odżywione	00 — 00
ŚWINIE (TUCZNIKI):	
Pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi	98 — 100
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi	94 — 96
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi	90 — 92
Mięsiste świnie ponad 80 kg. kg. żywej wagi	80 — 86

Maciory i późna kastraty. Przebieg targu spokojny. 88 — 94

Kurs dolara. Dzisiaj rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 7.78 zł, w Gdańsku 7.70 zł.

Kurs marki niem. i gold. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dzisiaj za 100 mk. niem. w dewizach 207.00 zł, gotówka 198.00 zł, za 100 gold. gd. w dewizach 174.11 zł, gotówka 173.77 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 23. 5. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była mocna; naogół zauważa się większy brak odpowiedzialnego materiału.

Z pożyczek państwowych poszukiwano 5% pożyczki konwers. po 43.—, pozatem 4% premj. dol. po 49.— bez oddawców.

Z papierów prywatnych notowano po dłuższej przerwie skonwertowane 5% listy zast. Zach. Pol. Twa po 50.— w placeniu. Z papierów lokacyjnych P. Z. K. wykazały dalszą zwyżkę 4½% listy dol. stare, nctując 33.50 w placeniu, również zwyżkowały lekko 4½% listy dol. amort. na 38.— w transakcjach. 4% listy zast. konwert. obracano po 34.60 w transakcjach, natomiast 4½% listy żytnie poszukiwano po 5.50.

Akcje bankowe i przemysłowe bez notowania.

Cedule Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominatu)

5% pożyczka konwersyjna 43% P.	
5% listy zast. Zach. Pol. Tow. Kred. Miejsk. w Poznaniu 50% P.	
4½% listy dol. P. Z. K 33½% P.	
4½% listy dolar. w złocie amort. P. Z. K. 38% +	
4% listy zastaw. konw. oSTEMPL. P. Z. K. 34.60% +	

(Kurs w złotych)

4½% listy żytnie konwert. Poz. Ziem Kred. 5.50 P.	
Tendencja mocna.	

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 23. 5. 1933 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	359,25	360,15	358,35
Londyn	30,20	30,36	30,06
N. Jork czek	7,71	7,75	7,67
N. Jork kabel	7,72	7,75	7,68
Paryż	35,11	35,20	35,02
Szwajcarja	172,35	172,78	171,92
Berlin	210,00		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% pożycz. bud.	38,25 — 38,50
4% pożycz. inwest.	102,00
5% pożycz. konwers.	44,00 — 44,50
4% pożycz. premj. dol.	49,75
7% pożycz. stabiliz.	50,50 — 49,88

Tendencja słabsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski	73,50 — 74,75
Lilpop	11,25

Tendencja mocniejsza.

PŁODY ROLNICZE

Berlin, 23. 5. 1933 r.

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Pszonica marchijska	196,00 — 198,00
Tendencja nieco słabsza.	
Zyto march.	154,00 — 156,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	168,00 — 176,00
Tendencja spokojna.	
Owies march.	134,00 — 138,00
Tendencja słabsza.	
Mąka pszenna	23,50 — 27,75
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia	21,15 — 23,15
Tendencja spokojna.	
Otręby pszenne	8,80 — 9,00
Tendencja spokojniejsza.	
Otręby żytnie	9,00 — 9,20
Tendencja spokojniejsza.	
Groch Victoria	21,00 — 26,00
Groch drobny jadalny	19,00 — 21,00
Groch pastewny	13,00 — 15,00
Peluszka	12,25 — 14,00
Bób	12,00 — 14,00
Wyka	12,00 — 14,00
Łubin niebieski	9,30 — 10,00
Łubin żółty	11,90 — 12,75
Seradela nowa	16,50 — 18,00
Kuchy lniane	10,60 — 10,70
Kuchy z orzecha ziemnego	10,70
Kuchy mielone (maczka)	11,30
Wytłoki suche	8,50
Śród Soja ekstrahowany 46% loco Hamburg	9,00 — 9,20
Śród Soja ekstrahowany 46% loco Szczecin	10,00
Śloma z pras. drut.	0,50 — 0,70
Śloma p. pras drut.	0,40 — 0,55
Śloma wsiana drut.	0,40 — 0,55
Śloma jęczmienna drut.	0,40 — 0,55
Śloma z długo wiązana	0,70 — 1,00
Śloma p. pras. sznur.	0,45 — 0,55
Śloma z pras. sznur.	0,50 — 0,70
Sieczka	1,35 — 1,50

Tendencja słaba.

Siano handlowe suche	1,10 — 1,30
Siano dobre I. pokosu	1,70 — 2,00
Lucerna luzem	2,30 — 2,60
Tymotka luzem	2,50 — 2,75
Siano koniczynowe luzem	2,50 — 2,75

Tendencja bez obrotów.

Ogólna tendencja słabsza.

Co nowi abonenci otrzymają bezpłatnie

Kto dotychczas nie był abonentem „Kurjera Poznańskiego“ a zapłaci przedpłatę na czerwiec i wylegitymuje się kwitem abonamentowym wobec administracji naszej, otrzyma bezpłatnie, póki zapas naszych egzemplarzy starczy,

wielki cykl artykułów (12) Romana Dmowskiego p. t. „Żydzi w dwudziestym wieku“,

a ponadto otrzyma w każdym razie

nowy książkowy rozkład jazdy kolejowej,

miarodajny na lato.

Proces przeciw b. wojewodzie poznańskiemu

Lwów, 23. 5. (Tel. wł.) W swoim czasie — jak już o tem donosiliśmy — skarb państwa przez prokuratorję generalną wytoczył proces Piotrowi Dunin-Borkowskiemu, b. wojewodzie poznańskiemu o zwrot kilku tysięcy złotych tytułem opłat za korzystanie z państwowego opału i światła w apartamentach prywatnych w czasie, gdy był

województwem w Poznaniu.

Proces toczył się w Tarnopolu, gdyż p. Borkowski posiada na terenie powiatu tarnopolskiego majątek. Ostatnio p. Borkowski, stale zamieszkały we Lwowie, wystąpił z zarzutem niewłaściwości sądu, uważając, że tylko sąd okr. we Lwowie może rozpatrywać tę sprawę. Wniosek ten został uwzględniony.

Zauważyć należy, że p. Dunin-Borkowski w ostatnich czasach ustosunkował się krytycznie do różnych przejawów systemu „sanacyjnego“.

Śp. Jarosław Leitgeber

W sobotę jeszcze żył, jeszcze pracował gorliwie nad wykończeniem nowego rozdziału „Historji księgarstwa poznańskiego”. W niedzielę radował się jeszcze z ukończenia rozdziału o Raczyńskim, i myślał o rozdziałach następnych wspomnianej pracy. A w poniedziałek już nie żył. Umarł w zaprzęgu pracy, której był entuzjastą. Przeżył wiek sędziwy, a przecież trudno się pogodzić z myślą, że już nie żyje. Patrząc niedawno jeszcze na tę postać krępa, zwartą w sobie, silną i żwawą, patrząc w te oczy pełne jeszcze błysków młodzieńczych i energii, słuchając wynurzeń jego zapalnych, opowieści o czasach przeszłych i planach na przyszłość — nie dopuszczało się myśli o możliwości wogóle tak rychłego, tak nagłego zgonu.

Ze zgonem śp. Jarosława Leitgebego schodzi do grobu człowiek miary nieprzeciętnej, silna indywidualność, typ w najlepszym tego słowa znaczeniu dawnego autoramentu. Księgarz i drukarz pełen rzutkości i inicjatywy, wydawca śmiały i pełen myśli obywatelskiej o służbie dla narodu, bibliograf i historyk, gorący miłośnik książki. Obywatel — patriota. Człowiek o zasadach niezłomnych, charakteru kryształowego, uczynny i pełen życzliwości dla wszystkich, pełen prostoty i pogody ducha, o szerokim spojrzeniu na świat i ludzi. Temperament bujny, wybuchowy, ujarzmiony przecież rozwagą i wrodzoną dobrocią. Umysł lotny i bystry, świetnie wygimnastykowany, rozporządzający rozległą wiedzą, fenomenalną pamięcią i doskonałą orientacją — do ostatniej chwili życia.

Działalność śp. Jarosława Leitgebego rozległa, obfitująca w liczne błogosławione owoce.

Dziecko Poznania. Urodził się w dn. 18 listopada 1848 roku, jako syn znanego kupca i zasłużonego obywatela poznańskiego Józefa Napoleona, uczestnika Powstania Listopadowego, tudzież jako najmłodszy brat Mieczysława i Bronisława, uczestników Powstania Styczniowego, oraz brat wybitnego kupca poznańskiego Bolesława i Władysława, przemysłowca. Ukończywszy gimn. św. Marii Magdaleny, przebył praktykę księgarską w księgarni starszego brata swego, Mieczysława. Następnie udał się do Lipska na praktykę w zawodzie drukarskim. Już wtedy dojrzał w nim plan ożywienia i spotęgowania w Poznaniu polskiego ruchu wydawniczego. Ale i wtedy już odezwały się w nim umiłowania „benedyktynskiego szperacza”. Po całodziennej pracy w drukarni, wieczory całe i noce poświęcał na zestawienie bibliografii polskich dzieł i broszur teologicznych i religijnych, które pojawiły się w okresie lat 1860 do 1872. Bibliografia ta, ogłoszona drukiem, obejmująca 1728 tytułów, zwróciła odrazu uwagę świata naukowego na młodego bibliografa, zdobywając m. in. bardzo pochlebną opinię Karola Estreichera, który zachęcał go do dalszych na tem polu wysiłków.

W r. 1873 Jarosław Leitgeber, ożywiony silnym postanowieniem służenia narodowi, uciskanemu obrozą niewoli pruskiej, powraca do Poznania i tu zakłada własną drukarnię. Plan wydawniczy rozpoczyna od wypełnienia luki naówczas najaktualniejszej: zapoczątkowuje wydawnictwa „Kalendarza Poznańskiego” oraz mniejszego ludowego „Nowego Kalendarza Poznańskiego”, a w dwa lata później — „Kalendarza dla rolników”. Kalendarze te znajdują odrazu powszechny polski i stają się trwałym dorobkiem wydawnictwa Jarosława Leitgebego. Wystarczy wspomnieć, że ukazywały się one rokrocznie przeszło ćwierć wieku. W tymże czasie Jarosław Leitgeber wprowadził w życie pierwsze u nas polskie kalendarze ścienne i kartkowe, wypierając w ten sposób zwycięsko z biur i domów polskich kalendarze niemieckie.

Na tej ufundowanej przez siebie podstawie rozszerza niebawem swoją inicjatywę i działalność wydawniczą w trzech głównych kierunkach, pojmowanych zawsze jako służba dla dobra powszechnego. A więc dla dobra nauki polskiej, dla dobra oświaty ludowej, dla dobra Kościoła. To są trzy główne działy jego wysiłków edytorskich. W każdym z tych działów zapisał się trwałymi zgłoskami. Wspomnijmy bodaj tylko X. Edw. Likowskiego: „Historję unji Kościoła ruskiego z Kościołem rzymskim”, — „Dzieje Kościoła unickiego na Litwie i Rusi 18-go i 19-go stulecia”. Teodora Zychlińskiego wielotomowa „Złota księga szlachty polskiej” i „Kronikę żałobną rodzin wielkopol-

skich (1863—1876)”, ks. Wł. Chotkowskiego „Kazania” i „Rzecz o rozszerzeniu protestantyzmu na ziemiach polskich w w. 17-tym i 18-tym”, 3-tomowe „Pisma” X. Jana Koźmiana, 3-tomowe dzieło Stan. Koźmiana „Dzieła dramatyczne Szekspira w skróceniu opowiedziane”, — wspaniałe i epokowe zarazem wydawnictwo „Monumenta musicæ sacrae in Polonia” pod redakcją ks. Józefa Surzyńskiego, zawierające wybór kompozycji mistrzów polskich z epoki klasycyzmu, — „Polskie pieśni Kościoła Katolickiego od najdawniejszych czasów do końca 16-go wieku”, również pod redakcją ks. Surzyńskiego, — wydawnictwo „Muzyki Kościelnej” (12 roczników) itd. Trzeci dział wydawniczy, który skupił całą miłość patriotycznego wydawcy — to dzieła poświęcone ludowi polskiemu. Do działu tego włączył powieści i dzieła popularno-naukowe, wśród których przeważały oczywiście opowiadania historyczne, zazębiające o dawniejsze i nowsze czasy Polski, o powstania polskie itp. Osobiście przytem współpracował jako autor (pseudonim: Jan Tworzymir), wydając zbiory opowieści „Ku pokrzepieniu serc polskich” („Przygody żołnierskie”, „Wiązanka wspomnień z czasów życia Kościuszki”, „Powstanie narodowe Tadeusza Kościuszki”, „Powiastki z życia ludu wiejskiego”, „Legenda z pism różnych autorów”, „Podarek działkom ku nauce i rozrywce”, „Wianek obrazków powieściowych dla młodego wieku”, „Polskie podania i powiastki dziejowe”, „Dawne czasy”, „Czasy Jagiellońskie”, „Z różnych lat”, „Kłosa ojczyście” itd.). Wydawnictwa ludowe Jarosława Leitgebego stały się podstawą pierwszego okresu organizacji polskiego ruchu oświatowego pod zaborem pruskim, i zasługi jego na tem polu są niepomierne.

Niezależnie od tak rozległej działalności wydawniczej i autorskiej prowadził i księgarnię, którą w r. 1884 nabył od brata, Mieczysława, i połączył pod wspólnym swoim kierownictwem z drukarnią.

Przy tem wszystkiem znajdował jeszcze czas na pracę obywatelską w różnych instytucjach społecznych. M. in. przez długie lata piastował trudny i kłopotliwy urząd skarbnika „Tow. Pomocy Naukowej im. Marcinkowskiego”, zasiadał równocześnie w zarządzie Korporacji Kupców Chrześcijańskich itp.

Krótko przed wojną światową zlikwidował drukarnię, zajął się organizacją księgarstwa polskiego w Wielkopolsce, kierując niem szereg lat jako prezes. A kiedy w r. 1919 w Lublinie odbył się pierwszy zjazd księgarzy polskich, obradom zjazdu przewodniczył właśnie Jarosław Leitgeber, przyczynając się waleśnie do powstania wszechpolskiego Związku Księgarstwa.

W r. 1921 zdał kierownictwo księgarni całkowicie na syna, Zygmunta, a sam poświęcił się z tą chwilą pracy społecznej w organizacji księgarstwa polskiego, oraz nadewszystko umiłowanej pracy historyczno-naukowej. Wynikiem żmudnych poszukiwań w archiwach było wydane w r. 1929 obszerne dzieło p. t. „Z dziejów handlu i kupiectwa poznańskiego za dawnej Rzeczypospolitej Polskiej”, dorzucające wysoce cenny przyczynek do historii handlu w Polsce. Pracę w tej dziedzinie kontynuując, napisał drugie dzieło, dalszy ciąg pierwszego, obejmujące historję handlu i kupiectwa poznańskiego za czasów Prus Południowych i Księstwa Warszawskiego, którego druk rozpoczęła „Kronika miasta Poznania” w zeszytach grudniowym zeszłego roku. Ostatnio zaś pracował nad historją księgarstwa poznańskiego od czasu rozbioru Polski po dzień dzisiejszy. Z pracą tą spieszył się szczególnie, pragnąc wykończyć ją na tegoroczny pierwszy zjazd księgarzy słowiańskich w Warszawie, w którym pragnął uczestniczyć osobiście. Niestety, w pracy tej zaskoczyła go śmierć nieublagana.

Śp. Jarosław Leitgeber dzięki swym niepospolitym zaletom charakteru cieszył się powszechnym szacunkiem i sympatją. Wyraz temu dało społeczeństwo w r. 1927 przy sposobności jego jubileuszu 60-lecia pracy zawodowej, a następnie w r. 1929 przy sposobności obchodu jego złotych godów małżeńskich. A później, gdy w 1930 r. nieznanymi złościami dokonał na niego zamachu, liczni przedstawiciele społeczeństwa składali mu wyrazy współczucia. Z bandyckiego tego napadu wyszedł cało, lecz od tego czasu powtarzały się u niego coraz częstsze zawroty głowy i objawy słabości, które jednak zmagal w

sobie zawsze świeżym zapasem woli i energii. W niedzielę uczuł znowu ów powtarzający się ból głowy, lecz tym razem wyczerpało się źródło jego energii i — uległ.

Śp. Jarosław Leitgeber osierocił małżonkę swoją Helenę z Gintrowiczów, synów Leona, st. radcę prokuratorji,

Zygmunta, właściciela księgarni, ks. Włodzimierza, proboszcza w Marzeninie, oraz trzy zameżne córki.

Dzieło żywota jego znajdzie chlubną kartę w historii kultury Wielkopolski czasu niewoli. Sam ją sobie wypisał dłonią pracowitą i sercem gorącym.

K.

Akcja Włoch za paktem czterech

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Rzym, 21 maja.

W kołach politycznych angielskich i w opinji publicznej Anglii zaszły, jak wiadomo, ważne zmiany na niekorzyść Niemiec. Doszło do tego w niemałej mierze na skutek wypadków antyżydowskich w Niemczech, ale ni mniej i na skutek brutalnego ujawnienia się całej politycznej psychozy hitlerowskich Niemiec i ich istotnych zamierzeń. Dyskusje na konferencji rozbrojeniowej w Genewie były już wielce pouczające, a artykuł ministra Neuratha wręcz rewelacyjny dla wolności rozumującej mentalności angielskiej. Okazało się, że Niemcy dążą nietylko do równości zbrojeń, ile do zapewnienia sobie wyższości i to już w najbliższym czasie. Wszystko razem sprawiło, że opinja publiczna angielska drgnęła, że po występach lorda Greya, Chamberlaina, Loyda Georgea, przemówi w izbie lordów już ściśle w związku z polityką rozbrojeniową Robert Cecil, a odpowiedział mu znana, sensacyjną deklaracją, która rozdarła chmury, lord Hailsham, angielski minister wojny. Misja propagandowa Rosenberga w Londynie doznała rozbitcia.

O tych doniosłych faktach opinja publiczna właściwie nie została wcale poinformowana. Dzienniki nie poda-

Przy ischias (zapalenie nerwu kulszowego) po zażyciu zrana naczczko szklanki naturalnej wody gorzkiej **Franciszka Józefa** następuje lekkie obfite wypróżnienie, powodując przyjemne samopoczucie Zalecana przez lekarzy. Tg 1228

ly ani mowy lorda Cecila, ani też treści deklaracji lorda Hailshama. — Wspomniały tylko o tej ostatniej expost i to w sposób wielce eufemiczny.

Widać stąd, jak w niewygodnym położeniu znalazła się teraz polityka zagraniczna włoska, która tak zręcznie przez kilka lat wyzyskiwała dla swych celów dotychczasowe nastawienie opinji publicznej w Anglii, rzady i mentalność MacDonalda i cały rozdźwięk między Paryżem a Londynem, podobnie zresztą jak i prądy rewizjonistyczne w Ameryce. Zauważono, nie bez zaniepokojenia, że na aktualności straciła mocno naczelna teza włoska rewizji traktatów.

W braku tamtych argumentów, a w oczekiwaniu zapowiedzianej mowy Hitlera prasa włoska na dany znak zgóry, dla wywołania dywersji, wróciła do ataku na pozycje „militarystyczne” francuskie. Rzucono hasło, ni mniej ni więcej, tylko, że Francja i jej satelici przygotowują wojnę prewencyjną, tak sobie na zapas, przeciwko Niemcom. Jest to jasne i widoczne — piszą tutejsze dzienniki — bo pocóżby te dawne i nowe zamówienia materiału wojennego, o których mówił premier francuski Daladier w swojej ostatniej mowie. Przecież oświadczył on wręcz, że Francja będzie się zbroiła bez ograniczeń i to na wszystkich frontach. Co to znaczy? Czy Francja opuściła konferencję rozbrojeniową i podjęła pełną swobodę w polityce zbrojeń, którą rozwija we wręcz przeciwnym kierunku, niż to

proponuje w Genewie? Słowem, nie Niemcy, ale Francja powinna się znaleźć w stanie oskarżenia. Zdołała ona wytworzyć „na podstawie niesłychanych fałszerstw” legendę i pozory, że Niemcy zagrażają pokojowi „po to, by pokryć własne zamiary napadu na Niemcy pod niewinną szatą uprawnionej obrony” („Giornale d'Italia” z dnia 16 bm.)

W ten i podobny sposób wybiela się tu intencje zawsze pokojowo usposobionych i rozbrojonych Niemiec, które tylko domagają się prawa życia dla ludu niemieckiego.

Wszystko to są chmury gazowe, których nie należy brać zbyt dosłownie. Dowodzi to tylko, iż zwrot w opinji światowej przeciwko Niemcom zaniepokoił na dobre rząd włoski. Dalsze zaostrenie się sytuacji w tym względzie n. p. możliwość zamknięcia konferencji rozbrojeniowej uważano bytu za wielce niebezpieczne dla celów, jakie sobie stawia polityka włoska. Rzym rozwinął w tej chwili podwójną akcję: z jednej strony przeciwdziała z całą energią w Londynie rozwojowi niepomyślnych nastrojów antyniemieckich i zbliżeniu na tem tle francusko-angielskiemu, do którego mogłaby się przyłączyć Ameryka — z drugiej zaś wpływa hamująco na Berlin, przestrzegając go przed jakimkolwiek nieobliczalnym gestem. Poza tem twierdzi się tu nadal, iż jedynie pakt czterech może opanować trudności i niebezpieczeństwa obecnego położenia międzynarodowego. S. M.

Msza św. za duszę ś. p. St. Szayny

Dzisiaj rano w kolegiacie św. Marii Magdaleny (Farze) odbyło się z inicjatywy Związku Młodych Narodowców nabożeństwo żałobne za duszę nieodżałowanego działacza Ruchu Młodych, ś. p. Stanisława Szayny, zmarłego cztery lata temu.

Nabożeństwo odprawił ks. prałat Józef Prądzyński. Uczestniczyli w niem członkowie korporacji „Baltia”, której ś. p. Szayna był przywódcą i parokrotnym prezesem, liczny zastęp członków Związku Młodych Narodowców oraz grono przyjaciół i towarzyszy pracy Zmarłego.

Żydzi anektują

Żydowski „Nasz Przegląd”, a za nim niektóre pisma, podały notatkę, jakoby Nuncjusz Apostolski w Warszawie, J. E. ks. arcybiskup Marmaggi, pochodził z rodziny żydowskiej.

Wiadomość powyższą należy zaliczyć do wytworów bujnej fantazji żydowskiego autora. J. E. ks. nuncjusz Fr. Marmaggi pochodzi ze starej i katolickiej rodziny rzymskiej, nie mającej nic wspólnego z pochodzeniem żydowskim. (KAP).

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

Stronnictwo Narodowe

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Zebrań plenarne z ciekawym referatem polityczno-gospodarczym p. red. Romana Fenglera odbędzie się w piątek, 26 b. m. o godz. 20 w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcina nr. 65.

O punktualne i liczne przybycie uprasza członków Zarząd.

SALVATOR

Aptekarz W. Borowski znany od 50 lat, jako najlepszy środek na **odciski i zgrubienia skóry**. Żądać w aptekach i skl. aptecznych.

Skład główny: nr 9 883 „SALBOR”, Lab. Chem.-Farm. Warszawa, Walecików 11.

Staraniem Powszechnych Wykładów Uniwersytetu Poznańskiego i Instytutu Bałtyckiego w Toruniu

Prof. Uniw. Jagiellońskiego DR. MICHAŁ SIEDLECKI wygłosi dnia 24 maja o godz. 20-tej w sali XVII-tej Coll. Minus odczyt p. t.

„Morze źródłem życia”

Odczyt ilustrowany będzie przeżroczami. Wstęp 50 gr. dla dorosłych, 20 gr. dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z za kulis przemysłu bekonowego

Rola kapitału obcego — Historia przemysłu bekonowego — Kampanja przeciw bekoniarzom Polakom — W czem obcy bekoniarze przewyższają kolegów polskich? — Dzwonki fakty Dwulicowy Gdańsk — Czas zmienić obecne stosunki!

„Przemysł nasz w ogromnej większości nie jest polskim przemysłem i każdy rok przynosi zwiększanie się obcego kapitału w wytwórczości. Nietylko w tej postaci, że obcy kapitał wykupuje przedsiębiorstwa polskie... ale także i przez system koncesyjny”.

(Prof. R. Rybarski — mowa sejmowa z dnia 18. 3. 1933 r.).

Zagadnieniu kapitału obcego poświęciliśmy szereg artykułów monograficznych w ostatnich tygodniach. Pisaliśmy o kapitale niemieckim w Wielkopolsce i na Pomorzu, referowaliśmy o stosunkach narodowościowych w zachodnio-polskim młeczarstwie, odsłoniłymi kulisy ukrywającego udział Niemców w naszych towarzystwach ubezpieczeniowych itd. Z kolei zajmujemy się niezmiernie ciekawymi pod względem narodowym stosunkami, panującymi w przemyśle bekonowym. Przemysł ten, jako koncesjonowany, stanowi szczególnie wymowny dowód słuszności umieszczonego powyżej cytatu z mowy prof. Rybarskiego.

Otóż faktem jest, że większość produkcji bekonów w Polsce jest w rękach nie — Polaków, głównie Niemców. Najbardziej ważkie głosy w tym dziale wytwórczości mają panowie Drews, Moeller, Poels, Pfeiffer, Vos, Pipjou, Carsteus, których jedyną łączność z Polską to — zyski, jakie ciągną z naszego kraju. Jak dalece wpływy tych przeważnie Niemców na terenie polskim są możliwe, tego dowodzi przykład, iż przy identycznej zdolności produkcyjnej dwie polskie fabryki otrzymały z ostatniego miesięcznego kontyngentu przydział w wysokości 122 tys. kg. bekonów, zaś dwie fabryki niemieckie — 546 tys. kg. Podkreślamy: zdolność wytwórcza odnośnych bekoniarzy polskich jest identyczna ze zdolnością przerobczą dwu wspomnianych fabryk niemieckich! Jako możliwe, że na terenie Polski polscy przedsiębiorcy są gorzej traktowani od Niemców. Postaramy się to wykazać:

Przemysł bekonowy powstał w Polsce kilka lat temu. Twórcami jego byli Niemcy. Trzeba im to przyznać. Polscy fachowcy trudnili się wówczas li tylko eksportem nierogacizny i bytła do Austrii, Czechosłowacji itd. Nawiasem mówiąc, ówczesni eksporterzy Polacy, a dzisiejsi bekoniarze mają wobec gospodarstwa narodowego znaczne zasługi. Oni to zasilali bilans płatniczy setkami milionów złotych. Jakże przynosił eksport nierogacizny i bytła, którego (t. zn. eksportu) ciągłość bywała przez naszych kupców wywozowych zapewniana nawet kosztem krociowych strat w okresach kryzysu.

Z chwila, gdy wywóz do Austrii, Czechosłowacji i Niemiec zaczął słabnąć (wskutek przyczyn, zależnych od państw odbiorczych), eksporterzy nasi całkowicie uwrac skierowali na Anglię, jedyną odbiorczą bekonów. Wówczas istniało już kilka bekoniarzy w Polsce, założonych przez obcokrajowców. Fabryki te, dzięki niestwierdzeniu konkurencji na rynku krajowym oraz wskutek braku jakiegokolwiek reżymu celnego, rozwijały się szybko i swobodnie. Konjunktura była dobra.

Powstały więc bekoniarstwo polskie. I od tego czasu datuje antagonizm między polskimi i niemieckimi bekoniarzami. Prawda, — w międzyczasie konjunktura pomsuła się, kurs funta załamał się, rynek reżymu celnego ostro zmienił się w interesem deficytowym, ale nie te trudności były dla bekoniarzy Polaków najbardziej przykrymi. Z polskiego godna energia i odpornością nasi ludzie zmobilizowali resztki swoich kapitałów zapożyczyli się u krewnych i przyjaceli, i przetrwali czasy najgorsze.

Gorsza od kryzysu okazała się konkurencja ze strony niemieckich bekoniarzy. Abstrahujemy tutaj od wywatków jawnie niemieckiego współzawodnictwa które się zdarzyły a ograniczamy się do kampanji, podjętej przez obcych bekoniarzy przeciwko ich kolegom polskim. W kampanji tej przybysze starali się wmówić we władze ministerjalne, że bekoniarstwo pol-

skie nie są w stanie — ze względów technicznych — gwarantować najwyższego standardu bekonów oraz że, jako finansowo słabsze, zmuszone są (ze względu na niższą cenę) zakupywać materiał mniej odpowiedni dla produkcji bekonów. Perfidne te zarzuty nie oparły się krytyce. Inspekcja polskich bekoniarzy wykazała, iż są one świetnie urządzone, zaś chlubne świadectwa, wydane przez importerów angielskich, udowodniły, że towar pochodzący z naszych bekoniarzy jest pierwszorzędny.

Argumenty „rzeczowe” jako broń przeciwko bekoniarzom polskim — zawiodły. Użyto więc broni skuteczniejszej, mianowicie t. zw. wpływów. Trzeba przyznać bekoniarzom niemieckim, że są zgrabnymi graczami. Gładcy w obyciu, wymowni, uprzejmi — są milej widziani od naszych bekoniarzy, którzy, jako prości ludzie pracy, ulegają cudzoziemcom w walce o wpływy. Skutkiem tego nie można się dziwić, że głos niemieckich bekoniarzy na terenie Warszawy jest bardziej ważki od głosu naszych ludzi. Na posiedzeniach w Polskim Związku Bekonowym, mimo obecności tłumaczy, obcokrajowcy przemawiają po niemiecku. Zdarzało się to nawet na terenie ministerjalnym! Co więcej: zaszedł wypadek, iż na pewne posiedzenie u bardzo wysoko postawionej osobistości polskiej zaproszono jako przedstawicieli przemysłu bekonowego samych — nie — Polaków! O naszych ludziach zapomniano jakoś i trzeba było się przypominać.

Wpływy niemieckie w P. Zw. Bekonowym są tak znaczne, iż przypisuje się im „upiółowanie” dotychczasowych dwu prezesów. Jeden z członków grupy niemieckiej posunął tupet do tego stopnia, że wyraził o obecnym prezesie P. Z. B. iż „jest to nasz człowiek”... Przy ostatnich wyborach do rady przepadł kandydat grupy polskiej, a przeszedł wybraniec niemiecki!

KONJUNKTURY Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub tygodniu następująco:

	15. 5.	16. 5.	17. 5.	18. 5.	19. 5.	20. 5.
Pszonica						
Warszawa	33,50	38,50	33,50	38,50	38,00	—
Poznań	35,50	35,50	35,50	35,50	35,50	35,50
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	33,00	—	—	32,50	—	—
Zyto						
Warszawa	20,50	20,50	20,50	19,50	19,00	—
Poznań	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00
Lwów	17,25	—	—	—	—	—
Lublin	17,75	—	—	17,50	—	—
Jęczmień						
Warszawa	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	—
Poznań	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	—	—	—	—
Owies						
Warszawa	15,50	15,50	15,50	15,50	15,50	—
Poznań	12,25	12,25	12,25	12,25	12,25	12,25
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	—	12,00	—	—

Na rynkach światowych nastąpiło ostatnio zahamowanie tendencji wzrostowej dla pszenicy. Amerykańskie prawo pomocy dla farmerów, obdarzające wielkimi pełnomocnictwami podsekretarza stanu dla rolnictwa, zostało przez Roosevelta podpisane. Przewiduje ono m. in. podniesienie ceny pszenicy z około 70 ct. na 80 do 90. Prezydent U. S. A. dał się skłonić, ażeby tymczasem nie wydawać ograniczeń co do zasiewów pszenicy. Na decyzję tę oddziaływały widoki zawarcia rozejmu celnego oraz bliskość światowej konferencji gospodarczej.

W dalszym ciągu ciąży nad rynkiem zbiorczy z poprzednich lat. W Stanach Zjednoczonych przechowuje się 129 201 000 buszli (w zeszłym roku o tym samym czasie było prawie 175 milj. buszli) pszenicy oraz 30 i pół milj. buszli kukurydzy (w zeszłym roku 22 milj. buszli). Tegoroczne zbiory w U. S. A. przewidyuje się na 337 milj. buszli dla pszenicy (wobec 462 milj. buszli w r. 1932) oraz 30 milj. buszli dla żyta (wobec 40 milj. buszli w r. ub.). Jak z powyższego wynika, rysuje się przeciw widoczna poprawa sytuacji producentów zbóż.

Wszystkie te fakty wytwarzają silne rozgoryczenie wśród polskich członków „Polskiego Związku Bekonowego”. Osobnym źródłem goryczy jest konkurencja ze strony Gdańska. Prosimy wyobrazić sobie, że Gdańsk korzysta ze zwrotu cła narówni z bekoniarzami polskimi, jednak — zamiast wywdziżyć się Polsce i przywozić nierogaciznę z Polski — importuje prosiętą wyłącznie z Niemiec (!), tu wielkiej krzywdzie rolnictwa naszego. Innymi słowy: my, Polacy odpłacamy setki tysięcy złotych na zwrot cła przy eksporcie gdańskich bekonów, zrobionych ze świń niemieckich. Nieprawdopodobne, lecz prawdziwe

A równocześnie wspaniałe urządzenie polska bekoniarstwo w Czarnkowie nie może być uruchomiona z braku kwoty kontyngentowej. Historia fabryki czarnkowskiej stanowi dla siebie specjalny rozdział. Bekoniarstwo, po jej wybudowaniu i urządzeniu, rewidowali przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego i Izby Rolniczej, którzy dokonali jej przyjęcia, wyrażając się b. pochlebnie o jej instalacji nawskroś nowoczesnej. Niestety, pochwały te na nie się nie zdały, gdyż bekoniarstwo nie dostała przydziału kontyngentu przerobczego, mimo, iż ministerstwo p. i h. w swoim czasie, przed podjęciem budowy, przyrzekło było odpowiednią kwotę kontyngentową. Bekoniarstwo więc stoi nieczynna. Właściciele-Polacy z goryczą patrzą na bezużyteczne marnowanie się znacznego kapitału, inwestowanego w warsztat pracy, który nie może być uruchomiony, mimo iż przed paru miesiącami inna bekoniarstwo, ale należąca do Niemca, uzyskała kontyngent!

P minister Zarzycki, który w tak energiczny sposób „zabrał się” do Polaków — członków rad nadzorczych bakatystycznych spółek śląskich, dobrze by zrobił, gdyby w podobny sposób odniósł się do pewnych panów na terenie Warszawy, którzy w podobny sposób „krzewią” polskość przemysłu bekonowego, jak wspomniany magnaci śląscy. Czas najwyższy, aby opinia publiczna zainteresowała się kulisami przemysłu bekonowego oraz aby wreszcie bekoniarstwo rdzennie polskie zaczęło zażywać opieki i pomocy, jaka słusznie im się należy.

Na polskim rynku ziemiopłodów uwidoczniło się w ciągu tygodnia sprawozdawczego osłabienie tendencji dla żyta i pszenicy. Pszenica stała w Warszawie o 50 gr. na 100 kg. Najsilniej uwidoczniła się niższa żyta, które na rynku warszawskim straciło 1,50 zł na kwintalu.

Spadek cen żyta jest wynikiem dalszej dużej podaży tego zboża. Interwenjowały dla podtrzymania ceny Państw Zakłady Przemysłowo - Zbożowe, które jednak w dniu 17 bm. ogłosiły, że zamiast dotychczasowej ceny stabilizacyjnej placić będą tylko 19 zł. Zniżka ceny żyta odbiła się narazie w zmniejszeniu podaży na rynku warszawskim. Liczą się z tem, że młyny, które dotąd wstrzymały się z zakupami z uwagi na słabą kalkulację ceny maki, przystąpią obecnie do zwiększenia zakupów.

Jaja

Trudności w eksporcie przy silnej podaży towaru spowodowały osłabienie tendencji rynkowej. Ceny za 1 skrzyńnię normalną jaj nieprześwieatanych wahały się w okresie sprawozdawczym w granicach 70—75 zł. za towar gwarantowany uzyskiwano do 80 zł. Sprawozdania z rynków zagranicznych donoszą o uosposobieniu niżkowem wskutek słabej konsumpcji jaj. Powaznem odciążeniem rynków jest akcja konserwacyjna, prowadzona dosyć intensywnie w poszczególnych krajach.

Nabiał

Początek tygodnia sprawozdawczego na rynku maslanym cechowała tendencja zniżkowa, w czem należy upatrywać skutek sezonowego wzrostu produkcji. Pod koniec ub. tygodnia, wobec raptownej wyżki cen masła w Berlinie, powstała zupełnie realna możliwość eksportu masła do Niemiec, co w rezultacie wzmocniło tendencję rynkową. Ceny naogół utrzymały się na dotychczasowym poziomie, nastrój jest lepszy. Warszawa notuje w hurcie bez zmiany 3,20 zł. Katowice — 3,20—3,40 zł za 1 kg I gat. W Poznaniu osiągnano w hurtowej sprzedaży 2,70—2,80 zł. w detalu 3,40—3,60 zł za 1 kg. Notowanie berlińskie podniesiono w dniu 19. ub. ni o dalsze 5 mk na 120, 115 i 108 mk. za 50 kg I II i III gat. przy tendencji bardzo mocnej. Na pozostałych rynkach zagranicznych tendencja była utrzymana.

Wskutek dużej wyżki cen na giełdzie berlińskiej, rozpoczął się eksport masła polskiego do Niemiec. W związku z tem cena hurtowa masła wyborowego wynosi obecnie 3 do 3,10 zł za kg.

Trzeba tepić od podstaw!

Zasada ta dotyczy również pielęgnowania włosów. Włos ciągnie ze skóry soki odżywcze przez korzonki, pielęgnowanie skóry jest zatem nieodzowne dla zapobiegania tworzeniu się łupieżu i wypadaniu włosów. Niezrównanym, od dziesiątków lat wypróbowanym środkiem jest

PIXAVON i Pixavon-Shampoo

klinicznie zbadany i polecany przez autorytety jako najlepszy środek wzmacniający skórę głowy i zapobiegający wypadaniu włosów oraz tworzeniu się łupieżu. Stałe stosowanie SHAMPOONU PIXAVON pozwala zachować zdrowe, piękne włosy.

PIXAVON i PIXAVON-SHAMPOON

wzmacniają porost włosów. Włosy odzyskują naturalny, młodzieńczy, jedwabisty połysk i puszystość i układają się.

Fabryka i Zarząd: Lwów, Szwedzka 3.

Tr 1226

Manufaktura

Na rynku wełnianym w Łodzi utrzymuje się ostatnio w dalszym ciągu silne ożywienie. Zapotrzebowanie na towary wełniane obejmuje wszystkie gatunki zarówno sezonowe, jak i całoroczne. Przemysł wielki cen towarów nie podwyższył, pomimo zwiększonego zapotrzebowania ze strony odbiorców i mocnej tendencji na surowiec wełniany, przejawiającej się na aukcjach londyńskich. Podwyżka cen przeprowadzona została natomiast w przemyśle drobnym i średnim w granicach od 10—15 proc. Wskutek tego konkurencyjność produkcji wielkiego przemysłu wystąpiła analogicznie, jak w bawełnie również i w tej branży. Jako zjawisko dodatnie podkreślić należy poprawę wypłacalności kupiectwa i zawieranie większej części transakcyj za gotówkę.

Pieniądz i papiery wartościowe

Giełda nowojorska zareagowała na orędzie prezydenta Roosevelta, jako że na przemówienie Hitlera w parlamencie niemieckim dalszą silną wyżką, która podsycała była jeszcze znacznym ożywieniem gospodarczym w U. S. A., a zwłaszcza haussą na rynkach zbożowych i giełdach surowców przemysłowych jako że podniesieniem cen towarów i plac robotniczych w całym szeregu gałęzi przemysłowych. Pożyczki polskie miały uosposobienie słabsze. W dniu 19 bm. notowano (w nawiasach cyfry z 13 bm.): 8 proc. Poż. Dillona 63,12 $\frac{1}{2}$ (65,87 $\frac{1}{2}$), 7 proc. Poż. Stab. 55,00 (56,75), 6 proc. Poż. Dol. 54,00 (57,25), 7 proc. Poż. m. Warszawy 39,25 (37,75), 7 proc. Poż. Stab. 40,50 (44,50). Na giełdzie londyńskiej panował nastrój mocny, głównie z powodu wspomnianych dwóch oświadczeń, oraz wyżki cen surowców i kursu dolara. Dużym popytem cieszyły się czołowe akcje przemysłowe oraz brytyjskie papiery wartościowe. Również giełda paryska wykazywała tendencję wzrostową. Poważniejsze zyski osiągnęły renty, jakoteż akcje bankowe, górnicze i elektryczne. Na giełdzie berlińskiej mowa Hitlera przeszła bez większego wrażenia. Publiczność bowiem i spekulacja trzyma się nadal od giełdy, obawiając się, że wyraźne antykapitalistyczne nastawienie Hitlera przynieść może jeszcze niejedną niespodziankę. Nabywanie akcji jest dość ryzykowne. Publiczność lokuje swe kapitały raczej w pożyczkach państwowych, ale i to także w małym stopniu.

Warszawski rynek akcji wykazywał w tygodniu ubiegłym lekkie ożywienie. Kursy czołowych papierów osiągnęły wyżkę. Obroty na giełdzie dewiz były dość znaczne. Całe zapotrzebowanie pokrywał prawie wyłącznie Bank Polski.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Mordercy śp. Kurki aresztowani

Zona zamordowanego wśród współników zbrodni

Jak już donosiliśmy, w nocy na niedzielę dnia 14 maja został zamordowany nad Wartą 41-letni właściciel składu towarów lokciowych przy ul. Wodnej 6 (róg Ślusarskiej) Stanisław Kurka. Morderstwa dokonano w pobliżu przystani wojskowego klubu wioślarskiego, w czasie, gdy śp. Kurka łowił ryby w Warcie. W dochodzeniach, przeprowadzonych przez wydział śledczy komendy P. P. w Poznaniu ustalono, że śp. Kurka został zastrzelony z tyłu, a kula utkwiała w szyi. Po morderstwie zwłoki wrzucono do wody twarzą ku dołowi. Odnaleziono też broń, którą zamordowano śp. Kurkę.

W piątek odbył się pogrzeb zamordowanego; pochód pogrzebowy wyru-

szyl z kostnicy S. S. św. Józefa na cmentarz farny.

Wkrótce po pogrzebie policja dokonała aresztowań i ujawniła sprawców morderstwa. Są nimi drukarz Michał Budzisz, zamieszkały w Poznaniu przy ul. Kościelnej 28; tamże zamieszkały pomocnik gastronomiczny Franciszek Malinkiewicz; dalej drukarz Marian Konieczny, Wały Król, Jadwigi 11, wreszcie żona zamordowanego Pelagja Kurkowa z domu Zajdel, zamieszkała w Poznaniu przy ul. Wodnej 6. Wszystkich aresztowano i odstawiono do więzienia sądowego. Malinkiewicz jest znanym już policji przestępcą i był karany sądownie za uraz cielesny. (kl)

Cena chleba żytniego

Cena chleba żytniego w mieście Poznaniu, z mąki z przemiału 65%, wynosi od dnia 23. b. m. począwszy 33 grosze za 1 kg. Bochenek wagi 1½ kg. kosztuje 50 groszy.

Jubileusz organizacji młodzieży

Trzydziestelecie S. P. M. na Jeźcach

Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Katol. pod wezw. św. Kazimierza Poznań-Jeźce, znane ze swej ruchliwości i pracy społecznej, obchodzi w dniu 25. b. m. rzadki jubileusz 30-letnia swego istnienia. Protektorat nad obchodem objął protektor honorowy Stowarzyszenia, J. E. ks. biskup Radoński z Włocławka. Poza tem proponowano do komitetu honorowego założycieli, wybitnych obywateli i byłych członków.

Program w dniu 25. b. m. przewiduje: o g. 8 zbiórka delegatów bratnich towarzystw i pocztów sztandarowych na salce parafjalnej (ul. Kościelna 3), o godz. 8,30 uroczysta msza św., którą odprawi protektor honorowy Stow. ks. proboszcz Budaszewski. Okolicznościowe kazanie wygłosi założyciel Stowarzyszenia ks. radca i dziekan Kazmierski z Szamotuł.

Po nabożeństwie wyruszy przy dźwiękach orkiestry pochód z sztandarami i delegatami do sali Ogrodu Zoologicznego, gdzie o godz. 10,30 odbędzie się uroczyste zebranie, na którym m. i. nastąpi występ chóru męskiego, istniejącego przy Stowarzyszeniu, sprawozdanie z działalności, referat senjora Jana Bartkowiaka, odznaczenie zastępujących członków, przemówienia delegatów itp. O godz. 13,30 odbędzie się na tej samej sali wspólny obiad. Na zakończenie uroczystego dnia odbędzie się wieczorem wielka zabawa jubileuszowa na sali Ogrodu Zoologicznego z bardzo urozmaiconym programem.

Kalendarz łowiecki na czerwiec

Na podstawie przepisów łowieckich, obowiązujących na terenie całego państwa, oprócz woj. śląskiego, w czerwcu przypada czas ochrony na następującą zwierzęcą i ptactwo:

Łosie-byki, jelenie-byki, danielerogacze, sarny-kozy łanie jeleni i danieli, zajęce-szaraki, zajęce bielaki, niedźwiedzie, rysie, borsuki, wiewiórki, cietrzwie-kury (w woj. wileńskim, białostockim, nowogrodzkim, poleskim i wołyńskim), jarzabki, pardwy, bażanty-koguty, bażanty-kury, kuropatwy, przepiórki, słonki, bataljony, dzikie kaczory, dzikie kaczki oraz inne ptactwo wodne i błotne, drobie, drobie-kamionki, dzikie gołębie, drozdy, kwiczoły, paszkoty, dzikie łabędzie, dzikie gęsi, dzikie indyki-samce, dzikie indyki-samice, ptaki krukowate i drapieżne z wyjątkiem jastrzębi-gołębiarzy, krogulców, wrób i srok, zbiki, kuny leśne i norki.

KALENDARZYK

Wtorek, 23 maja 1933.
Słońce: wschód 3,46 — zachód 19,53 —
długość dnia 16 godzin 7 min.
Księżyc: wschód 2,41 — zachód 19,34 —
przed nowiem.
Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniw. Pozn.:
Wtorek, godz. 7 rano. Temperatura-

powietrza umiarkowana plus 9 st. C. Pogodnie Wiatr północno-zachodni. Ciśnienie atmosfer. wysokie 758 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 17 st. Cels., najniższa plus 9 st. Cels.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: dziś plus 0,06 m.

Kal. słow.: Dezydery B. M. — jutro

Joanna Wd

Kal. słow.: Budziwoj — jutro Tomir.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Ognisko Polek** zawiadamia, że w środę, dnia 24 bm. o godzinie 19 odbędzie się w Adrji wieczór dyskusyjny. — Goście mile widziani.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Pamiętajcie o akademikach.** Zbliża się termin, kiedy konieczność zmusi wielu biednych studentów Polaków do opuszczenia progów wyższych uczelni: nie mają z czego uiścić wysokich opłat akademickich. — Społeczeństwo polskie winno o nich pamiętać bo ci młodzi ludzie, którzy dzisiaj w ciężkim trudzie i znoju studiują, jutro zajmą przodownicze w życiu narodu stanowiska. Na stanowiska te czynią ludzie pochodzeniem i duchem polskiemu narodowi obcy, otoczeni w młodości czulą opieką swych zorganizowanych współwyznawców. Młodemu polskiemu pokoleniu studującemu musi pomóc polskie społeczeństwo. — Wpłaćcie choć drobną grosz na konto P. K. O. 200 701, lub wprost do Kasy „Bratniej Pomocy” T. S. S. U. P., Poznań, św. Marcin 40. I ptr.

— **Stowarzyszenie Składaczy Maszynowych w Poznaniu** urządza w czwartek, dnia 25 bm. (Wniebowstąpienie Pańskie) wycieczkę do ogrodu Kempfa w Starolece. Punkt zborny o godz. 7 rano przy boisku „Sokoła”.

— **Na konwalje!** Pod kierownictwem wielkiego miłośnika przyrody p. dr. T. Smoluchowskiego urządza Polskie Tow. Krajoznawcze wycieczkę na konwalje w czwartek 25 bm. Wyjazd z Poznania o godz. 8,12 do Bolechowa, skąd przechadzka do lasów nad Wartą, a następnie do Obornik. Pieszej drogi 23 km. Powrót do Poznania o godz. 21,05. Bilet kolejowy w obie strony 3 zł. Zbiórka na dworcu głównym o godz. 8. Goście mile widziani.

— **Z Wkp. Związku Kół Śpiewackich.** Próba generalna wszystkich chorów Okręgu I, męskiego i mieszanego, odbędzie się w środę 24 bm. o godz. 20 w sali p. Jarockiej przy ul. Masztalarskiej 8. — Zebranie komitetu wykonawczego w tym samym dniu o godz. 19. — Próba generalna „Pieśni o ziemi naszej” w piątek, dnia 26 bm. o godz. 20 w Auli Uniwersytetu Poznańskiego.

— **Okręg I. Wkp. Zw. Kół Śpiew.** organizuje wycieczkę na zjazd śpiewaczy związku pomorskiego, w dniach 4 i 5 czerwca w Toruniu. Przejazd specjalnym pociągami kosztuje w obie strony od osoby 6 40 zł. Kwatery w Toruniu bezpłatne. Zgłoszenia udziału w wycieczce przyjmuje sekretarjat Wielkopolskiego Związku Kół Śpiewackich w Poznaniu, pl. Wolności 17, gdzie również udziela się bliższych informacji.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **W wiadomości p. t. „Skok samobójczy do Warty”** zamieściliśmy uwagę, że portier elektrowni miejskiej nie chciał umożliwić telefonowania przejeżdżającym wioślarzom celem wezwania pogotowia dla udzielenia pomocy wyratowanej z wody samobójczyni. W związku z zarzutem dyrektora elektrowni miejskiej przeprowadziła szczegółowe śledztwo. Z ustalonych szczegółów wynika, że obaj ratujący nie byli bezpośrednio w elektrowni ale woli o pomoc z Warty. Portier sam z własnej inicjatywy wezwał pogotowie ratunkowe, które robiło jednak zastrzeżenia co do ewentualnej opłaty. Zatem w świetle dochodzeń dyrektora elektrowni miejskiej sprawa przedstawia się w ten sposób, że portier na wołanie publiczności zareagował natychmiast, gdy tylko dowiedział się o wypadku. (kl)

— **P. Kazimierz Załachowski**, ul. Rzeźypospolitej 4, prosi nas o zaznaczenie, że nie jest identyczny z Kazimierzem Załachowskim, występującym jako oskarżony w procesie o oszustwo.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Nieszczęśliwe wypadki.** Podczas kolejowych prac ziemnych wpadł pod wagonik robotnik Stanisław Wawrzyniak (Górczyńska 31) i złamał nogę. Po opatrunku doraźnym Pogotowie Lekarskie przewiozło go do szpitala kolejowego. — Na Chwaliszewie najeżdżał wóz 7-letnią Ewę Rubel (Chwaliszewo 11). Kolo odcięło dziecku palec u lewej nogi. Przywołano Pogotowie Lekarskie (55-55). (kl)

KRONIKA POLICYJNA

— **Czyje to rzeczy?** W komisariacie VIII. policji znajdują się przedmioty odebrane przestępcom. Wiadom policyjnym chodzi o stwierdzenie właścicieli, gdyż może to znacznie ułatwić śledztwo. Między innymi jest tam nakrycie pluszowe na leżankę, kolorowy obrus na stół obrus stółowy biały, kapa na wózek dziecięcy, stor kolorowy, firanka, jedwabny szalik rypsowy ciemno niebieski poranik, ubranie smokingowe, płaszcz dziecięcy i pelerynka, sukienka z białego haftu, sukienka dla lalki, powłoka na poduszeczkę, 2 nowe koszule damskie, 2 białe halki, 2 powłoki na poduszkę dziecięcą, kapa gumowa, czarna teka skórzana, brązowa walizka 5 dzwonków elektrycznych, waga do ważenia monet, termometr i lornetka. — W komisariacie I. przechowuje się koldrę watawana, dwie powłoki białe 2 poduszki z pierzem i białemi powłokami, zimowy płaszcz damski (granatowy), czerwony kabatek. — Wykaz tych rzeczy jest wymowną ilustracją, ile złodzieje kradną i jakie przedmioty znajduje policja w melinach złodziejskich (kl)

— **Aresztowania.** W areszcie policyjnym osadzono Witolda Adamczewskiego bez stałego mieszkania poszukiwanego przez sąd grodzki w Poznaniu. — Za systematyczne kradzieże, dokonywane u mistrza piekarskiego p. Zygmunta Poplewskiego przy ul. Marszałka Focha 73, osadzono w areszcie policyjnym 19-letniego ucznia piekarskiego Wiktora Kaształczyka. — Za oszukiwanie hazardu w „trzy blaszki” osadzono w areszcie policyjnym 21-letniego Adama Budzisz (ul. Pamiętkowa 7), Stefana Wolniewicza (Dolna Wilda 21), 19-letniego Ignacego Nowackiego (ul. Przemysłowa 2), 22-letniego Władysława Palacza (ul. Gen. Kościńskiego 10) i 19-letniego Leona Gradzielskiego (ul. Pamiętkowa 7). (kl)

— **Dzieciobójstwo.** W rowie przydrożnym w Starolece, opodal stacji kolejowej znaleziono zwłoki noworodka płci męskiej, zapakowane w kartonie. Trup znajdował się już w posuniętym rozkładzie. Przy oględzinach okazało się, że niemowlę miało poderżnięte gardło. Zwłoki przewieziono do Zakładu Medycyny Sądowej. Władze wdrożyły śledztwo (kl)

— **Kradzieże i włamania.** P. Wacławie Krysińskiej z Murowanej Gośliny skradzioną w Poznaniu na ul. Pocztowej z kieszeni płaszcza portmonetkę z zawartością 400 zł. Jako sprawcę kradzieży ujęto wkrótce niejakiego Antoniego Arlika. — W nocy włamano się do biur Tow. Księgarni Dworcowych „Ruch” przy ul. Fr. Ratajczaka 36. Złodzieje skradli większe ilości papierosów, mianowicie „Płaskie”, „Aromatica” i „Rarytasy Pomorskie”. Na paczkach z papierosami były pieczętka, wyciśnięte napisy „Ruch”. (kl)

— **Za uprawnienie oszukiwacza gry w „trzy blaszki”** ujęto robotnika Michała Zawala, Winiarska 4, Józefa Darnę, Wierzbicice 39 a i Fr. Mikołajczaka, ul. Półwiejska 32. (kl)

— **Podrzucono niemowlę** w sieni miejskiego wydziału opieki społecznej na ul. Grunwaldzkiej 22, około 4-tygodniowe, płci żeńskiej. Dziecko to umieszczono w zakładzie dla niemowląt (kl)

— **Napad rabunkowy pod Żegrzem.** Na drodze z Żegrza do Sławia w pow. poznańskim nieznaną osobnik napadł na ucznia ślusarskiego Józefa Napierałę ze Sławia, uderzył go łaską w głowę, a następnie zrabował rower i zbiegł na nim. Bandytę ujęto podczas pościgu. Jest nim 33-letni robotnik Tomasz Bartkowiak z Konarzewa. Odstawiono go do więzienia sądowego. (kl)

Z Poznania

— **CZARNKÓW.** (Wykład) W tych dniach na sali Hotelu Dworcowego odbył się interesujący wykład p. Eberta o historii powstania Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

— **(Z Tow. Pomocy Naukowej.)** Dnia 19 bm. na salce p. Piławskiego odbyło się walne zebranie Tow. Pomocy Naukowej im. Karola Marcinkowskiego. Zebranie zajął i prowadził ks. kanonik Swinarski. Ks. radca Noryskiewicz wygłosił referat o działalności Tow. Pótem do nowego zarządu wybrano: prezesem ks. kanonika Swinarskiego, sekretarzem p. inspektora Pitulę, skarbnikiem p. dr. Brzozowskiego. (cn)

— **INOWROCŁAW.** (Samobójstwo zebra.) W lesie pod Jakubowem w powiecie inowrocławskim znaleziono zwłoki wisielca. Rozpoznano w nich zebra

Piotra Kołodziejczyka, ur. 20. 7. 1883 r., a ostatnio zamieszkałego w Lisowie Kościelnem. Wszedł on w dniu 18 bm. w kierunku Dąbrówki. W pobliżu zwłok wisielca porzucona była torba z chlebem. (kl)

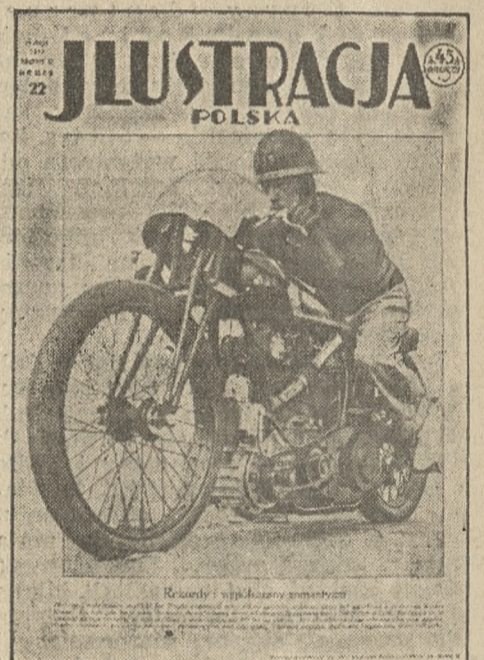
— **OSTRZESZÓW.** (Uznanie zasług.) Na ostatnim zebraniu rady miejskiej uchwalono jednogłośnie uznanie dla senjora miasta p. Jana Dirski za jego 33-letnią pracę w korporacjach miejskich. P. Dirski w trudnych nieraz warunkach występował zawsze w obronie interesów polskiego społeczeństwa z godnością i odwagą. W podeszłym dziś wieku wycofał się z urzędów publicznych; pracuje nadal w Stronnictwie Narodowym jako prezes.

— (Tydzień L. O. P. P.) W związku z ogólnym tygodniem propagandy dla Ligi Obrony Powietrznej zorganizowało Kolo miejscowe szereg imprez, jak loteryj fantowa i zbiórka uliczna oraz odczyty i pokazy dla starszych i młodzieży.

— (Koncert.) W niedzielę zorganizowało Ginnazjum Ks. Ks. Salezjanów koncert uczniowski, który zgromadził licznych słuchaczy. Na program koncertu składały się utwory na chór mieszany, orkiestrę, deklamacje solowe i chórowe. Jako solista wystąpił znany już publiczności ostrzeszowskiej p. dr. Iwanicki. — Całość, którą kierował ks. radca Czerwiński, była na wysokim poziomie.

— (Za zonoobójstwo.) Przed trybunałem Sądu Okręgowego w Ostrowie odbyła się rozprawa przeciw Janowi Nowakowi z Parzyny, oskarżonemu o morderstwo, popełnione 20 lutego r. b. na osobie żony Marii. Nowak przyznał się do swej zbrodni. Sąd po przesłuchaniu świadków uwzględnił wnioski obrońcy, adw. Iwanickiego o zbadanie stanu umysłowego oskarżonego. Badanie wykazało zmniejszoną odpowiedzialność umysłową. Ogłoszony wyrok skazuje oskarżonego na podst. art. 225 poz. 2. k. k. za zabójstwo w afekcie na 8 lat więzienia. (op)

Bratanica Ojca św. gwiazdą filmową

W świecie filmowym głośno mówi się o karierze, jaka stoi przed młodą artystką filmową panną Sandrą Ravel, która ostatnio odniosła olbrzymi sukces, grając główną rolę w włoskim filmie, nakręconym w Rzymie. Niemowlu jednak wie, że panna Ravel nazywa się w rzeczywistości Ratti i jest bliską krewną Ojca św., mianowicie jego bratanicą. Panna Ratti, zanim rozpoczęła występować na ekranie, zwróciła się do Ojca św. jako do głowy rodziny Rattich, z prośbą o pozwolenie na występowanie w filmie. Papież udzielił pozwolenia bez najmniejszych trudności, zalecając jednak bratanicy przybrać sobie nazwiska „artystycznego”.

Młoda artystka jest naprawdę urocza. Fotografję jej przynosi najnowszy (22-gi) numer tygodnika „Ilustracja Polska”, jak zawsze bardzo bogaty w treść. Słynne wycieczki samochodowe na torze Avus pod Berlinem, wnętrza „Czarnego Ładu”, widziane przez odważnych białych podróżników, feljton o gnębiącym nas wszystkich kryzysie, 300 km na godzinę na motocyklu, oto część zaledwie niezwykłej interesującej zawartości najnowszego zeszytu tego popularnego i znanego powszechnie pisma.

— Oczywiście działa stałe jak zwykle bogato zaopatrzone i niemniej interesujące ciekawą powieść o niezwykłej aktualności Antoniego Kawczyńskiego, nowela, dla pań kącik młodzieży, szarady, humor, brydż, szachy, film, sport, sceny i in.

Cena śmiesznie niska: numer kosztuje tylko 45 groszy.

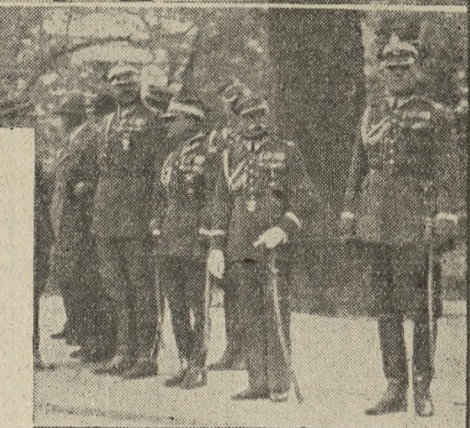
Szary ich strój...

Święto pułkowe 57 pułku piechoty — Msza św., defilada, obiad żołnierski i zawody sportowe

Na czele pułku kroczył poczet sztabowy w asyście kompanji podchorążych. Duma rozpięła pierś wszystkich na ich widok. U dołu generalicja.

57 pułk piechoty obchodzi dzisiaj swe doroczne święto pułkowe. Historia tego pułku jest nierozdzielnie związana z historją naszego grodu. Tu powstał podczas powstania jako 3 pułk strzelców wielkopolskich, tu formował kadry tych żołnierzy, którzy składając swe życie na ołtarzu Ojczyzny pod Żabinką, Bobrujskiem, Kobryniem i Lwowem, roznieśli sławę tężyny Wielkopolski, przysparzając chwały pułkowi i miastu. To też społeczeństwo poznańskie darzy swój pułk gorącą miłością i życzliwością. Uczucia te przejawiają się przede-

wszystkiem w okolicznościach specjalnych, jaką jest i święto pułkowe. Wczoraj wieczorem odbył się na dziedzińcu koszarowym capstrzyk. Dzisiaj rano po uroczystej pobudce wymaszerował pułk w pełnym rynsztunku z sztandarem i orkiestrą na czele na nabożeństwo do kościoła garnizonowego. Po mszy św. odbyła się

przed gmachem D. O. K. defilada przed przedstawicielami władz wojskowych z dowódcą O. K. gen. Frankiem na czele.

Dziarska postawa pułku, a zwłaszcza kompanji podchorążych, asystującej sztandarowi, napełniała dumę całe społeczeństwo, które mimo wczesnej pory dnia powszedniego wzięło w święcie liczny udział.

W południe odbyło się w koszarach nadanie odznaki pułkowej oficerom i żołnierzom pułku, a następnie wspólny obiad żołnierski. Po południu odbyły się na stadionie wojskowym zawody sportowe.

Z Pomorza

— **GRUZIADZ.** (Co odebrano złodziejom?) W gruziadzkiem wydziale śledczym znajdują się następujące przedmioty, pochodzące z kradzieży: 27 zegarków męskich z numerami; niektóre z nich są ze złota, reszta ze srebra; następnie 10 zegarków damskich ze złota wzgl. srebra, marki Walthem Lilpop i Remontoir; dalej 2 złote medaliony z kamieniami; 4 złote bransolety; 2 złote broszki; 7 par kolczyków, sygnet z monogramem J. D.; 13 pierścieni złotych z kamieniami i bez; 8 szpilek do krawatów z kamieniami, kilka złotych krzyżyków, kilkanaście srebrnych łyżek i widelcy z monogramami i wiele innych wartościowych rzeczy. Poszkodowani mogą swą własność odebrać.

— (Kradzieże.) Przed kilku dniami włamali się złodzieje do spichrza Centrali Handlowej Ziemiopłodów i skradli 9 centnarów koniczyny siewnej wartości 500 zł. W toku śledztwa policja ujęła dwóch sprawców, przyczem zajęła dwa centnary koniczyny, ukrytej skrupulatnie w pewnym mieszkaniu. Fabrykę cukierków Głokonę okradano od dłuższego czasu systematycznie. Złodziei mimo bacznej obserwacji, nie można było wykryć. W tych dniach dopiero gdy stwierdzono brak towaru za przeszło 400 zł, udało się zdemaskować sprawców kradzieży; są to współpracownicy Głokony Edm Helak i Edm. Holz, których z miejsca aresztowano.

— (Zebranie właścicieli nieruchomości.) Na ostatnim zebraniu właścicieli nieruchomości referował poseł Mazur o podatku od nieruchomości, przyczem stwierdził, że podatek ten będzie obliczany od faktycznie pobranego komornego a nie od komornego wojennego, jak to dotąd czyniono. Następnie podano do wiadomości, że magistrat zwraca się do towarzystwa o zgłaszanie mieszkań dla potrzeb miejskich, dla kwaterek wojskowego i ludzi z Kuntersztyna. Delegatem na zjazd właścicieli nieruchomości, mający odbyć się 28 b. m. w Warszawie, wybrany został p. Bieńkowski. (ski)

— **ŚWIECIE n. W.** (Świątokradztwo.) W kościele poklasztornym rozbił nieznaną osobnik szybę oszklonego obrazu św. Teresy od Dziec. Jezus i zabrał najcenniejsze wota, złożone jako dary przez wiernych parafjan.

— **STAROGARD.** (Z posiedzenia rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej odczytano dekret wojewody w sprawie zatwierdzenia budżetu miasta na rok 1933-34. P. wojewoda uznał budżet za realny, lecz domagał się przeprowadzenia pewnych zmian, jak obniżenia wydatków na opiekę społeczną i przeznaczenia pewnej kwoty na P. W. i W. F. Ze

względem na krytyczne położenie bezrobotnych, rada uchwaliła pozostawić fundusz na opiekę społeczną w dotychczasowej wysokości. Odnosnie zaś do P. W. i W. F. magistrat wstawił do budżetu 500 zł, lecz rada miejska uchwaliła dla Tow. Powst. i Woj. 25 zł, dla Sokoła 25 zł, a pozostałe 400 zł przeznaczono dla bezrobotnych. Ponadto uchwalono wystąpić protest do min. przeciwko zniesieniu postoju pociągów pospiesznych w Pelplinie, z których obywatelstwo miasta często korzystało.

— (Od sprzeczki do strzelaniny.) W lesie pobliskiego Szpegawskiego dwaj osobnicy z Clecholewa, Poblocki i Truchliński wzniesili ogień. Zauważywszy to leśniczy Krause, domagał się ugaszenia ognia. Wskutek tego powstała pomiędzy wymienionymi sprzeczka, w trakcie której Truchliński zadał Krausemu toporkiem ranę w głowę. Leśniczy wystrzelił do napastnika z dubeltówki, raniąc go poważnie w nogę tak, iż musiano go odstawić do lecznicy. (wa.)

— **TUCHOLA.** (Niesforność Niemiec.) Z pewnego domu mieszkalnego w Kęsowie powiatu tucholskiego zerwano i usunięto flagę narodową. Dochodzenia władz policyjnych ujawniły jako sprawców dwóch Niemiaszków: Adolfa Friedricha z Kęsowa i Brunona Tesmera z Tucholki. Flagę po zerwaniu zakopali w ogrodzie. Niemców osadzono w areszcie. W jednym z miejscowych lokali komiwojażer firmy „Urbin“ z Bydgoszczy, Feliks Lewandowski, obywatel gdański, zamieszkały w Pruszczu na terenie w m. Gdańska, będąc w stanie nietrzeźwym, zakłócił spokój nocny, a ponadto wyraził się wobec przewodniczącego komisji poborowej p. mjr. Gatkowskiego, że wojsko polskie, to złodzieje, bandyci, rabusie. — Sąd grodzki skazał go za to na 6 miesięcy aresztu.

— (Z życia towarzystw.) Tow. Kupców Samodzielnych na swem ostatnim zebraniu, po omówieniu szeregu spraw, jak np. pracę Komitetu Ratunkowego, uchwaliło wysłać delegację do starosty powiatowego o przychylnie traktowanie sprawy kar za niezamknięcie składów w Wielką Sobotę. (tts.)

Z Kaliskiego

— **KALISZ.** (Pierwszy schron przeciwgazowy.) W czasie trwającego obecnie 10. Tygodnia L. O. P. P., został w Kaliszu otwarty, w gmachu ratusza, pierwszy schron, obliczony na 60 osób. Wspomniany schron urządzony został kosztem miejscowego oddziału Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

— (Szkielet powstańca.) Na polach wsi Piła, w czasie robót plantacyjnych, robotnicy wykopali szkielet ludzki, będący już w stanie spróchniałym. Najprawdopodobniej jest to szkielet jednego z powstańców r. 1831, padłych w potyczce z Moskalami.

— (Dzień spółdzielczości.) Do kaliskiego komitetu „Dnia spółdzielczości“, mającego być obchodzonym 11 czerwca rb., zwolani zostali: ks. prob. Mieczysław Janowski, p. Marjan Śmigieński, p. Stanisław Gaja, p. Edmund Fixa i p. Stanisław Kamiński z prawem kooptacji dalszych członków.

— (Pod przymusem.) Prasa miejscowa uderzyła w ton oburzenia, że Żydzi kaliscy bojkotują L. O. P. P., Czerwony Krzyż i t. p. i tak samo wszelkie imprezy przez te instytucje urządzone. Na skutek tych słusznych ataków podobnie Żydzi tutejsi zaczęli zapisywać się do L. O. P. P. i P. C. K.

A więc pod przymusem spełniają to, co każdy Polak uważa za swój obowiązek. (mk)

— **WIELUŃ.** (Pogrzeb lotnika.) W Czarnożyłach odbył się pogrzeb tragicznie zmarłego lotnika śp. Stanisława Dyji, który zginął w katastrofie lotniczej pod Dęblinem. W pogrzebie uczestniczyły tysiączne rzesze publiczności, delegacje pułków lotniczych i stowarzyszeń społecznych oraz duchowieństwo.

Z kroniki bydgoskiej

Pociągi wycieczkowe ze zniżką cen biletów

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych ogłasza, że zaczęły już kursować z Bydgoszczy niedzielne i świąteczne pociągi wycieczkowe z 33 1/2-procentową zniżką cen.

Bilety wycieczkowe uprawniają do przejazdów w soboty i dni świąteczne lub w niedziele i dni świąteczne do niżej podanych miejsc wycieczkowych, do powrotu zaś w te same niedziele względnie w dni świąteczne lub bezpośrednio po nich następujące poniedziałki względnie dni powszednie. Wyjazd winien nastąpić w dniu datowania biletu. Przerwa podróży nie jest dozwolona, podróż powrotną jednak można rozpocząć także z innej stacji, leżącej na tej samej drodze bliżej stacji pierwotnego wyjazdu. Dzieci do lat 10 opłacają połowę ceny biletu wycieczkowego.

Przejazd pociągiem pospiesznym jest dozwolony za uiszczeniem normalnej opłaty dodatkowej za pospiech.

Spis miejscowości, do których kursują pociągi wycieczkowe oraz ceny biletów powrotnych III klasy:

Brodnica przez Toruń — Jabłowo (13.80), lub przez Chełmę (12); Brzoza (1.60); Chełmno (6.10); Chmielniki (2); Cie-

locinek (7.10); Chojnice via Laskowice (12), lub przez Nakło (10.40); Dąbrowa Chełmińska (3.30); Gdynia via Tczew (17.20) lub Maksymilianowo - Babi Dół (17.60); Grudziądz via Laskowice (7.80); Gniezno via Inowrocław (10.20); Inowrocław (4.50); Jasinie n. Wisłą (0.80); Legnowo (1.20); Maksymilianowo (0.80); Nakło n. Notecią (2.80); Ostromecko (2.90); Pelplin (10.40); Poznań via Inowrocław (14.80); Poznań via Szubin — Wągrówiec (12.60); Rynkowo (0.60); Solec Kujawski (2.30); Strzelno (1.40); Tleń (7.70); Tuchola via Laskowice (9.30); Tczew via Laskowice (11.80); Toruń-Przedmieście (4.60); Toruń - Mokre (6.00); Wejherowo via Tczew (18.80) lub Maksymilianowo — Babi Dół (19.60).

Ceny biletów do klasy II również niższe są o 33 1/2 procent.

Wystawa robót ręcznych. Stowarzyszenia Młodych Polek okręgu bydgoskiego urządzają wystawę robót ręcznych w sali Domu Katolickiego przy Farze, w czasie od 25 bm. godz. 12 do 28 maja br. godz. 13. Ekspozyty są bardzo liczne, a wykonane starannie i z smakiem artystycznym.

Przy dźwiękach fanfar defilował pułk... Bataljon za batalionem, kompanje za kompanjami...

Wspaniałą defiladę zamykał pluton artylerji pułkowej.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

DRAMATYCZNY ŻYWIOT CYPRJANA NORWIDA

Pięćdziesiąt lat temu, w nocy na 23 maja 1883 roku, zmarł w Paryżu, w przytułku im. św. Kazimierza, Cyprjan Kamil Norwid

We mgłach legendy — Życie widziane przez metafizykę — Rzecz jako szarada — Z kancelisty: poeta, malarz, krytyk — Dziewiętnastoletni sławny człowiek — Gwiazda salonów warszawskich — Nagły wyjazd — Przygoda w Mikołowie — Tajemnicza eskapada do Ameryki — Sam wśród ludzi...

Trudno zamknąć w paru słowach skomplikowany dramatycznie żywot artysty, błędzącego światami między niebem i ziemią, żywot zasnuty legendą. Odtworzyć rzeczywistą postać Cyprjana Norwida trudno nie tylko dlatego, że krytyka ostatnich lat 25 dla celów apoteozy zgęściła legendę, lecz i dlatego, że i on sam żył jakby w legendzie, w zupełnym oderwaniu od swej własnej rzeczywistości.

Legenda nawet jest autobiografia, którą zostawił. Nie znaczy to, że chciał prawdę zacierać, ale on jej nie widział. Najpospolitsze fakty z życia przedstawiał nie tak, jak były, lecz jak sobie wyobrażał ich metafizyczne, czy historjofobiczne znaczenie. Dramatem jego życiowym było to, że założył swoją linię nie według rzeczywistych warunków, lecz na skalę idei o tem, jaki powinien być człowiek wielkiego powołania. Nie widział granicy między fikcją a rzeczywistością. Autobiografia Norwida jest nie dokumentem, lecz utworem literackim. Takie też były jego listy, których sporo znamy; z nich niesposób dojść, jak konkretnie działo się to, co Norwid opowiada.

Bogactwem jego wyobraźni, a zarazem kalektwem, które go czyniło osobliwością w literaturze, było to, że nie brał rzeczy wprost, lecz patrzył w nie, jak na szarady, które trzeba odcyfrować ze znaczeń, jakie mają w sensie idei przedwiecznych (dla nieba). Patrzył na ziemię przez niebo. Tak sobie plastycznie wyobrażał przeciwstawność i współdziałanie tych dwóch światów — widzialnego i niewidzialnego.

Najbardziej decydującym dla Norwida, jako twórcy, było zdarzenie we wczesnej młodości, kiedy niedojrzały jego umysł zetknął się ze spekulatywną metafizyką niemiecką. Był to rodzaj porażenia umysłowego, które pozostało mu na całe życie, jako zasadnicza postawa wobec świata.

Trafnie w jednym z utworów („Nasz epos“) zestawia się Norwid z Don Kichotem. W tem, co sam przeżył, nie mógł odróżnić konkretności od tego, co było grą jego wyobraźni. Któż np. dowi się z jego listów, jak to było w istocie z owym więzieniem w Berlinie? Ale o tem potem. Z legendy o Norwidzie odrzucić trzeba podanie o jego księżcem, nawet królewskim pochodzeniu (nazwisko babki, Sobieskiej z domu, nie ma nic wspólnego z rodem króla), dalej o jego ziemiańskim z wielkich włości rodowodzie, odrzucić trzeba niestety i ową „staranność wychowania“ i wysoką atmosferę kulturalną w dzieciństwie.

Norwid urodził się (24. 9. 1821) w domu skromnego urzędnika administracyjnego, ożenionego z zubożałą szlachcianką z pod Warszawy (Zdzieborska). Rodzice wczesnie go odumarli, wczesnie też poczuł się niezależnym. W szkole źle się uczył. Opuścił ją w r. 1837, ukończywszy zaledwie cztery klasy. Opiekunowie z dalszej rodziny oddali chłopca do szkoły rysunkowej, w tym kierunku bowiem objawiał niepospolite zdolności. Po paru latach wyrobili mu zajęcie kancelisty w Heroldji, gdzie wykształcił sobie pismo do tego stanu, jak je widzimy w autografach najwcześniejszych publikowanych.

Według mnie, w świetle tych faktów więcej podziwu budzi późniejszy rozwój talentów Norwida, niż w mgłach legendy. Na talentach tych rychło się poznano w kołach artystycznych Warszawy. Norwid szybko awansował w karierze literackiej. — Stolica była wyludniona, szeregi literackie — nikłe, talenty zyskiwały głośny rezonans i w atmosferze hołdów szybko się rozwijały, czemu sprzyjały, jak ciepłarnie, salony literackie. One były szkołą wyższą dla Norwida. Tam rozwinął talenty towarzyskie, tam otrzaskał się z zagadnieniami filozofji, literatury i sztuki. Jak się prezentował wtedy Norwid, o tem wiemy z Żmichowskiej „Poganki“ (z przedmowy).

Natura kobieca, biorąca rzeczy na miarę estetyczną, chwlebna w charakterze, szukająca oparcia w indywidualnościach mocniejszych (jak W. Wężyk), celował w towarzystwie dociwkiem, wymową i piękną deklamacją. —

Dziewiętnastoletni młodzieniec (w r. 1840) był już w Warszawie sławnym poetą, malarzem, krytykiem. Powodzenie oszołomiło go. Drobny fundusz, odzyskany w szedynie po ojcu, wydał mu się fortuną, która starczy na podróże i studia zagraniczne. Wyjechał z Warszawy w r. 1842 razem z Wężykiem. Odtąd zaczęła się tułaczka.

Biografowie niepotrzebnie tłumaczyli ten wyjazd tem, że w kraju rzekomo niedoceniano Norwida. Było wręcz przeciwnie. A wyjazd nie był emigracją, raczej wojażem biorącego górny lot artysty i Don Kichota czy cygana. Był tam i pościg miłosny za piękną panią Kalergis, wielką damą europejskiej sławy. Ubogi literat warszawski miał taką fantazję, że uważał za rzecz normalną, że znalazł się w szeregu magnatów, Lisztów, nawet monarchów, ubiegających się o łaski tej damy. Młodzieniec miał dużą pewność siebie, skoro w r. 1848 w Rzymie nie wahał się, przy boku coprawda Krasieńskiego, ostro przeciwstawić się Mickiewiczowi.

Emigrantem stał się przypadkowo. W r. 1846 zamierzał wrócić do kraju. Przygoda cygańska, do której potem wstyd było Norwidowi się przyznać, sprawiła, że wypadł z orbity na obcą ziemię, aby tu żywota dokończyć. Jesienią 1845 r. w drodze z Włoch do Berlina zawadził (dla Wężyka, który na G. Śląsku zamieszkał) o Mikołowa. Tutaj natknął się na jakiegoś Jatowta, dezertera rosyjskiego, który wyłudził od niego paszport. Jestem przekonany, że stało się to podczas jakiejś libacji, kiedy niezawsze człowiek zdaje sobie sprawę z tego, co robi. Stęskniony do kraju „brat rodak“ dał się podejść oszustowi. Miało to nieobliczalne skutki w życiu Norwida. Jatowt w Paryżu obrał sobie karierę szpiega rosyjskiego, podając się za Norwida. Kiedy poeta w następnym roku, powołując się na zgubiony paszport, zażądał w ambasadzie rosyjskiej w Berlinie, aby mu dano przepustkę do kraju, sprawa się zawikłała. Norwid bowiem zaprzeczył, jakoby był w Paryżu a nadomiar agentem. Oddano go policji niemieckiej, a ta osadziła go w więzieniu. Z trudem udało się Norwidowi wydobyć stamtąd, ale o powrocie do kraju nie było już mowy.

I tu znowu biografowie niepotrzebnie wiążą to więzienie z wypadkami 1846 r. Norwid normalnie nie miał nic wspólnego z polityką. Chwilami, jak w r. 1848 pod wpływem Krasieńskiego, dawał się pociągać w tę stronę, ale wyobraźnia tutaj mu nie dopisywała i z upodobaniem wracał stamtąd na szlaki Promethidionowe.

Położenie Norwida stawało się coraz krytyczniejsze. Wymierali dawni przyjaciele, którzy mu materialnie pomagali. Byli nowi, jak Krasieński lub Cieszkowski, lecz tu stosunek był mniej swobodny. Próbowal parokrotnie znaleźć oparcie w ożenku, ale nie znajdował wzajemności; myślał jakiś czas zostać księdzem. W r. 1852 w wiadomych okolicznościach wyjechał do Ameryki i tam przebywał do roku 1855. Jakby chciał zgubić za sobą pospolitość losu w świecie, który go znał innym. Za dokuczliwość losu płacił otoczeniu własną zgryźliwością. Nędzą przeżarła koturny. Stał się uciążliwym sobie i innym. Coraz dotkliwiej dokuczała mu sprzecznosc, zachodząca między ideałem a rzeczywistością. Od r. 1855 nie opuszczał Paryża, wiele tworząc, ale coraz samotniejszy. Zmarł 23 maja 1883 r. w przytułku dla ubogich św. Kazimierza.

Śmierć przecięła mękę niepospolitego ducha, błędnie ustosunkowanego od samego początku względem siebie i świata. Artysta z urodzenia, palony żądzą przerobienia świata duchowego na posąg z jednej bryły według wzoru prawdy przedwiecznej, zostawił po sobie, zamiast tego arcydzieła, wiele drobnych okrucich i okrzeseków białego marmuru ze śladami swego przedziwnego dłuta.

Tem większy żal, że tak nieszcześnie był jego los, tem większa potrzeba zbadania tego dramatu.

Zygmunt Wasilewski.
Warszawa.

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU

Wojtkowski Miłośnik Historji w Poznaniu odbędzie dnia 26. 5. b. r. o godz. 5 po południu w Archiwum Państwowem walne zebranie. Porządek dzienny: 1. Odczyt dyr. dr. A. Wojtkowskiego na temat „Polemika o przeniesienie lenne pruskiego na linię brandenburską w r. 1618. 2. Wybór nowego Zarządu.

Zarząd prosi o przybycie wszystkich członków. Goście mile widziani.

MUZYKA

Tytus Chalubiński notował „nuty“ góralskie. Z ostatniego, dziesiątego rocznika „Wierchów“ dowiadujemy się o ciekawym odkryciu, jakiego dokonał Stanisław Mierczyński, najwybitniejszy obecnie znawca muzyki góralskiej. Oto syn doktora Tytusa, inż. Ludwik Chalubiński znalazł w jednym z kufców, pozostawionych przez ojców w Warszawie zbiór notatek muzycznych, zawierających 32 melodie góralskie i 4 ich warianty — wszystkie zanotowane na skrypcie. Dotychczas wiadziano powszechnie, że pierwszy zapisywał „nuty“ góralskie Kleczyński; jego zbiór wydany drukiem posiada szereg błędów, przedewszystkiem melodie nie zapisane ściśle we właściwym i pierwotnym brzmieniu. Natomiast Chalubiński, mimo że sam nie był muzykiem, potrafił prawie zupełnie wiernie oddać rytm i właściwości tonalne trudnych dla ówczesnego ucha melodji góralskich. Ciekawe jest również i to, że wszystkie melodie w notatkach Chalubińskiego są znane jeszcze obecnie, co dowodzi, że dawniejsi i starsi muzycy góralscy, a przedewszystkiem nieżyjący już dziś Bartuś Obrochia (którego „repertuar“ wydał Mierczyński, niedawno w pięknej publikacji p. tyt. „Muzyka Podhala“) potrafili zachować w czystości i młodszym przekazać owe staroświeckie nuty. Zasługę Tytusa Chalubińskiego powiększyły się zatem i w ten jeszcze sposób. (J. M.)

„Strachy w zamku“. Operę Jarosława Krzyczki pod tym tytułem wystawiono w wiedeńskiej „Staatsoper“. Krytyka podnosi współczesność języka, jakiego używa Krzyczka. Jest to język „złożony z czeszczyzny ludowej i z amerykanizmu, coś między „Jonny przygrywa“ a „Dudziarzem Szwandą Weinbergera“, jak pisze „N. W. Tagblatt.“ (pt)

TEATR

Narodni Divadlo, redukcje i obniżki. Z Pragi donoszą nam (rp): Część personelu Narodnego Divadla ulegnie zredukowaniu, pozostali będą musieli zgodzić się na obniżkę gaź. Taka pogłoska dostała się do pism Półurzędowy komunikat, jaki w odpowiedzi ogłoszono, ma formę jakby zaprzeczenia, lecz przy uważnym przeczytaniu potwierdza wszystko. Na razie będą się z aktorami i śpiewakami toczyły rokowania na podstawie zasadniczej obniżki budżetu. Kryzys teatralny dociera wszędzie.

Nowe sztuki soweckie. W teatrach moskiewskich przygotowuje się kilka nowych sztuk utworów. Afinogenow, autor znanej i w Polsce sztuki „Trwoga“ napisał „Kłamstwo“. W Kawerin dał „Poskromienie mister Robinsona, czyli raj utracony“, zaś W. Wiszniewskij „Tragedję optymistyczną“. Teatr Wachtangowa wystawiłreportaż L. Sławina „Interwencja“, zbudowany na tle zbrojnego wkroczenia Francji w wojnę domową na południu Rosji w latach 1918—19.

NAUKA POLSKA TWORZY POLSKI „JĘZYK MORSKI“

Uniwersytet Poznański bierze wybitny udział w pracach nad tworzeniem polskiej terminologii żeglarskiej. Profesor germanistyki na naszej Wszechnicy, dr. Adam Kleczkowski, jest mianowicie przewodniczącym Komisji terminologicznej morskiej, która powstała przy Polskiej Akademji Umiejętności. Temi dniami toczyły się znów w Gdyni obrady tej komisji, którym przewodniczył prof. dr. Kleczkowski. W tej sprawie piszą nam z Gdyni:

W gmachu Urzędu Morskiego w Gdyni zebrala się dnia 15 maja komisja terminologiczna morska przy Polskiej Akademji Umiejętności, aby odbyć czterodniowe obrady nad słownictwem morskim. Przedmiotem obrad był zeszyt piąty polskiego słownika morskiego, którego cztery pierwsze zeszyty już się były ukazały. (Omawialiśmy je na łamach Działu Kultury i Sztuki, Przep. Red.) W pierwszym i drugim jest zawarta terminologia teorii i budowy statku, w trzecim wyrażenia dotyczące się osmasztowania, olinowania i ozaglowania statków różnych typów, w czwartym terminologia portów i urządzeń portowych. Piąty będzie zawierał terminologję z zakresu żeglarsstwa morskiego (locji). Dalsze obejmą wyrażenia, które odnoszą się do urządzeń okrętowych, praktyki morskiej i komend. Wszystkie ukazują

„BAŁTYCKA STRZAŁA“, „WIGRY“ ITD.

Z Warszawy donoszą nam (tw):

Zachęcone sukcesem „Nart-Dancingu-Bridge'a“, wzięły się nasze koleje zwawo do ułatwiania wycieczek krajoznawczych, szczególnież „końcówek“, czyli weekendów. Odtąd z Warszawy np. będzie można pojechać do Białowieży nad jeziora augustańskie i do gór świętokrzyskich tak, że opędzi się całą wycieczką nocą sobotnią i niedzielą, albo i samą niedzielą, wracając na poniedziałek rano do Warszawy. Odnosne pociągi nazywają się: „Białowieża“, „Wigry“ i „Góry Świętokrzyskie“. Ba nawet nad Bałtykiem będzie można spędzić „końcówkę“ całkiem wygodnie, gdyż „Bałtycka Strzała“ będzie odchodziła z Warszawy co sobotę, wracać zaś będzie w nocy na poniedziałek, a połączy w ten sposób z morzem nie tylko Warszawę, ale Łódź, Bydgoszcz i Toruń.

Dla letników i uzdrowisk w Małopolsce obmyślono specjalny „Express Podkarpacie“, który łącząc będzie większe miasta polskie z Zakopanem, Krynicią i Truskawcem. Pomyślano nawet o jednej specjalnie warszawskiej wycieczce mianowicie o pociągu do Okrzei, do miejsca, gdzie urodził się Henryk Sienkiewicz i gdzie powstaje kopiec ku jego czci, spany przez turystów. Pociąg „Okrzeja“ jest tak uregulowany, że warszawianin może wyjechać i wrócić jednym dniem.

Tyle nasz korespondent warszawski w sprawie „Strzały bałtyckiej“ zwrócił nam do działu informacyjnego na dworcu głównym w Poznaniu z zapytaniem czy pociąg taki będzie uruchomiony i z Poznania, skoro wchodzi w grę np. Łódź, jak pisze nasz korespondent. Otrzymałszy odpowiedź, że jeszcze o tej sprawie nie wiadomo.

VARIA

Łowcy bursztynu w Gdyni. W ostatnim zeszytku „Ilustracji Polskiej“ znajdujemy ciekawą korespondencję z Gdyni pt. „Skarb w błocie“. Autor (S. B.) kreśli dzieje eksploatacji bursztynu na wybrzeżu bałtyckim, a następnie przechodzi do opisu pracy dzisiejszych „łowców bursztynu“. Na skup wydobycy w Gdyni bursztynu ma monopol firma gdańska. W Gdańsku też wyrabia się tak poszukiwane przez letników pamiątkowe drobniaki z bursztynu. Na wybrzeżu bałtyckim największą kopalnią jest Palmnicken pod Królewcem. Wydajność jej wynosi 400 tys. kg. rocznie. Korespondencję ilustrują ciekawe zdjęcia, przedstawiające prace „łowców bursztynu“ oraz rysunek z XVII wieku. (tk)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Nowa grupa malarstwa. Z Warszawy piszą nam (tw): Uczniowie prof. Pruszkowskiego utworzyli już trzy, jak wiadomo, grupy: Szkoła Warszawska, „Bractwo św. Łukasza“ i ostatnio „Łoża Wolnomalarstwa“. Potem uczniowie prof. Kowarskiego zrzeczyli się w grupę „Przymat“. Zaczyna więc to być moda, zresztą wcale sympatyczną. Uczestników i uczestniczek liczy „Przymat“ siedemnastu, w tem paru podobno „hospitantów“, t. j. takich, którzy nie byli uczniami prof. Kowarskiego. „Przymat“ urządził teraz pierwszą wystawę zbiorową w Instytucie Propagandy Sztuki. Dominującym dążeniem młodych artystów jest kolorystyka. Wystawa przedstawia się interesująco i jest dobrą zapowiedzią rozwoju.

Pisma nadesłane

„Sztuki Piękne“. Nr. 3. Treść: Dr M. Treter: „Pawilon Sztuki Polskiej na XVIII Biennale w Wenecji“ — Kronika artystyczna. — Adr. Red. Kraków, ul. Wolńska 19.

„Kultura Lwowa“. Zesz. VII. Treść: K. Lewandowski: „Toast wiosenny“ — Archiwariusz: „Katedra lwowska“ — Prof. M. Opalek: „Ormiańska 23“ — Prof. R. Kubicki: „Z cyklu: Arma virumque cano“ — Prof. Z. Zurawski: „Lwów — kultura słowiańska“ — A. Semkowicz: „Oprawa książki w hist. rozwoju“ — Poloniusz: „Wielkanoc Lwowska 1918“ — Lamed: „Wystawa żydowska we Lwowie“ — Referendariusz: „Angola we Lwowie“ — Hlasko Pawlicowa: „List z Aten“ — E. Tenenbaum: „Przyczynki do rewizji pojęcia kultury“ — E. T.: „Przegląd teatralny“ — Adr. Red. Lwów, pl. Halicki 7.

PROSIMY NIE ODKŁADAĆ

„KURJERA POZNAŃSKIEGO“

PRZED PRZEJRZENIEM
OGŁOSZEŃ „DROBNYCH“

ZAINTERESUJĄ CIĘ ONE Z KORZYSCIĄ DLA CIEBIE!

Z zjazdu Kat. Związku Polek

Dziś przed południem w sali zebrań Drukarni św. Wojciecha, rozpoczęły się obrady delegowanych Katolickiego Związku Polek. Na intencję zjazdu odbyło się nabożeństwo, które odprawił w kaplicy Skórzewskich na Placu Nowomiejskim dyrektor Związku Kobiety Pracujących, ks. Marlewski, który też w czasie nabożeństwa wygłosił podniosłe przemówienie.

Zjazd zagała przewodnicząca Katoł. Związku Polek p. Zofia Rzepecka przemówieniem powitalnym. Wyczerpujące sprawozdania z całorocznej działalności związkowej przedłożyła dyrektorka Katoł. Zw. Polek p. Zofia Sicińska. W toku zebrania, którego obrady potrwały jeszcze do popołudnia, referat na temat: „Współpraca wszystkich stanów w służbie idei“ wygłosiła p. Z. Rzepecka.

Roczne walne zgromadzenie Bractwa Kurkowego

W dniu 22 bm. odbyło Bractwo Kurkowe w siedzibie swej na Szelagu swę XV roczne walne zebranie. Obrady zagała prezes p. Michałowicz, który po uczczeniu pamięci zmarłych członków, omówił ciężkie położenie gospodarce przytłaczające także i bractwo kurkowe. Zarząd Bractwa postanowił wobec tego ograniczyć wydatki biurowe i administracyjne do minimum. Poza tem postarano się o przewłaszczenie Szelaga, oczyszczono hipoteki, zatławiono sprawy statutową i finansową. Wkońcu scharakteryzował prezes ideologię Bractwa i podkreślił, iż członkowie bractwa stali i zawsze stać będą wiernie na straży swych zasad oraz w obronie granic Rzeczypospolitej.

Następnie sekretarz p. dyr. Rychlewski odczytał protokół z ostatniego walnego zebrania, który został przyjęty.

Zkolei członkowie skarbnik p. Liibera i sekretarz p. Rychlewski przedłożyli sprawozdania ilustrujące żywotną i wszechstronną działalność Bractwa. Z sprawozdań tych wynika, że dochody Bractwa wyniosły w roku sprawozdawczym 23.435,74 zł, a rozchody 23.355,64 zł. Poza tem dokonano wielu ulepszeń wewnątrz organizacji, zmodyfikowano kontrakty posesji na Szelagu i t. d. Obecnie Bractwo liczy 298 członków, w czem 184 umundurowanych. Członkowie Bractwa biorą żywy udział w zjazdach, kongresach, obchodach i uroczystościach tak narodowych jak i kościelnych. Ponadto utrzymuje Bractwo ściągając łącznie z innymi bractwami w całym kraju.

Imieniem komisji rewizyjnej przemawiał p. Chojecki, wnosząc o udzielenie zarządowi pokwitowania. Po rzeczowej i na odpowiednim poziomie stojącej dyskusji, zgromadzenie udzieliło jednogłośnie pokwitowanie zarządowi.

W bardzo serdecznych słowach przemówił do zgromadzonych imieniem Magistratu, prezydenta miasta, i starosty krajowego p. dr. Z. Głowacki honorowy prezes Zjednoczenia. Dłuższy czas zajęła sprawa zmiany statutu, ubezpieczeń grupowych i t. d. Następnie przedstawiciel Zjednoczenia p. dyr. Maciejewski w przemówieniu swem wypuklił niezwykłą zgodę i harmonijną pracę w Bractwie. Osobny referat dotyczący sprawy przewłaszczenia Szelaga, wygłosił p. radca Słomiński, który dla tej sprawy wiele poświęcił starań i zabiegów.

Nastąpiło zamianowanie kilku członków oficerami. I tak w miejsce zmarłego śp. Koczrowskiego adiutantem został zastępowany dla Bractwa p. M. Pogorzelski. Wiceprezes Zjedn. Rychlewski na poręcznika, zaś p. Piłaczewski na podporucznika. Dalej zebrani jednogłośnie zatwierdzili ponownie jako członków zarządu wiceprezesa Jaruzewskiego, sekretarza Rychlewskiego i skarbnika, Libery. Również ponownie weszli jako radni pp. radca Słomiński, Laube, Górski,

Radomski i Fr. Woźniak. W miejsce p. Katza do zarządu wszedł ruchliwy i zastużony brat St. Zygmanski. Komisję rewizyjną tworzą ponownie pp.: Chojecki, Kulawski i nowowybrany p. Marweg. Sąd honorowy tworzą w uzupełnieniu adw. Jezierski, Rost, Florowski, Rożycki i Grosman. Poza tem wybrano 10 delegatów na zjazd.

Po uchwaleniu budżetu obrady zamknięto. (kl)

Z TEATRU

Teatr Polski: „Wieczór Władysława Waltera“

W podróży po miastach prowincjonalnych Władysław Walter z zespołem rewiowym zawadził też o Poznań. Zespół, oprócz naczelnego „gwiazdora“ składa się z pp.: Jadwigi Bukojemskiej, pieśniarki i recytorki, Jerzego Klimaszewskiego, artysty rewiowego, i pary baletowej: Basi Relskiej i Konrada Ostrowskiego. Ponieważ zespół nie posiada ani licznej orkiestry, ani girlsów-program trzyma się występami indywidualnymi. Prym oczywiście prowadzi Walter ze swemi niezawodnymi monologami. Ma on przyjemny sposób prowadzenia monologu w formie gawędziarskiej, przeplatanej gęsto aktualnymi dowcipami. Zbierał też oklaski, jako boy teatralny, jako sprzedawca książek i za wyjątki z gazet. Bardzo udatny jest dialog z Bukojemską p. t. „Bal w politechnice“, gdzie Walter gra rolę wiecznego studenta, który udzielał jeszcze w gimnazjum korepetycji obecnemu rektorowi. J. Bukojemską, jako partnerka Waltera daje kapitalne postacie charakterystyczne. Śpiewa również kilka wesołych piosenek i recytuje śmieszne monologi. J. Klimaszewski ładnie śpiewał wesołe i nastrojowe piosenki. Świetnie stańczona para baletowa zaprodukowała kilka tańców z efektownymi akrobacjami. (t. krasz.)

SPORT

Lekka atletyka

„Uniwersytet“ i „WSH“. Poznańskie „derby akademickie“ odbędą się w czwartek na stadionie „ośrodku“ w następujących konkurencjach: biegi 100, 200, 400, 1500, 4x100, rzuty dyskiem, oszczepem, kulą, skoki w wyż i w dal. Początek zawodów o godz. 16.

Bruksela i Poznań. Eliminacja do skoków o tyczce, na powyższe zawody pomiędzy Adamczakiem (W), Zakrzewskim (S) i Klemczakiem (AZS) odbędzie się przed meczem U P. — WSH o godz. 15.30.

„Warta“ i „Sokół“. W czwartek 25 bm. odbędą się o godz. 15.30 na boisku Sokoła międzyklubowe zawody Warta B i Sokół B. Ze względu na dobre wyniki uzyskane na mistrzostwach klasy C i B, zawody powyższe zapowiadają się ciekawie.

Sekcja lekkoatletyczna „Sokoła“ poznańskiego wzywa wszystkich członków do pilnego treningu, który odbywa się we wtorki i czwartki od godz. 17 do zmroku na boisku „Sokoła“, pod fachowym kierownictwem druha Zakrzewskiego.

Pięściarstwo

„Warta“ i „Druż. Błękitnych“. Zawody te odbędą się w środę o godz. 20 w „ośrodku“ przy ul. Marcełińskiej. Ujrzymy p. in. w barwach „Warty“ obu Forlańskich. Atrakcją zawodów będzie walka Przybylski i Szymura oraz Walkowiak i Forlański I.

Piłka nożna

Druga seria mistrzostw klasy A naszego okręgu rozpoczyna się w czwartek. W Poznaniu mamy trzy spotkania, a najbardziej bodaj zapowiadają się mecze między „Olimpią“ i „HCP“ o godz. 14 na stadionie miejskim; nieco więcej szans na zwycięstwo ma „HCP“, jednak „Olimpia“ wykazała ostatnio niezłą formę i może też zrewanżować się za przegraną w pierwszej kolejce 2:4 — O godz. 16 „Liga“ gości na Debcu „Ostrowię“, której w marcu uległa 5:0; teraz będzie niewątpliwie chciała się zrehabilitować za porażkę. — Wreszcie „Legia“ gra ze „Stellą“. — W Lesznie miejscowa „Polonia“ walczy o godz. 16 z „Warta“. — W Ostrowie o godz. 15 spotykają się „OKS“ i „Sokół“ Będzie to najciekawszy mecz dnia dwóch przodujących i znajdujących się w dobrej formie zespołów. Sokół dążyć niewątpliwie będą do odrobienia straconych w poprzedniej kolejce punktów; czeka ich niełatwie zadanie.

O mistrzostwo kl. B POZPN wyniki były następujące: „Pogoń“ i „Blask“ 6:3 (3:0); „Sparta“ i „HCP“ 1:1 (1:0); „Polonia“ Główna i „Warta“ II 4:2; „Pentalon“ i „Dyskobolia“ 0:0; „Wiktorja“ Jarocin i „OKS“ II 3:5 (2:3); „Korona“ i „Rogozński“ 4:2 (2:1); „Unia“ Kościan i „Liga“ B 8:0 (2:0); „Rawicki“ i „Sokół“ Rawicz 2:0 (1:0); „Posnania“ i „Olimpia“ 3:0 w. o.; „Sokół“ Kepno i „Ostrovia“ B 5:1 (3:1).

RADJO

Środa, dnia 24 maja 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 11.40 (Warszawa); godz. 12.35 koncert szkolny; godz. 14.00 giełda; godz. 14.00 tr. II Międzynarodowego meetingu lotniczego z Warszawy; godz. 15.15 kwadrans Tow. Ziemi Wlkp; godz. 17.00 (W); godz. 17.15 audycja ludowa w wyk. p. S. Wesolowskiego (harm. ustna); godz. 17.40 (W); godz. 18.00 płyty gramof.; godz. 18.10 kom. propag. z okazji „Tygodnia Dziecka“; godz. 18.20 pogadanka z dziećmi „Wujcia Czesia“; godz. 18.45 „Przegląd czasopism“; godz. 19.28 sygnał czasu; godzina 19.30 — 22.15 tr. z Warszawy; godz. 22.15 sygnał czasu — komunikaty; godz. 22.30 muzyka taneczna z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. 11.40 codzienny przegląd prasy polskiej; godz. 12.10 muzyka ludowa (płyty); godz. 12.35 poranek szkolny z Filharm.; godz. 14.00 tr. z lotniska w Mokotowie II Międzynarodowego meetingu lotniczego; godz. 15.35 program dla dzieci: „Święto dziecka“; przemówienie p. radcy Balickiego; godz. 16.00 koncert wokalny „Od sopranu do basu (płyty); godzina 16.40 odczyt w języku ukraińskim p. t. „Szymon Petlura“ — wygl. prof. dr. A. Łoocki; godz. 17.00 audycja dla nauczycieli muzyki; instruktorka p. J. Baranowska-Borowa wygl. pogadankę na temat „Centralna pracownia dydaktyczna - muzyczna Ministerstwa W. R. i O. P.“; godz. 17.15 Prokofieff: koncert fort. Nr. 3 C - dur o. 26 w wyk. kompozytora z tow. ork. „o dyr. Piero Coppola (płyty); godz. 17.40 „Stan i przyszłość rzemiosła“ — wygl. p. L. Piękarski; godz. 18.00 muzyka lekka z kaw. „Italia“; godz. 19.20 „Skrzynka rolnicza“ — omówi inż. W. Tarkowski; godz. 19.30 feljton literacki pt. „Życie literackie“ — wygl. p. St. Adamczewski; godz. 19.45 pras. dz. radj.; godz. 20.00 muzyka lekka: wyk. M. Didur - Zaluska, Zespół Gitarzystów Tychowskiego, Aston (refreny); godz. 21.00 wiadomości sportowe; godz. 21.05 dod. do pras. dz. radj.; godz. 21.10 recital fortepianowy L. Muenzera; godz. 22.00 „Na widnokręgu“; godz. 22.15 muzyka salonowa w wyk. Oktetu Squire'a (płyty); godz. 22.40 odczyt pt. „O marzeniu sennem“ — wygl. dr. G. Bychowski; godz. 23.00 muzyka taneczna z danc. „Bodega“.

Czwartek, dnia 25 maja 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 10.05 nabożeństwo z katedry poznań; kazanie wygłosi ks. radca Durzyński; godz. 12.15 (Warszawa); godz. 16.00 (W); godz. 16.25 kom. propag. z okazji „Tygodnia Dziecka“; godz. 16.30 „Ciężkie typy uczniów w szkole“ — wygl. p. W. Bieda; godz. 16.45 feljton roln. pt. „Odczaszczanie zasiewów“ — wygl. p. inż. A. Kuryłło; godz. 17.00 (W); godz. 18.00 (W); godz. 19.10 rolnicza skrzynka radjo. wa; godz. 19.25 (W); godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 koncert orkiestry Tow. Oratoryjnego pod dyr. prof. Wł. Raczkowskiego; godz. 20.45 pieśni wiosenne (odsp. dr. W. Roessler - Stokowska, art. op. mezosopran, akomp. prof. Fr. Łukasiewicz; godz. 21.10 arje operowe — odp. prof. R. Heysing (baryton); godz. 21.35 interludium muz. z płyt; godz. 22.00 „Z nad krawędzi“; godz. 22.15 sygnał czasu — komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. 10.00 nabożeństwo z Krakowa; godz. 21.15 poranek muzyczny z Filharm. Warsz.; wyk.: Ork. Filh. i Polska Kapela Ludowa pod dyr. St. Kazuro oraz soliści; godz. 14.00 „Udział Państwa Banku Rolnego w rządowej akcji pomocy dla rolnictwa“ — wygl. prezes Państwa Banku Rolnego, wiceminister K. Stwierowski; godz. 14.20 muzyka z Krakowa; godz. 14.40 „Jak paść inwentarz“ — wygl. inż. M. Kwasięborski; godz. 15.00 muzyka z Krakowa; godz. 16.00 program dla dzieci; godz. 16.25 płyty gramof.; godz. 16.45 „Pies i dziecko“ — wygl. prof. M. Michałowicz; godz. 17.00 recital skrzypcowy I. Dubiskiej; godz. 18.00 tr. z lotniska w Mokotowie II Międzynarodowego meetingu lotniczego; godz. 19.25 stuchowisko p. t. „Niedzwiedź“ p/g Czechowa; godz. 20.00 koncert popularny; godz. 20.55 transmisja z Turynu opery Bellini'ego „Purytanie“; w przerwie I wiadomości sportowe.

Dzisiejsze „Silva rerum“ ku czci Cypriana Norwida

Dzisiejsza (wtorkowa) audycja popularnego prelegenta naszej radiostacji Bolesława Busiakiewicza, wyznaczona na godz. 18.35 poświęcona zostanie pamięci 50 rocznicy zgonu genialnego poety Cypriana Norwida. Zwracamy na tę prelekcję szczególną uwagę najszerzych kół czytelników - radiostuchaczy.

27 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W czwartym dniu ciągnięcia I klasy, wygrane padły na numery następujące:

20.000 zł na nr 52603.
15.000 zł na nr 92086.
Po 10.000 zł na nr. nr.: 72554 141346 147735.
5.000 zł na nr.: 31173.
Po 2.000 zł na nr. nr.: 42911 46313.
Po 1.000 zł na nr. nr.: 62480 84076 97756 128329.
Po 400 zł na nr. nr.: 65960 102188 103737 115330 144181 150923.

OSTRZEŻENIE! Chcąc nabyć proszku naszego wyrobu należy przy zakupie AKCENTOWAĆ i wyraźnie żądać ORYGINALNYCH proszków z „KOGUTKIEM“ Gaseckiego, znanych od lat trzydziestu. Komu sprawa przykrość przyjmowanie proszku niech żąda „Kogutków“ w postaci tabletek. ng 9420

Po 200 zł na nr. nr.: 13842 15136 25415 26100 27876 30782 35727 51871 56100 66586 84861 86974 88743 91724 96663 101661 113303 122909 133156 149848.

Po 150 zł na nr. nr.: 13788 16445 19733 20167 25019 25910 28847 29284 32827 39918 44907 49064 61354 61517 65042 66804 68030 75695 80595 81284 83338 86245 89127 91250 93514 93629 94229 99091 108362 108872 108980 115863 125766 126993 129216 134214 138016 138690 138985 139696 154781.

Po 100 zł na nr. nr.: 05 381 89 679 760 877 935 1180 217 335 561 671 705 998 2118 60 481 697 890 3017 47 59 171 209 509 79 742 69 849 920 4109 428 32 581 625 750 74 819 5082 149 61 272 358 60 462 538 712 968 6168 377 427 576 840 59 914 7178 224 343 422 570 695 988 8079 571 792 57 58 9310 41 60 633 10030 449 562 701 46 862 972 11012 67 366 575 93 765 81 82 882 12058 264 348 552 826 69 909 86 13069 77 114 26 30 43 233 439 45 81 529 78 704 816 97 14029 81 301 67 93 501 82 847 15098 131 241 317 665 68 703 823 37 16237 378 484 567 692 899 962 17065 87 206 30 360 419 28 99 535 703 81 86 982 18325 409 43 696 793 858 19472 506 603 07 833 59 20050 113 431 76 21131 76 264 465 547 631 42 700 59 72 810 46 89 22181 214 58 353 900 48 23079 165 73 259 302 400 595 857 81 24005 96 191 403 84 90 528 679 25032 247 322 652 702 968 26028 340 412 530 36 59 932 27047 57 217 61 346 434 562 69 85 622 24 44 85 989 28031 79 94 357 60 509 687 795 29032 45 73 113 305 46 59 472 89 511 70 615 50 861 30036 204 84 390 495 567 752 962 31235 359 433 633 80 725 979 32202 17 388 33116 209 23 384 975 34303 07 78 88 583 833 35178 231 328 483 508 36421 781 809 34 37405 733.

38436 97 520 64 662 67 904 46 39026 447 73 636 849 994 40009 275 523 740 41067 261 310 22 44 69 491 527 675 787 42054 324 542 686 82 43002 279 373 615 777 82 96 844 44241 365 522 55 752 82 800 24 45187 289 432 75 556 689 768 988 46120 35 205 32 522 47163 263 490 520 83 612 774 800 55 65 48452 540 782 90 888 91 49118 241 94 354 454 96 705 25 98 50131 270 528 776 876 81 51007 38 473 551 774 810 52012 157 286 307 513 645 99 708 62 79 852 95 976 53033 124 70 303 93 444 713 930 54195 375 77 95 428 511 768 85 898 990 55131 558 858 980 56081 280 340 462 588 666 757 824 946 57260 86 486 583 816 914 58149 280 673 848 976 59050 167 203 472 73 567 640 957 59 60110 70 210 36 403 537 55 822 61100 298 623 42 909 76 62116 38 317 405 73 537 38 601 94 708 55 90 63006 103 269 553 79 88 609 797 901 64103 15 83 693 95 780 989 65151 268 853 64 944 66129 53 281 480 753 61 98 973 67007 523 63 80 673 68134 228 556 816 69082 188 234 83 314 33 70226 324 710 50 81 71266 300 404 62 92 604 80 734 49 910 72066 290 301 689 95 792 815 73080 406 620 921 74008 30 43 44 115 74 424 841 93 971 75094 146 55 280 329 35 450 565 67 692 730 58.

78079 100 74 282 815 75 77252 355 412 92 599 684 887 991 78131 49 236 49 70 88 323 551 627 63 707 73 93 840 964 79174 210 66 387 412 31 69 520 91 675 853 98 80024 132 216 440 597 758 970 81074 202 58 301 18 479 680 781 904 37 82201 410 534 61 68 731 908 45 48 83044 143 69 239 332 458 525 602 62 64158 281 418 85016 29 321 445 592 685 792 871 86053 357 405 635 47 78 778 87194 269 820 942 88051 358 455 602 855 89111 341 471 521 84 76 732 965 90139 268 369 429 33 632 52 736 839 994 91009 207 337 45 433 65 753 912 92327 30 468 670 95 704 37 94 875 93050 76 128 323 533 620 712 847 930 33 94093 129 255 736 958 95 85226 56 648 64 96056 137 98 342 47 433 632 87198 240 63 516 646 769 918 98090 185 508 99165 230 44 70 435 80 591 671 732 848 997 100127 252 325 79 83 435 617 21 69 801 81 981 82 101014 27 288 515 41 650 854 67 102149 64 391 94 538 621 771 103029 86 254 68 300 41 439 707 919 33 104173 283 427 596 749 391 105498 776 867 106227 316 98 699 785 943 107129 389 656 108139 410 961 109117 307 29 78 678 641 77 974 110057 299 337 568 91 614 112246 406 34 77 558 89 112013 202 03 407 47 66 512 82 86 712 962 88 113170 571 643 704 12 75 848 50 84 917.

114013 100 86 420 529 612 115126 206 935 37 44 116163 259 359 424 60 635 870 973 78 117199 291 302 499 510 644 55 955 118222 51 493 505 28 703 20 897 119022 101 200 502 641 89 815 78 84 977120562 666 763 954 121013 120 61 314 685 771 864 122176 284 313 25 37 506 901 05 43 123003 120 540 725 73 94 826 124260 69 373 844 125098 304 483 530 81 625 126002 69 100 57 98 276 369 97 579 821 902 127029 76 221 52 499 567 690 826 128364 74 817 59 129104 66 267 354 882 130062 132 288 640 945 131171 254 391 527 68 600 71 814 946 132173 388 551 666 765 133389 429 728 946 134263 433 629 84 135045 77 330 438 636 37 756 810 72 970 136097 396 619 718 85 916 98 138182 271 424 34 133166 254 591 737 840 97 916 17 140003 47 107 46 74 229 315 17 596 602 39 60 955 141135 353 516 684 750 77 142788 720 843 143690 82 124091 43 173 225 617 33 145433 921 43 146051 515 39 601 76 722 147052 108 386 400 505 669 910 95 148184 482 965 149244 353 503 93 629 96 703 29 44 84 831 69 909 72 150198 341 421 724 32 87 908 151305 25 442 64 891 152273 84 350 429 721 57 857 153104 351 93 571 717 66 857 95 154054 433.

KAPELUSZE wiosenne i latowe DAMSKIE i MĘSKIE**NOWOŚCI poleca w wielkim wyborze****TOMASEK Pocztowa 9** **Reparacje tanio i akuratnie** dg 3310**Codziennie zmiany siły grawitacyjnej ziemi**

Cieężkość przedmiotów polega, jak wiadomo, na sile przyciągania ziemi, czyli na jej sile grawitacyjnej. Zjawisko odpływu i dopływu morza dowodzi, że księżyc i słońce wywierają pewien wpływ na sile grawitacyjną ziemi. Dzięki odmiennym pozycjom obcych ciał niebieskich muszą one silniej czy słabiej oddziaływać na właściwą ziemi sile przyciągania. Co stanowi 1 do 3 miligramów na 1 kg ziemi. Oddziaływanie to zbadano zapomocą wagi sprężynowej, składającej się z jednocierewnej sprężyny spiralnej umieszczonej dla uniknięcia wahań temperatury w głębokości 20 m pod ziemią. Instrument ten wykazał wyraźnie falowaty przebieg siły przyciągania w ciągu dnia.

Na podstawie tych doświadczeń przyjąć należy jako pewnik, że i stała powierzchni ziemi pod wpływem siły przyciągania księżycy wykonuje na wzór odpływu i dopływu morza ruch falisty o wysokości i głębokości 23 cm. Ze ruchu tego nie zauważamy, gdy daleko mniejsze trzęsienia ziemi wywołują katastrofalne skutki, polega na tem, że cała powierzchnia ziemi faliuje jednolicie. Podobnie i na wolnym morzu zauważyć się dają wprawdzie fale, ale nigdy nie można stwierdzić dopływu i odpływu morza.

Używany aparat pracował tak dokładnie, że wskazywał zmianę w sile grawitacyjnej ziemi aż do jednej miliardowej jej części.

W i P.

Kobieta w adwokatyrze

Pierwsza kobieta adwokat we Francji i w Europie, pani Dilhan została ostatnio, w dniu swego jubileuszu odznaczona krzyżem kawalerskim Legji Honorowej. Te niezwykła a podniosła uroczystość, gdyż adwokatka to jedna z najdonioślejszych zdobyczy kobiet na polu równouprawnienia, uświetnił swoją obecnością minister sprawiedliwości, prezes sądu, prokuratorzy, wybitni politycy i adwokaci. W przemówieniach swych wszyscy zgodnie podkreślali nie tylko zasługi jubilatki jako świetnej obrończyni wdów i sierot, zarówno przed sądem jak i w życiu, ale również złożyli hołd tym wszystkim kobietom, które poszły za jej przykładem. Było to niejako oficjalnym uznaniem pięknego zadania, jakie kobieta spełniać może, obierając sobie odpowiedni dział sądownictwa.

S. F.

Pies w okularach

Psy księcia Walji — trzy śliczne rasywe terjery — wabia się Cora Hamisz i John Książę bardzo je lubi. Zamilowanie do psów odziedziczył książę Walji po swej babce, Królowa Wiktoria miała w ostatnich latach swego panowania 83 psy, a ulubieniec jej, czarny Tom leżał na jej łóżku w chwili śmierci monarchini.

Specjalista od malowania zwierząt zna-

Jurek Biskup

Dla naszych milusińskich gotuje się nielada uczta Orkiestra przedszkola Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej, która już w ub roku odniosła sukces nadzwyczajny, która na siebie zwróciła uwagę nie tylko Poznania, ale całej Polski, urządza w święto Wniebowstąpienia o godz. 6.30 po południu w sali koncertowej św. Marcina koncert z nowym, w Poznaniu dotychczas nie wykonywanym programem. Dochód przeznaczony na kolonie wakacyjne dla biednych. Przyjdźcie i posłuchajcie jak dyryguje siedmioletni Jurek Biskup, jak to sześciolatnia Hania, Wandzia, jak Frano i Józio muzykują. — Będziecie im z pewnością zazdrościli sztuki w krótkim czasie nabytej.

Wanda Werwińska w Beogradzie

w tow. tenora opery Król. Beogradzkiej Tomicza (lewo) i polsk konsula H Malhoma (prawo) na tle dawnej fortecy tureckiej.

ny malarz Ward Binks, malował też ostatnio książęcych ulubieńców i tak ich charakteryzuje:

— Cora, Hamisz i John mają zawsze wstęp do palacu St. James. Gdy malowalem Hamisza, Cora i John siedziały znudzone na oknie i wyglądały na ulicę. Nagle zerwały się z miejsca i pobiegły ku drzwiom, machając radośnie ogonami.

To było dla Hamisza sygnałem, że posiedzenie skończono. Zerwał się i pomknął również do drzwi. Cóż się stało? Służący wyjaśnił mi że psy poznały szum motoru samochodu książęcego, i to nie po trąbieniu trąbki sygnałowej, ale po huk samemu motoru! Jest to ciekawy dowód, że psy mają nie tylko świetny węch, ale również doskonały słuch.

Z całej trójki najwięcej lubi książę Corę, śpi ona w rogu łóżka, do którego prowadzi drewniane schodki. Cora rozumie widocznie swoje przywileje, bo, wchodząc na schodki rozgląda się dumnie wokół. Towarzyszy ona też księciu podczas jego lotów. Nosi wtedy zabawne małe okulary, specjalnie dopasowane do psiego pyszczka.

Umierający z głodu

Przemęczeni, bladzi i głodni udzielają nauczyciele w Chicago nauki. Większość jest niedożywiona, niektórzy mdleją w czasie pracy. Od długiego już czasu nie otrzymują oni swych poborów, gdyż kasa miejska jest pusta. Pięć tysięcy tych nieszczęśliwców udało się ostatnio w pochodzie demonstracyjnym przed pałacem wielkich banków. Nikt nie zastąpił im drogi, nawet nie policjanci, którym wiedzie się nie wiele lepiej. Nikt nie bierze urzędnikom za złe, że tracą wszelką cierpliwość. Demonstracje nauczycieli powtarzały się tak długo, aż trzy banki zamknęły swoje biura. Odpowiedzialność bowiem za nieplacenie poborów zwała się na banki. Chicago od dawna było niewypłacalne i zaciągało u wielkich banków pożyczki, pod zastaw podatków miejskich. Banki w chwili wielkiej biedy wzbraniały się zwolnić zastawione dochody miejskie. Administracja miejska czyni kurczowe wysiłki w celu uzyskania pieniędzy. Istnieje zamiar zamknięcia szkół. Prasa maluje najczarniejsze perspektywy na zimę, nazywając całą tę sprawę wielkim skandalem. W i P

Sp. Walenty Kałek

Dnia 19 maja zmarł w Buku po długich i ciężkich cierpieniach śp. Walenty Kałek. Wyszёл On ze stanu włościńskiego. Ukończywszy naukę w szkole powszechnej, w swej rodzinnej wiosce Michorzewie pod O-palenicą, wstąpił jako uczeń kupiecki do zaszczytnej znanej firmy J. N. Leitgeber w Poznaniu, gdzie pod okiem szefa, wielkiego kupca ś. p. Bolesława Leitgebura, zdobył jak najlepsze pod względem fachowym i etycznym wykształcenie. Po tej praktyce pracował ś. p. W. Kałek w rozmaitych większych zakładach kupieckich.

Przed 25 laty objął kierownictwo firmy L. Matuszewski w Buku, handel materiałami budowlanymi i wę-glem. Doprowadził je do rozkwitu, rozszerzając je przez założenie składu

żelaza we własnym domu, który wykupił z rąk żydowskich. — Pamiętał wtedy o obowiązkach Polaka-patrioty i pracuje głównie przy szerzeniu oświaty w „Towarzystwie Przemysłowem“, „Harmonji“, w Towarzystwie Czytelni Ludowych, ponosząc z odwagą trudy i odpowiedzialność jakie z tą pracą były związane.

Kiedy po kilku latach uczestniczenia we wojnie światowej śp. Zmarły wrócił do domu, znowu z całym zapalem zabrał się do ulubionych zajęć, by po odzyskaniu niepodległości być jednym z pierwszych przy budowaniu Polski narodowej.

I tak widzimy Go, pełniącego liczne urzędy honorowe: w „Towarzystwie Kupców Samodzielnych“, w Związku Ludowo-Narodowym“, w Radzie Miejskiej, w „Banku Ludowym“, w Izbie Przemysłowo-Handlowej, a w ostatnich latach również jako prezes „Związku Kupców Żelazniaków“ na województwo poznańskie i pomorskie.

Śp. Walenty Kałek odznaczał się ogromną pracowitością i dobrze się orjentował, a każdy Mu powierzony urząd wykonywał z wielką sumiennością i znajomością rzeczy. W uznaniu tej pracy został odznaczony srebrnym Krzyżem Zasługi, Trojki i kłopoty przerwały ten pracowity żywot człowieka, w sile wieku męskiego.

Odchodzi od nas obywatel szcny i kochany na wieczny spoczynek. Niech Mu ta ziemia, z której wyrósł i którą gorąco umiłował lekka będzie.

Kolega.

Białe zęby Chlorodont

Pasta do zębów, używana przez miliony ludzi na całym świecie. Pierwszorzędna w działaniu, oszczędna w użyciu.

nr 9 449

TEATRY

Teatr Wielki

Werwińska — Munclinger — Czarniecki w „Sprzedanej narzeczonej“

Jak już donosiliśmy, jutro, t. j. w środę, 24 maja odbędzie się ostatnie w sezonie operowe przedstawienie, które wypełni arcydzieło muzyki czeskiej, opera komyczna Smetany „Sprzedana narzeczonej“. W uroczystym tym spektaklu wystąpią gościnnie: Wanda Werwińska wracająca do kraju po wielkich sukcesach w Jugosławji, Jó-

zef Nunclinger, fenomenalny bas i reżyser „Narodního divadla“ w Pradze i Kazimierz Czarniecki, ulubieniec publiczności poznańskiej. Przedstawienie to, jak się dowiadujemy zaszczyci swoją obecnością: J. E. dr. Wacław Głrsa, minister pełnomocny i poseł nadzwyczajny Republiki Czechosłowackiej w Warszawie.

Jutro w Komedji Muzycznej

Już jutro w środę, dnia 24 oraz pojutrzu w czwartek, dnia 25 odbędą się w Komedji Muzycznej dwa popularne przedstawienia sensacyjnej nowości „Fräulein Doktor“, która wzbudziła tak olbrzymie zainteresowanie w całym mieście, Niesłychanie niskie ceny 1 zł, 1.50 i 2.— zł umożliwią każdemu ujrzenie tej frapującej sztuki, w której niezapomnianą kreację w roli tytułowej stwarza znakomita artystka p. Halina Cieszkowska.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Rodzicielskie przy X. Szkole Powszechnej — Górczyn.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek 23 bm. o godzinie 20 w sali kina „Polonia“ ulica Marszałka Focha 177. W programie referat o nowym ustroju szkolnictwa i omówienie urzędzenia kiermaszu dla dziatwy szkolnej.

— **Koło Absolwentek przy VI. Szkole Wydziałowej.** Zebranie Kółka towarzyskiego odbędzie się w środę 24 bm. o godzinie 19.30 w czytelni — W czwartek 25 bm. odbędzie się wycieczka do Strzeszyna kąpiecho Zbiórka w kościele św. Marcina o godz. 6 rano.

— **Tow. Muzyczne Kolejarzy** urządza z udziałem orkiestry dnia 25 bm. ranną wycieczkę do Szlagaa, do pięknie nad Wartą położonego ośrodka Bractwa Kurkowego Zbiórka członków z rodzinami o godz. 5.45 przed gmachem D. O. K. P. Poznań.

— **Tow. Przemysłowców Św. Łazarz** w dniu 25 bm. zwiędza nową elektrycznie miejską. Zbiórka o godz. 10 przy końcowym przystanku tramwajowym linii 6 (przy reżni). Goście mile widziani.

— **Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego** dnia 25 bm. zwiędza elektrycznie miejską. Zbiórka o godz. 9 w lokalu p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62. Goście mile widziani.

— **Tow. b. żołn. 14. p. a. l. Wilk.** bierze udział w uroczystości święta pułkowego Dnia 25 bm. o godz. 10 odbędzie się msza polowa na placu ćwiczeń przy ulicy Wały Leszczyńskiego. Zbiórka dla członków Tow. tegoż dnia o godz. 9.30 przy kasynie oficerskiej, ul. Solna.

— **Tow. Obywateli Polaków w Obczyźnie** urządza wycieczkę w dniu 25 bm. do Rogalina o godz. 8 rano z dworca pawilonowego.

PUDER BEBE SZOFMANA

usuwa pot u doroslych.

nr 9 572

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 22 bm. zgłoszono: Adam Zagłobin, kupiec - cukiernik, 44 l. Roman Młodzikowski 1 r. 1 m 2 d. Antoni Kwieciński 1 r. 3 m 4 d. Stanisław Chrzanowski, mistrz stolarski, 73 l. Marcin Kaźmierzakowski, pielegniarz, 49 l. Marja Kaźmierczakowa z d. Skowronka, wdowa, 56 l. Władysława Kordylewska z d. Lisówna 29 l. Józef Kowalski, kowal, 73 l. Wojciech Lick, podmistrz ciesielski, 70 l. Stanisław Korczyk, strzelec konny 7 p. s. k., rolnik 22 l. Florian Barczewski, kanonier - rekrut 7 p. a. c., kołodziej, 22 l. Leon Uiszewski, inżynier, 55 l. Jarosław Leitgeber, właściciel księgarni, 84 l. Jan Lachowicz 4 dni Małgorzata Benschowa z d. Rehlederówna, 34 l. Marian Reinholz, malarz, 69 l. Wiktor Salomon 13 godzin 13 minut.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Biliska 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 181 zł.

Dla p. prof. Kosickiego: A Koehlerówna ku uczczeniu pamięci śp. Izabeli Chorzemskiej w drugą bolesną rocznicę śmierci 10 zł.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu

Obuwie Fr. ROGOZIŃSKI i S-ka

eleganckie — solidne — tanie

WIELKI MAGAZYN OBUWIA — POZNAŃ, STARY RYNEK 64.

Dnia 22 maja 1933 roku zmarł we wieku lat 84, ś. p.

Jarosław Leitgeber

członek honorowy Związku Księgarzy Polskich, długoletni były Prezes, a ostatnio Prezes honorowy Koła Poznańsko-Pomorskiego Z. K. P.

W Zmarłym tracimy nieodżałowanego doradcę, który głęboką wiedzą i niespożytą energją przyczynił się do rozwoju naszego Związku. Żegnamy Cię, drogi Seniorze, w nieutulonym żalu i składamy za długoletnią pracę i poniesione trudy niewymowną wdzięczność. Wielkie Twoje zalety ducha i serca pozostaną w trwałej naszej pamięci!

Pogrzeb odbędzie się z domu żałoby, Aleje Marcinkowskiego 18, w czwartek, 25 b. m., o godz. 17,15.

**Koło Poznańsko-Pomorskie
Związku Księgarzy Polskich.**

dg 3 553

Dnia 22 maja 1933, o godz. 2,30 w nocy oddał Bogu ducha, po krótkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój ukochany mąż, nasz najdroższy, nigdy niezapomniany ojciec i dziadek, ś. p.

Jarosław Leitgeber

przeżywszy lat 84. Wyprowadzenie zwłok z domu żałoby, Aleje Marcinkowskiego 18, na cmentarz św. Marciński przy ul. Bukowskiej, odbędzie się w czwartek, dnia 25 b. m., o godz. 5,15. Msza św. nazajutrz o godz. 9-tej w kościele św. Marcina.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona, dzieci i wnuki.

dg 3 546

Poznań, Warszawa, Kraków, Marzenin.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjal”. Towarowa 25. Tel. 31-50.

Dnia 22 maja 1933 r. o godz. 3 po południu zasnął w Bogu, po krótkich, ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, brat, teść, stryj, wuj i szwagier, ś. p.

Walerjan Jagodziński

przeżywszy lat 73. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 25 bm. po poł. o godz. 6 z domu żałoby Aleje Marcinkowskiego 3a, na cmentarz parafji św. Wojciecha, msza św. żałobna nazajutrz o godz. 8 w kościele św. Wojciecha.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona, dzieci i rodzina.

Poznań, Inowrocław, Gdańsk, Berlin, 23. 5. 1933 roku.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

dg 3 552

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak, Poznań, Plac Nowomiejski 10. tel. 10-46.

ś. p.

Edmund Stelmaszewski

mój najdroższy mąż, ukochany ojciec, brat, szwagier i stryj, zasnął w Bogu, po krótkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. dnia 21. bm. Pogrzeb odbędzie się w środę, 24. bm., o godzinie 4.30 z kościoła cmentarza jeżyckiego.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona, dzieci i rodzina.
Poznań, ul. Kościelna 40, dnia 23. 5. 33.

†

Dnia 20. bm., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Adam Zagłobiński

Pogrzeb odbędzie się we wtorek dnia 23 bm., o godz. 18, z domu żałoby, ul. Szwajcarska 23, na cmentarz par. św. Marcina, przy ul. Bukowskiej. O liczny udział w pogrzebie prosi Towarz. „Pielgrzym” pod wezw. Matki Boskiej w Poznaniu. zg 18 945 6

P. 33-2

Matko !.. Ojczy !..

Twe dziecko rośnie, wciąż się zmienia !
A jednak piękne dni dzieciństwa trwać
będą wiecznie dzięki Twojej kamerze

"Kodak" 620 (6 x 9 cm)
616 (6 1/2 x 11 cm)

Nowoczesny "Kodak" to szczył prostoty, wygody i doskonałości. Nawet laik fotografuje nim łatwo!

W każdym większym składzie przyborów fotograficznych zademonstrują liczne modele doskonałych i tanich kamer "Kodak" i "Brownie".

Jeśli pragniesz dobrych zdjęć ładuj swą kamerę tylko wysokoczułymi błonami **"Verichrome"** lub najczulszemi, wszechbarwoczułymi błonami **"Kodak S. S. Panchro"**

KODAK, ROCHESTER — U. S. A.

Centrala na Polskę

Kodak Sp. z o. o. — Warszawa, plac Napoleona 5.

Tz 1 227

Bankowiec

rutynowany, poszukiwany. Oferty z życiorysem, odpisami świadectw i referencjami spiesznie do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zg 18 944

IWONICZ-ZDROJ

Województwo Lwowskie pow. Krosno.

Najświeższa solanka jodowa, znakomita borowina. SEZON LETNI OD 10-go MAJA — CENY ZNIZONE.

Dwa Sanatoria otwarte cały rok. dg 3370

Wszelkich informacji udziela Dyrekcja Zakładu i Komisja Zdrowia.

Bardzo staniały

anodówki. Jeszcze zwiększona pojemność! Jeszcze doskonalsza technika produkcji. Fabryka ogniwa Mat, Poznań, Składowa 5/7.

dg 3449

Dnia 22. bm., rozstał się z tym światem, s. p.

Jarosław Leitgeber

W Zmarłym straciłmy nieodżałowanego długoletniego szefa, który swą pracowitością i umiłowaniem zawodu był dla nas wzorem przelozonego, naszym najlepszym opiekunem, którego pamięć zachowamy na zawsze.

dg 3545

Personal
Księgarnia J. Leitgeber i S-ka
w Poznaniu.

UPORCZYWE ZAPARCIE

zaburzenia żołądkowe i przewodu pokarmowego, ucisk w żołądku, niesmak w ustach, mdłości, obstrukcje, lecza
ZIOŁA Z GÓR HARCUI D-ra LAUERA, wywołując łagodne i bezbolesne wypróżnienie
Cena pud. zł. 1.50, podw. pud. zł. 2.50.
Żądać w aptekach i składach aptecznych.

ng 9 884

Świece do pierwszej Komunii św.

poleca po znanych niskich cenach w wielkim wyborze

Centralna Drogeria J. CZEPCZYŃSKI

Poznań, Skład detaliczny: Stary Rynek nr. 8.
Tel. 33-24, 33-15, 31-15 i 33-53. Tel. zbior. 45-45
Oddział: **Drogerja Universum**
ul. Fr. Ratajczaka nr. 38. Telefon 27 49
P. 10 730-20-65

Rolnik dyplomowany

rutynowany, kawaler, Wielkopolec, z 15-letnią praktyką w najlepszych majątkach Pomorza i Poznańskiego. Zna wzorową uprawę ziemi, umiejętne stosowanie nawozów sztucz., drenarzę, leczenie inwentarzy żywych, dobry organizator robocizny, nawskroś energiczny, przyjmuje z dniem 1. 7. br. odpowiednie stanowisko Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zg 18 900.

OGŁOSZENIE

Osiągnięta nadwyżkę

ze zlicytowanych zastawów do Nr. 19.374 i ze zlicytowanych prologat do Nr. 158.757

wypłać będziemy w Lombardzie Miejskim za przedłożeniem Dowodu Zastawu w czasie

od 24 maja do 24 czerwca 1933 roku.

Po upływie powyższego terminu upadają wszelkie pretensje do nadwyżek. ng 9890

LOMBARD MIEJSKI

w Poznaniu, ul. Sieroca nar. Nowej.

KONKURS

W Pobjedziskach pow. Poznański wakuje posada burmistrza.

Pobory według grupy IX ustawy o uposażeniu urzędników państw., 15% dodatku reprezentacyjnego i wolne mieszkanie.

Wymagane warunki:

- 1) Obywatelstwo polskie i wyzn. rzym.-katol
- 2) 1 rok służby próbnej.
- 3) Nieprzekroczony 45 rok życia.
- 4) Praktyka w administr. samorządowej.
- 5) Świadczenie zdrowia lekarza powiatowego.
- 6) Świadczenie moralności.

Zgłoszenia z uwierzytelnionymi odpisami świadectw z własnoręcznie pisany życiorysem z dołączeniem fotografii oraz podaniem referencji uprasza się nadesłać do 7. 6. 33 na ręce przewodniczącego Rady Miejskiej p. Dr. Bartłtiza. Świadczenia nie będą zwracane. Wnioski nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. dg 3547

MAGISTRAT.

A. Koszewski

Stary Rynek 61
sprzedaje najtaniej

Aparaty do golenia
Nożyki do golenia
Brzytwy
Paski do ostrzenia
Noże — Widlice — Łyżki
Alpakowe
Nożyczki — Noże kuch.
Szczotki — Sita
Wycieraczki
Szpagaty.
Pg 10 764-20.87

Świece

do I. Komunji św.
najtaniej

w Drogerji Warszawskiej
Poznań,
ulica 27 Grudnia 11
dz 3 427

OGŁOSZENIE

w sprawie wydzierżawienia zbioru czereśni i wiśn. Wydział Powiatowy w Szamotulach zarządza publiczne wydzierżawienie zbioru czereśni i wiśn z drzew owocowych przy szosach i drogach powiatu poniżej wymienionych:

We wtorek, dnia 30. 5. 1933 r., o godz. 10 przed południem w Szamotulach, w lokalu Strzelnicy: szosa Oborniki-Szamotyły-Wilczyzna do Wierzchaczewa droga Obrzycko-Ostrotóg droga Lipnica-Otorowo
po południu o godz. 4-ciej w Wartosławiu droga Wronki-Wartosław.

W środę, dnia 31 maja 1933, o godz. 9-tej w Pniewach w lokalu p. Kuleszy: szosa Trakt—Poznański szosa Kościan—Pniewy szosa Pniewy—Zamorze
o godz. 12-tej w południe w Dusznikach w lokalu p. Siudy: szosa Stęszew—Buk—Wilczyzna
o godz. 3-ciej po południu w Bytniu przed oberżą: szosa Trakt—Poznański.

Warunki dzierżawy podane będą do wiadomości interesowanych przed rozpoczęciem licytacji. Należność za dzierżawę należy zapłacić przy podpisaniu warunków do rak prowadzącego licytację. Wszelkich informacji udziela Powiatowy Zarząd Drogowy i odnośni Drogomistrze.

Szamotyły, dnia 22 maja 1933 r. dg 3551

Kierownik Zarządu Drogowego
J. Kasprzycki.

Najtrwalszem wspomnieniem

najmilszą i najdroższą pamiątką
to fotografia...

Największą satysfakcją
to własne zdjęcia
własnym
aparatem
fotograficznym

z firmy

FOTO-GREGER

(Kazimierz Greger)

Poznań, ul. 27 Grudnia 18.

Pz 10 766-21.11

Wydział Powiatowy powiatu poznańskiego ogłasza niniejszem

PRZETARG PUBLICZNY

na dostawę 633 m³ narzutowych kostek brukowych do przebudowy drogi powiatowej Poznań — Pobjedziska nr. 5 w odcinku Bogucin — Kobylnica. Wzory ofert wydaje i szczegółowych informacji udziela biuro Powiatowego Zarządu Drogowego w Poznaniu przy Wałach Kościuszki 3, pokój 33, gdzie również wyłożono warunki przetargowe do wglądu dla zainteresowanych reflektantów. Czasokres do skutecznego dostawy odnośnych kostek brukowych, ustala się do 31 lipca 1933 r. z tem, że uregulowanie rachunku za dostarczony materiał nastąpi w terminie od 15 sierpnia do 30 września rb.

Oferty w podwójnych zalakowanych kopertach bez nagłówek firmowych z napisem „Oferta do przetargu odbyć się mającego w dniu 10 czerwca 1933 r. na dostawę narzutowych kostek brukowych do przebudowy drogi powiatowej Poznań — Pobjedziska nr. 5” — należy składać w Powiatowym Zarządzie Drogowym w terminie nieprzekraczalnym do dnia 10 czerwca rb. godz. 10, poczem w tym samym dniu o godz. 10,30 nastąpi publiczne otwarcie złożonych ofert w obecności ewentl. przybyłych reflektantów. Wewnętrzna koperta winna zawierać samą ofertę, zewnętrzna zaś prócz wspomnianej koperty, także dowód złożenia w Powiatowej Kasie Komunalnej w Poznaniu, Wały Leszczyńskiego 10, pokój 12 — wadium do dyspozycji Wydziału Pow. w wysokości 5% oferowanej sumy. Niezłożenie wadium spowoduje bezwzględne odrzucenie oferty. Oferta obowiązuje oferenta w ciągu dwóch tygodni, licząc od dnia odbycie rozprawy przetargowej. O ile oferent tego terminu nie może akceptować, winien sam ustalić termin ważności swej oferty. W wypadku cofnięcia oferty w czasie lub po odbyciu przetargu, jak również w razie odmowy wykonania udzielonego zlecenia, złożone wadium przechodzi na rzecz powiatu poznańskiego. Oferty złożone po upływie oznaczonego terminu wzgl. doręczone na nieprzepisowych formularzach ofertowych, lub nieodpowiadające przepisom przetargowym, nie będą rozpatrywane — nieuwzględnione zaś pozostaną bez odpowiedzi.

Wydział Powiatowy zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta bez względu na wysokość oferty, oddanie w mowie będącej dostawą według własnego uznania jednemu lub kilku oferentom oraz unieważnienie przetargu bez podania powodu.

Poznań, dnia 22 maja 1933 r.

Przewodniczący Dr. Jerzykowski, Starosta Powiatowy.
L. dz. 5974/33 P. Z. D. dg 3548

Uchwała. W sprawie odroczenia wypłat nad majątkiem firmy Nitsche i Ska w Poznaniu, ul. Kolejowa 1—3, wyznacza się termin na dzień 31 maja 1933 godz. 11 w gmachu tułtejszego Sądu, pokój 29, celem rozpatrzenia wniosku dłużniczeki o otwarcie postępowania układowego. Wierzyciele mogą przybyć na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 19 maja 1933. Sąd Grodzki, ng 9410

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykłał: n 2095, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 12.

1 SPRZEDAŻE

Meble

najtaniej A. Baranowski
Poznań Podgórna 13
Pg 10 168-18.10

Rowery

nierozdzielny marek od zł 150 odpowiedzialnym finansowo również ratami. — Rybnikiewicz Wielkie Garbary 9 dg 3 374

Maszyny do pisania

okazyjnie nie gorsze od nowych, tanto z gwarancją. Skóra i S-ka. Aleje Marcinkowskiego 23
Pg 19 760-21.3

Fabrykę

budynek, grunt kompletne, urządzenie artykułu żywnościowego sprzedam. Kapitał ca. 25 000 — Oferty Kurjer Pozn. zg 26 803

Gołębie

wkrowa, para na sprzedaż. Wielka 23 narożnik Słusarskiej m. 18. dg 27 510

Antyki

wielki wybór ceny najniższe — Pocztowa 22. Pg 10 761-55.39

Pianino

sprzedam. Wierzbicice 6. m. 6. dzg 27 772

Dla pp. Lekarzy

Nowa Lampa Naświetlań Ultra-Combinator (Dr. Minina) okazjynie tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 27 593

Meble

rajtaniej u Bakosia ul. Wenejańska 1 Most Chwałiszewski przy krzyżu. dzg 21 273

Parcele

przy Drodze Warszawskiej 1000 mtr. kw sprzedam zaraz. Oferty Kurjer Poznański zg 26 136

Jadalnia

bogato rzeźbiona styl angielski, stół 24 osoby 12 krzesel, 2 fotole, garnitur klubowy, kanapa skórzana tanio sprzedam. Magazyn Mebli, Podgórn 6. dzg 27 658

Piekarnia

dom ogrodem gimnazjum miejscem zaraz sprzedam Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 26 864

Młyn parowy na Pomorzu

15 tonn sprawności połączony z trzema pomocznymi donoszącymi przedsiębiorstwami, wszystkie z jednym zapadem i w pełnym biegu natychmiast na korzystnych warunkach do sprzedania. Do przejęcia 100 tysięcy zł. Poważna wartość pewna lokata kapitału i pewna egzystencja. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zg 27 015

Fabryka mechaniczna

w Poznaniu składająca się z maszyn do obróbki drzewa żelaza, z motorami i narzędziami. Łatwo przenośna jest bardzo tanio do nabycia. cena zł 12 000. Oferty Kurjer Poznański zg 26 688

Sprzedaje

kupuje meble, maszyny, inne rzeczy. Dom Komisowy. Podgórna 2. Pg 10 178

Komplet podszewek

30 ubrań od zł 10 Andrzejewski, Szkolna 13. Pg 9 734/16.9

Do pielęgnowania nóg sól Sudoral zmiekcza.

apteczka L. Sikorskiego zmiekcza stwardniałą skórę. Sól Sudoral wysuszająca zapobiega nadmieremu wydzielaniu potu. Żądać wyraźnie preparatu Sudoral. Pg 9482-12.36

Parcele

idealnie położone za Brama Warszawską bezpośrednio przy osiedlach „Dom Własny”. „Praca” wodociągi kanalizacja i światło na miejscu sprzedam bardzo tanio. Malecki, Droga Debińska 1. Telefon 11 90. Pg 10 207

Rower

półwysięgowy. Kitzman. Fabryczna 34a. dzg 27 662

Fotograficzny

apar. łóeczko, leżanke sprzedam. Dąbrowskiego 56 m. 11. dzg 27 680

Frak

nowy (figura 163 cm) zamienie na rower dobrze utrzymany. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zg 27 681

Skład

kolonjalny i cukiernikowski sprzedam zaraz. Adres wskaże Kurjer Poznański zg 27 630

Samochód

Chevrolet limuzyna 6 cylindrowy mało używany okazjynie sprzedam. Do obejrzenia Skoda. Poznań, ul. Strzelecka 14. dzg 27 635

Traktor

Titan gotowy do użytku sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 27 611

Rower

dobrze utrzymany sprzedam. Koszycarska 11. m. 4. Górczyn. dzg 27 714

Parcele

Bukowska, Miasteczko. Rataje 50 od właściciela Polczyński. dzg 27 709

Chevrolet

ciezarowy 6 cyl. dobry 1600 zł. Zgłoszenia Kurjera Poznańskiego zg 27 704

Stół

krawiecki myta sosnowa 3x1.25 mtr. Szwajcarska 21. m. 3. dzg 26 774

Skład

konfekcji i bławatowy, dobrze prosperująca, w powiatowym mieście w rynku, towaru za 12 000 zł sprzedam spiesznie wraz z urządzeniem za pół ceny. Mieszkanie 4 pokojowe, czynsz 100 zł. Zgłoszenia Poznań, pl. Bernardyński 4, mieszkanie 28. od 4—6. dzg 27 747

Piekarnia

dobrze prosperująca, średniej wielkości, w Poznaniu mieszkaniami okazjynie 6.200.— Ratajczak, Plac Sapieżyński 4. dzg 27 780

Foksterriery

szorstko-włosowe 2 mies. na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod ng 9886

Z
braku miejsca piękna palma, —
Ogrodowa 11. m. 5. zdg 27 705

Parcela
Puszczkowie tania. Oferty Kur-
jer Pozn zdg 27 745

Pianino
krótkie korzestnie do nabycia. —
Woźna 13. m. 12. zdg 27 739

Pianino
czarne nowe sprzeda. Grobla 29.
m. 4. zdg 27 726

Tor
kolejki polnej 600 mm 125 mtr. i
1 parowozik dwuosobowy rozstaw
600 mm 12 atm. 25 km. po grun-
townym remoncie zdolny do na-
tymczasowego użytku sprzeda
tania. Anders. Torun. ul. św.
Ducha 14. Pg 10 738-64.31

Parcele
4 000 mkw. przy Podborowskiego
osiedliowo sprzedam. Witt. Pol-
wiejska 25 parter. zdg 27 792

Dywan
zastawy. Półwiejska 5. m. 10.
zdg 27 708

Skład
kolonialny ładnym mieszkaniem.
lepsza dzielnica sprzeda Marszał-
ka Focha 39. mieszkanie 17.
zdg 27 808

Wypłacam
gotówka codziennie losy u mnie
wygrane. Kilka czwartek można
jeszcze nabyć Kędziora najstarsza
kolektura w Poznaniu Siero-
ca 5/6. zdg 26 117/8

Parcelujemy
majątek Grabowo powiat Mogi-
ło do 150 złotych morga dziesię-
cioletnie spłaty. Biuro Parcela-
cyjne Gaiowa 4. zdg 26 784/5

Walcówkę
zegarmistrzowską. Wodna 15.
m. 2. zdg 27 765/6

Wyprzedaż
placzoży damskich bardzo
tanie z powodu likwidacji na
inne działy. Polecam mój pierwszo-
rzedny oddział miarow-
wa 11. I. zdg 27 703

Rower
damski, męski tania Kraszew-
skiego 8. „Torero” Skład.
zdg 27 892

Garnitur
klubowy, skórzany, obrazki, ory-
ginały. Rynek Jeżycki 3. miesz-
kanie 3. zdg 27 885

Szafa żelazna
używana, mniejsza korzystnie na
sprzedaż. Obejrzeć można w
filij Kurjera Poznańskiego Sta-
ry Rynek 4. od godz 8—12 i 2—7.
zdg 27 914/15

Gukiernię - kawiernię
30 lat w biegu z powodu choroby
sprzedam zaraz lub wydzierżawie
za kaucję. Cena 5 000 zł. dzierż-
awa 150 zł miesięcznie z mieszka-
niem. Włodarkiewicz. Ostrów.
Wielkopolska ul. Kaliska 21.
zdg 27 829

Wspaniałe okazy
rogi jeleni i rogaczy karpaccich
na sprzedaż. Niegołęwskich 24.
mieszkanie 4. zdg 27 935

Jadalnia
stylowa okazynie tania. Stolar-
nia. Bukowska 9. zdg 27 927

Skład
frzyjski centrum tania sprze-
dam. Adres Kurjer Pozn. zdg 27 921

Drut kolezasty
używany okazynie rozprzedaż
„Przewodnik” św. Marcin 30.
zdg 27 700

Skład
kwiatów 14 lat istniejący. dobrze
prosperujący z powodu choroby
właściciela do sprzedania —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 696

Piec
kapielowy węglowy. Kanałowa
17. m. 17. zdg 27 685

Interes
frzyjski, okazynie oddam cent-
rum. Wrocławka 3. m. 5.
zdg 27 879

„Starożytne Meble”
Wielki wybór. — Ceny kryzysowe
Flasiński. Woźna 9.
Pg 10 767 55.40

Skład
cukierków od kilku lat zaprowa-
dzony sprzedam. Adres wskaże
Kurjer Poznanski zdg 27 862

Samochód
mały sprzedam tania. Niesiołow-
ski. Marcina 46. zdg 27 863

Zwykły
rower, jak nowy tania sprzedam.
Adres Kurjer Poznański
zdg 27 847

Limuzynie
Chevrolet. 4-drzwiowa lub podob-
na kupie. Oferty cena. Kurjer
Poznański zdg 27 776

Lisy
srebrne 420. — różne. Wierzbici-
ce 13. m. 3. zdg 27 840

Sypialkę
dębowa okazynie tania. Zakład
stolarski. Grobla 6. zdg 27 835

Skład
kolonialny magiel z mieszkaniem
zaraz sprzedam. Adres wskaże
Kurjer Pozn. zdg 27 834

Gospodarstwo
16 morg z inwentarzem w Zni-
skim sprzedam za 30 000.
Spłaty 15 000. Zgłoszenia B-cia
Kopczyński. Znina. zdg 27 827

Składy Kolonialne
Dodatek Porcelany
Obecnie rozpoznajemy się ogólnie
dodatek różnej Porcelany. —
Najtańsze źródło takiej Porcelany
tylko Wroniecka 24 podwórze
zdg 27 945

5 KUFNA

Kupię
domek i 2 morgi ziemi przy Po-
znaniu. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 27 383/4

Srebro
złoto porcelany kryształ dy-
wany meble kupuje Lamus.
Strzelecka 1. — Pg 10 647-54.484

Pianino
używane kupie. Oferty Kurjer
Poznański zdg 27 654

Zegar
mechanizm Beckera w dobrym
stanie kupie. Zgłoszenia do Ku-
rjera Pozn. zdg 27 641

Samochód
limuzynie okazynie kupie. Ogro-
dowa 12. m. 7. zdg 27 618

Kupię
zakład frzyjski. Oferty Kurjer
Poznański zdg 27 613

Linguaphone
Travel Courses kupie. Oferty Ku-
rjer Poznanski zdg 27 612

Złoto
stare kupuję płace dzienne ceny.
Chwiłkowski. św. Marcin 40.
zdg 27 755

Poszukuję
dobrym stanie wiatrówek. Zgło-
szenia Kiermasz Świątowa Sta-
ry Rynek 88 strzelnica.
zdg 27 737

Kluby skórzane
3. lub 4. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 27 736

Wóz
3 całowy i platforme. Oferty
„Par” pod nr. 55.11.
Pg 10 708-55.11

Kupię
używany aparat do wody sodo-
wej, limoniady. Zgłoszenia K Z
Książ. ng 9886

Kupię
maszynę d opisana „Adler” de-
bowa szafa do książek kłuby
komplet oprawy laureatów
Nobla. Ustawodawstwo Polskie.
srebrny sztuciec. Oferty Kurjer
Poznański zdg 27 793

Wilka
rasowego młodszego tresowanego
tania kupie. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 27 930

Jadalnię
stara. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 27 926

Dwutonówkę
dobrym stanie kupie. Małackie-
go 22. m. 19. zdg 27 773

Płyty
cementowe 50 x 50 cm lub inne
większości kupie okazynie. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 27 771

Wilka
ostrego, czujnego kupie. Oferty
Kurjer Poznanski zdg 27 882

Maszynę
do sycia używaną kupie. Oferty
Kurjer Poznanski zdg 27 881

6 KAMIENICE

Kupię
dom do 45 000 lub więcej. wpłace
25 000 i więcej. Oferty Kurjer
Poznański zdg 27 540

Willa
Poznaniu, dwumieszkaniowa na
wykończeniu zdecydowanie kor-
zystnie. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 27 870

Willa
5-pokojowa miasto powiatowe
gimnazjum, seminarjum z ogro-
dem warzywnym i owoc. (75
drzew gatunkowych) w pięknie
położonej okolicy wprost od wła-
ściciela korzystnie do nabycia. —
J. Maciejewski Ozamków n/W.
Wroniecka 86. zdg 27 663

Pensjonat
czternaście pokoi kompletnie ur-
ządzonych, miejsce letniskowe.
lesie wodzie, sześć morgi ziemi.
cena 21 000. wpłaty 10 000. Ka-
ralus. Poznań. Focha 25.
zdg 27 751

Willa
komfortowa wolna od podatku
18 000. Zgłoszenia Poznań. Gro-
bla 3. m. 2. zdg 27 763

Dom
3 piętrowy. roczny dochód 5 020.
cena 32 000. wpłaty 12 000. Zgło-
szenia Grobla 3. m. 2.
zdg 27 732

Kamienicę
dochód 19 300 sprzedam 145 000.
amortyzacji 100 000. Małacki. Ry-
baki 20a. zdg 27 791

Kupię
dom do ca 40 000 zł. wpłaty 15 000
zł. Oferty Kurjer Poznanski
rg 7661

Willa
komfortowa. dwumieszkaniowa.
czteropokojowa przy tramwaju.
wpłaty 25 000. Tomczak. Wierz-
bicię 31. zdg 27 699

Willa
3-mieszkaniowa nowa wielkopań-
ska. wpłaty 35 000. Małacki. Ry-
baki 20a. zdg 27 790

Kamienicę
komfortowa. dochód ustawowy
20 400. cena 145 000 wpłaty 70 000
Gruszczyński. Pocztowa 30
zdg 27 775

Zamienię
parcelę n. Jarochowskiego na-
roznik Hetmańskiej z dopłatą do
15 tysięcy zł na dom się procentu-
jący. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 26 176

Kamienicę
komfortowa śródmieście. wolna
4 pokoje, wpłaty 65 000 sprzedam.
(Pośrednicy wykluczeni) Oferty
Kurjer Poznanski zdg 27 852

7 PIENIĄDZ

Współniczki
celem założenia pralni chemicznej
właścicieli dużych lokali w
centrum. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 27 656/7

Udziałem
pożyczek za dobrym zastawem.
Ogrodowa 12. m. 1. zdg 27 617

Wspólnika
gotówka 1500 do pierwszorzęd-
go interesu. Zarobek 1500 mie-
sięcznie. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 27 809

Wydam
20 tysięcy hipoteki Poznań. lub
kupię Bekier. Długa 14. 7—9
wieczór. zdg 27 833

8 DO WYNAJĘCIA

Trzypokojowe
i dwupokojowe kuchnia łazien-
ka. Łazarz od gospodarza wynaj-
mie zaraz „Pawilon” Marszał-
ka Focha 15. zdg 27 244

2 pokoje
i kuchnia wolne czynsz roczny.
Długa 3. m. 9. gospodarz.
zdg 3 540

Mieszkanie
6 pokoi przyznależnościami zaraz
oddam. Informacji udzieli wła-
ściciel. W. Gramlewicz. 3 Maja.
zdg 27 605

4
pokojowe, komfort, słoneczne I.
piętro, willa Solaż Lipca. Ma-
zowiecka 62. zdg 27 627

3 pokoje
pokój kuchnia wydzierżawia za-
raz gospodarz. Adres wskaże
Kurjer Pozn. zdg 27 682

5
pokojowe mieszkanie I. piętro I.
lipca b. r. do wynajęcia. Niego-
łęwskich 7 Górecka. zdg 27 607

2 pokoje
i kuchnia wprost od gospodarza
Łazarz zaraz do wynajęcia. —
Adres Kurjer Pozn. zdg 27 717
zdg 27 716

Pokój
kuchnia 25. — dwupokojowe 45.
wskaże Zielona 3 mieszkanie 21.
zdg 27 813

Pięciopokojowe
komfortowe odnowione. Marsz.
Focha. IV piętro od 1. 7. wolne.
Oferty Kurjer Poznanski
rg 7052

Trzypokojowe
mieszkania do wynajęcia gospo-
darz. Opalenicka. narożnik Sza-
motulskiej. zdg 27 890

Dwa
mieszkania komfortowe. 4 pokoj-
we i 3 pokojowe. wszelkimi wy-
godami. Administrator Matejki
55. zdg 27 941

Oddaje
2 pokoje kuchnie meblami. Wiel-
ka 12. m. 14. zdg 27 692

Czteropokojowe
komfortowe II. front zaraz. —
Zgłoszenia dozorczynie. Wielkie
Garbary 34. zdg 27 684

5-pokojowe
komfort. ogródek. wysoki parter
od gospodarza od lipca. Chel-
mońskiego 8. m. 8. zdg 26 687

2 pokoje
kuchnia front rok i kwarta zró-
ry 1 000. potem 60 miesięcznie od
gospodarza. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 27 762

Mieszkanie
dwupokojowe Jeżyce 700 w tem
dzierżawa Piotrowski. Szama-
rzewskiego 1. zdg 27 856

Trzypokojowe
dwupokojowe kuchnia Jeżyce
wolne 15—50 kartal naprzód.
— Adres wskaże Kurjer Pozn.
zdg 27 836

9 SZUKA MIESZK.

Pokoju
i kuchni poszukuję. Czynsz zró-
ry Oferty Kurjer Pozn.
zdg 27 658/9

Mieszkania
1 lub 2 pokojowe z uchnią od
gospodarza poszukuje młodsze.
spójne małżeństwo. Punktualny
płatnik. Łaskawe oferty do Ku-
rjera Poznanski zdg 23 052.

Wyższy
urzędnik szuka trzypokojowego
komfortem. także za miastem
przy tramwaju. Pośrednicy wy-
kluczeni. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdg 27 664

Wyższy
urzędnik poszukuje mieszkania
3 lub 4 pokoje kuchnia. możliwie
z ogródkiem czynsz miesięczny.
lub kwartalny. Oferty Kurjer
Poznański zdg 27 682

Urzędnik
szuka 2-pokojowego z łazienką.
Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdg 27 645

1—2 pokoi
kuchnia ewent. łazienka. ogród
okolica obojetna od gospodarza
poszukuje zaraz. Czynsz mie-
sięczny. Oferty cena Kurjer
Pozn. zdg 27 761

Trzypokojowego
centrum poszukuje. Oferty z
warunkami Kurjer Pozn.
zdg 27 719

2
1 lub 3 kuchnia poszukuje. Rok
zgóry. śródmieście. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdg 27 647

Emeryt
poszukuje pokój kuchnia Oferty
Kurjer Poznanski zdg 27 878

2—3
pokoi poszukuje zaraz. Michałow-
ska. Słowackiego 31. m. 10.
zdg 27 448

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
pokój i kuchnię na jeden pokój.
Oferty Kurjer Poznanski
zdg 27 614

11 POKOJE UMERL.

Tanio
2 panów. Ogrodowa 15. mieszka-
nie 16. zdg 90 620

Elektrycznością
od 1. 6. św. Marcina 4 wejście z
ul. Wysokiej 1. m. 5. zdg 27 455

Pokój
duży słoneczny. centralne ogrze-
wanie. elektr. — bez mebli. z
utrzymaniem dla samotnej. spo-
kojnej osoby od 15 czerwca do
wynajęcia. Wyspiańskiego 12.
m. 4. zdg 27 597

Elegancki
Cieszkowskiego 8. m. 9.
zdg 27 692

Willa
umeblowany wśród zieleni. stałe-
mu Topolowa 6 I. koniec Ra-
tajczaka. zdg 27 679

Pokój
panu. Spokojna 25. m. 16.
zdg 27 628

Ładny
czysty łazienka elektryczność ta-
nio. Śniadekich 23. wysoki par-
ter. lewo. zdg 27 608

Pokój
Sw. Marcin 13 front. m. 11.
zdg 27 606

Dworcu
Focha 27. m. 12. zdg 27 605

Używalnością
kuchni dwa jeden inteligencji —
Kreta 22. parter. lewo.
zdg 27 868

Drugiego
pana Piekary 4—7. zdg 27 713

15 złotych
dwuosobowy. czysty elektryka —
Karwowskiego 24 mieszkanie 10.
zdg 27 707

Pokój
pierwszorzędny utrzymaniem
zaraz wolny. Zabłocka. Marcin-
kowskiego 1. zdg 27 742

Frontowy
tani. Małackiego 21 — 4. I
zdg 27 785

Umeblowany
św. Marcin 55 m. 6. zdg 27 724

Ładny
pokój małżeństwu. Traugutta 28.
I. m. 15. zdg 27 782

Słoneczne
piękne niekierujące pokoje. tele-
fon. Matejki 81 mieszkanie 7.
zdg 27 805

Dwuosobowy
Łakowa 19 — 4. zdg 27 798

Ogrodowa
12. m. 15. III. zdg 27 794

Dwuosobowy
jeden (utrzymaniem) także dni. —
Półwiejska 2. 6. zdg 27 888

Używalność kuchni
Grunwaldzka 20a. m. 7. Zgło-
szenia 5—7. zdg 27 942

Słoneczny
frontowy czysty. Dabrowskiego
24 mieszkanie 11. zdg 27 910

Komfortowy
niekierujący. telefon 3 Maja 3.
mieszkanie 4. zdg 27 876

Jedna
dwie panienki obok zamku. św.
Marcin 39. 6. zdg 27 694

Panience
wspólny. Mostowa 29. mieszka-
nie 3. zdg 27 687

Jedno-
dwuosobowy. wygodami. utrzy-
maniem. bez. Stroma 7. m. 6.
zdg 27 686

Pokój
Fr. Ratajczaka 11 a. m. 107. wei-
ście 7. zdg 27 769

Panią
Strusia 9. m. 7. zdg 27 764

Duży
frontowy. Pocztowa 21. m. 6.
zdg 27 774

Elegancki
dwa ładne łazienka u samotnej
osoby. Strusia 3a. m. 7.
zdg 27 855

Romana
Szymańskiego 9. m. 9.
zdg 27 832

Frontowy
klatki Kopernika 10a I.
zdg 27 905

Sympatyczny
pokój. Wierzbicię 13. m. 22.
zdg 23 290

Pokój
dla 1. 2. solidnych osób. Zielona
3. m. 23. zdg 27 604

12 SZUKA POKOJU

Dobrze
umeblowanego pokoju gazowa ku-
chenka (używanie kuchni) poszu-
kuje małżeństwo centrum. Oferty
Kurjer Pozn. zdg 27 672

Próżnego
używaniem kuchni. Zgłoszenia
Kurjer Pozn. zdg 27 649

Poszukuję
2 pokoi umeblowanych. używa-
niem kuchni. śródmieściu od 1. 6.
Zgłoszenia Wielka 19. skład 4. —
zdg 27 788

Pokoju
próżnego używaniem kuchni po-
szukuje krawcowa. Oferty Ku-
rjer Poznanski

Pz 10 650 - Z 1421

Bielizna

Artuski itp. do szycia przyjmie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 26 165

Olbrzymia zniżka cen!

2.90 bluzy rzeźniczekie cukiernicze; fartuchy damskie z rekawami od 3.50; płaszcze damskie białe od 3.90; płaszcze zawodowe męskie od 5.50; fartuchy deseniowe od 5.90 Bielizna zawodowa, Fartuchy gospodarce damskie i męskie w wszelkich wielkościach stale na składzie po zniżeniach cen niskich cenach.

Polecam Dom Płócienn. Fabryka Bielizny J. Schubert, dawniej Weber, Wroclawska 3. Pz 10 194

Ciała

swedenie oraz wszelkiego rodzaju wyrzuty skórne usuwa krem Lain-Age (z kogutkiem). Idealny nieszkodliwy kosmetyk, usuwający wady naskórka. ng 9445

TEATRY

Poznań - wtorek 23. 5. TEATR POLSKI: Dziś „I co z takim robić” i dni następne. TEATR WIELKI (OPERA): Dziś Teatr nieczynny. Środa, 24. 5. Zamknięcie sezonu operowego. „Sprzedana narzeczona” Smetany z Wernińska, Munclingerem i Czarnieckim. TEATR NOWY: Dziś „Młodość szumi...” występ Smosarskiej i Daczyńskiego. Środa, 24. 5. „Młodość szumi...” występ Smosarskiej i Daczyńskiego. KOMEDIA MUZYCZNA: - Środa, 24. 5. „Fräulein Doktor”, po cenach zniżonych. Czwartek, 26. 5. „Fräulein Doktor” po cenach zniżonych. Bydgoszcz - środa, 24. 5. TEATR MIEJSKI: „Pepina”, Początek o godz 20. Czwartek, 25. 5 o godzinie 16: „Rozwódka” poraz ostatni. O godz 20: występ komika M. Waltera ze zespołem artystów scen stołecznych.

KINA

Poznań - wtorek 23. 5. APOLLO: „Charlie ratuje Europe” i „Mężowie i ich żony”. AURORA: „Pat i Patachon, chłopcy do rzeczy”. COLOSSEUM: - „Dziecko Zbrodni”. CORSO: „W szponach Azjatorów” oraz „Pat i Patachon”. METROPOLIS: „Kobiety bez przyszłości”. MUZA: „Nasze niewinne narzeczona”. ODEON: „Pająk” oraz „Siedem Twarzy”. ORZEL: „Życie za złoto”. RENAISSANCE: „Złoty kapitan” i „Zdradzieckie Światła”. ROXY: „Harrold Lloyd”. SFINKS: „Szczerść” i „Rolf u lekarza”. SŁOŃCE: „Kobieta z drugiej ręki”. WILSONA: „Miljon”. Bydgoszcz - środa, 24. 5. MARYSIENKA: „Maradu” i „Slim i Grym”.

Krawcowa

praktyka przyjmie lepsza klientele do domach. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 734

Auto

dam za posadę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 720

Tapicer

wszelkie przeróbki zakładanie firan tanzo. Danecki, Za Bramką 5a m. 10. zdg 27 939

Tysiące

chorych na katar żołądka wzdęcia, kurcze bóle niestrawność, szcze nudności wymioty brak apetytu, ogólne osłabienie etc. odzyskało zdrowie używając ziółka sławnego na cały świat doktora Dietla profesora Uniwersytetu Jazdelskiego Zadać bezpłatnej broszury pocztowej. Adres: Liszki - Apteka. Pz 10 234

Eleganckie

suknie komplety wykonuje tanio. Słowackiego 39 m. 9. zdg 27 908

Futer

modernizacja naprawy. Wierzbicice 13. m. 3. zdg 27 841

Polecam

gospodynie dworskie Restauracyjne. Puschowa. św. Marcin 16/17. zdg 27 677

Olbrzymi wybór w północachach

jedwabnych maco fil d'ecosse, skarpetkach północachach dziecięcych. Ceny nabywale niskie Fabryka Bielizny J. Schubert, Wroclawska 3. Pz 10 193

2.-

odświeżenie. odprasowanie ubrania, płaszcza reparacje niwowanie oraz artystyczne cerowanie tano. Kinal Górna Wilda 58. zdg 27 693

23 OŻENKI

„Przyszłość”

największe zaufanie biuro matrymonialne poleca olbrzymi wybór pań - panów Poznań Ozrodowa 5. m. 7. zdg 26 297

Kawaler

lat 30, gotówką 6 000 zapozna panią posiadającą jakikolwiek skład celem ożenku. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 27 803/4

Kawaler

urzędnik prywatny, przeszło 30 lat 11 000 zł gotówki, solidny, poszukuje znajomości pań celem ożenku. Pośrednictwo zawodowe wykluczone. Poważne zdecydowane oferty Kurjer Pozn. zdg 27 633

Kawaler

wysoki szatyn, lat 34, szuka znajomości kulturalnej, inteligentnej pani w celu matrymonialnym. Oferty o ile możności z fotografią którą zwracam Kurjer Poznanski zdg 27 619

Znajomości

matrymonialne ułatwia dyskretnie, najstarsze, najpoważniejsze biuro „Wanda”. Szkoła 6 - 3. zdg 27 898

Sierota

panna, lat 25, przystojna, wykształcona, muzykalna, posiadająca majątku w realnościach, gotówkę około 300 000 złotych - wyjdzie za mąż. Piotr Mrówka, Ostrów (Wlkp.) Kościuszki 2. zdg 27 891

Kawaler

fachowiec, lat 26, posiadający cośkolwiek gotówki, pragnie poznać panie do lat 26 małym posażem dla wspólnego dobra. Oferty z fotografią, którą się zwraca do Kurjera Pozn. zdg 27 917

Panna

lat 24, krawcowa z całkowitą wyprawą zapozna pana na stałej posadzie. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 912

Kawaler

lat 26, fachowiec, pozna biedna, lecz przystojna panie celem ożenku. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 857

24 NAUKA

Pierwszym językiem świata jest angielski

Lekcje Dr. Arnd Bachelor of Arts (London) były asystent Instytutu Fonetycznego Uniwersytetu Londyńskiego. Codziennie 6-7 Staszica 11-13. Pz 10 652-55 1

Studentka

udzieli lekcji niemieckiego tano, gruntownie. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 907

26 ROZRYWKA

Sympatyczny

pożyty poleca Paryżankę. Półwiejska 30. koncert. zdg 27 783

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Rządca administrator

rolnik z dobrą rutyną uczciwy i energiczny żonaty lat 40 przyjmie inną posadę od 1 lipca rb. Wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznanski zdg 26 867

Gospodyni

w średnim wieku, doświadczona w swym zawodzie poszukuje posady w majątności od 1. 6. 33. lub później. W Bartkowskówna Młodocin poczta Jadownik. zdg 27 850

Wychowawczyni

z długoletnią praktyką szczerem dobrą referencjami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdg 25 530

Młodsza

dziewczyna uczciwa gotowaniem do wszystkiego szuka posady do mniejszej rodziny od 1. 8. Laskawe oferty do Kurjera Pozn. zdg 27 650

Posady

do wszelkiej pracy z gotowaniem, praniem lub pokojowej poszukuje. Świadczenia dobre. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 796

Krawcowa

rutynowana szuka pracy poza dom. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 795

Dziewczyna

z dobrą świadectwami i poleceniami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdg 70609

Dzielnia

bufetowa szuka zajęcia. Może złożyć kaucję. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 27 886

Dam

kaucji 30 zł lub wypożyczyć za stałą pracę panience. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 920

Sierota

na wstrosk uczciwa bez środków do życia - pracowała jako kasjerka przyjmie podobną lub jakakolwiek inną pracę w Poznaniu prowincji lub na wieś - Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 916

Krawcowa

dobra szuka pracy w domu 250 dziennie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 698

Praczką

zawodowa szuka prania w domu i wyjazd. Laskawe zgłoszenia Wierzbicice 24 m. 4. zdg 27 760

Polecam

gospodynie panny do dzieci. - Kranzowa Retajczaka 2. zdg 27 689

Osobę

bezwzględnie zaufaną z gotowaniem do wszelkich prac domowych, skromne wymagania mogą sumiennie polecić. Oferty Kurjer Pozn zdg 27 767

Kucharka

lat 26 nawstrosk uczciwa, poszukuje posady od 1 czerwca do skromnego domu najchętniej na wyjazd. Laskawe zgłoszenia Wierzbicice 24 m. 4. zdg 27 760

Posługaczka

pracowita czysta uczciwa z gotowaniem szuka pracy na cały dzień lub kilka godzin dziennie. Oferty proszę do Kurjera Pozn. zdg 27 877

Poszukuje

posługi z praniem zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 839

Ogrodnik - leśnik

kawaler, lat 23 13½-letnia praktyka, specjalność warzywnictwo, wczesne kwiaty doniczkowe, gruntowe byliny, szkółki owocowe, reż. szkółki leśne, izlaste liściaste, kultury, plantacja wiklin, bartnictwo, dobry strzelec ewentualnie ogrodnik-pisarz podwórzowy poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 824

Freblanka

z muzyką poszukuje posady. - Oferty Kurjer Poznanski zdg 25 532

Gospodyni - kucharka

szuka posady najchętniej w księdzę w mieście lub na prowincji. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 516

Nauczycielka

wychowawczyni muzykalna, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznanski zdg 25 531

Poszukuje

posady do dzieci lub lepszych prac domowych. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 652

Inteligentna

przyjmie posadę w składzie zarządzania domu, chętnie w samotnej osady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 660

Higienistka

pielęgniarka, także masaż, zastrzyki szuka posady zaimie się domem, dzieciem, poprawna gramatyka. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 661

Mechanik

na wszelkie maszyny poszukuje posady na majątku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 666

Niania

poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 668

Poszukuje

posady z gotowaniem do wszystkiego świadectwa dobre od 1. 6. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 670

Służąca

dobrem gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 671

Dziewczyna

samodzielna szuka posady, najchętniej do samotnej osoby - Oferty Kurjer Pozn zdg 27 673

Uczciwa

skromna, pracowita dziewczyna szuka posady. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 676

Gospodyni

kucharka, długoletnia praktyka, wiek średni, przyjmie posadę w lepszym domu - Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 678

Pomocnik

świadczenia bardzo dobre, lakiernictwo. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 634

Młodsza

dziewczyna z dobrą świadectwami i dobrą poleceniem przyjmie posadę do wszelkich prac domowych od 1. 6. 33 Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 636

Posługi

z praniem poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 637

Dziewczyna

młodsza z dobrej rodziny wiejskiej kochająca dzieci z dłuższymi świadectwami poszukuje posady od 1. Ofery Kurjer Pozn. zdg 27 642

Służąca

do wszystkiego starsza, lubiąca dzieci poszukuje zaraz jakiegokolwiek posady. Laskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 27 644

Przychodnia

z gotowaniem lub bez, poleca się dobrą świadectwami zaraz lub 1. 6. 33. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 723

Czeladnik

stolarski poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 722

Dziewczyna

ze samodzielnym gotowaniem zna warszawską kuchnię szuka posady zaraz lub 1. 6. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 806

Starsza

panna poszukuje posady lub prania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 646

Dziewczyna

poszukuje posady do wszystkiego Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 626

Maszynistka

praktyka adwokacka poszukuje posady Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 609

Dziewczyna

do wszystkiego z gotowaniem z 8-letnią praktyką w jednym miejscu poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 715

Dziewczyna

szuka posady, zna dobre gotowanie, uczciwa, pracowita, sumien na. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 712

Kucharka

z dobrem gotowaniem, czysta, - uczciwa pracowita szuka posady lub wszelkich prac. Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 711

Gospoia

kucharka poszukuje posady 1. 6. lepszym domu. Oferty Kurjer Pozn zdg 27 639

Robotnik

zdolny do wszystkiego poszukuje jakiegokolwiek pracy za kaucją. - Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 27 797

Uczciwa

poszukuje posady na cały dzień do wszystkiego Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 559

Kucharka

poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem Oferty Kurjer Poznanski zdg 27 537

Uczciwa

z gotowaniem szuka posady lub posługi Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 533

Czysta

uczciwa dziewczyna szuka posady od 1. 6. gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 526

Kucharka - słuźąca

prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 525

Dzielnia

ekspedientka z branży kolonialnej lub innej poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznanski zdg 27 524

Bona - freblanka

długoletnia praktyka kochająca dzieci, mogąca pomóc w nauce polskim, niemieckim, szyciem poszukuje posady wymagania skromne, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 582

Służąca

dobrze gotuje dobre świadectwa szuka posady jako samodzielna gospodyni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 27 528

28 WOLNEMIEJSCA

Magistrę

lub pomocnicę aptekarską poszukuje Apteka, Żerków Wlkp. zdg 27 514

Krawcowa

w domu potrzebna. Michałowska. Warszawska 9. zdg 27 667

Uczennica

krawiecka. Modnia. Podgórze 7. zdg 27 669

Dziewczyna

wiejska do prac domowych gotowaniem od 1. Graniczna 13. m. 5. godz. 5-7. zdg 27 620

Stenotypistka

młodsza biegała znajdzie popołudniowe zajęcia. Zgłoszenia z podaniem najniższej ceny za godzinę nadsyłać Kurjer Poznanski zdg 27 610

Dziewczyna

czysta gotowaniem Piekary 24. m. 2. zdg 27 716

Czeladnik krawiecki

potrzebny na stałą pracę od zaraz. Tułaza Kościan. Poznańska 49. n. 9887

Panienska

do nauki retuszy potrzebna - Fiedler Zakład Chemigraficzny Wielka 11. zdg 27 758

Fryzjerka

potrzebna. Focha 4. zdg 27 752

Fryzjerka

na wypomóżkę. Kozia 2. zdg 27 749

Panienska

do lat 17 potrzebna do składu porcelany. Adres wskaże Kurjer Pozn zdg 27 741

Ekspedjentka

do składu rzeźniczego zaraz z kaucją. Marszałka Focha 142. zdg 27 779

Cukiernika

z dobrą obsługą na prowincję od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. n. 9888

Uczennicę

krawiecka przyjmie. Mostowa 26. m. 7. zdg 27 815

Posadę

ekspedjentki z utrzymaniem dam za pożyczkę 500 zł z gwarancją. Zgłoszenia Kurjer Poznanski zdg 27 807

Uczeń (nica)

do praktyki dentystycznej w mieście na Pomorzu poszukiwana. Zgłoszenia pod zdg 27 454 do Kurjera Pozn.

Fryzjerka

lub kursistka na prowincję potrzebna, posada stała. Zgłoszenia Romana Szymańskiego 7. Klein. zdg 27 701/2

Fryzjer

mesko-damski potrzebny zaraz - Aleje Marcinkowskiego 20. zdg 27 757

Marszantka

samodzielna potrzebna. Marsz. Focha 57. zdg 27 756

Służąca

uczciwa z gotowaniem, praniem na 6 osób samodzielna. Św. Marcin 40. skład złotniczy. zdg 27 754